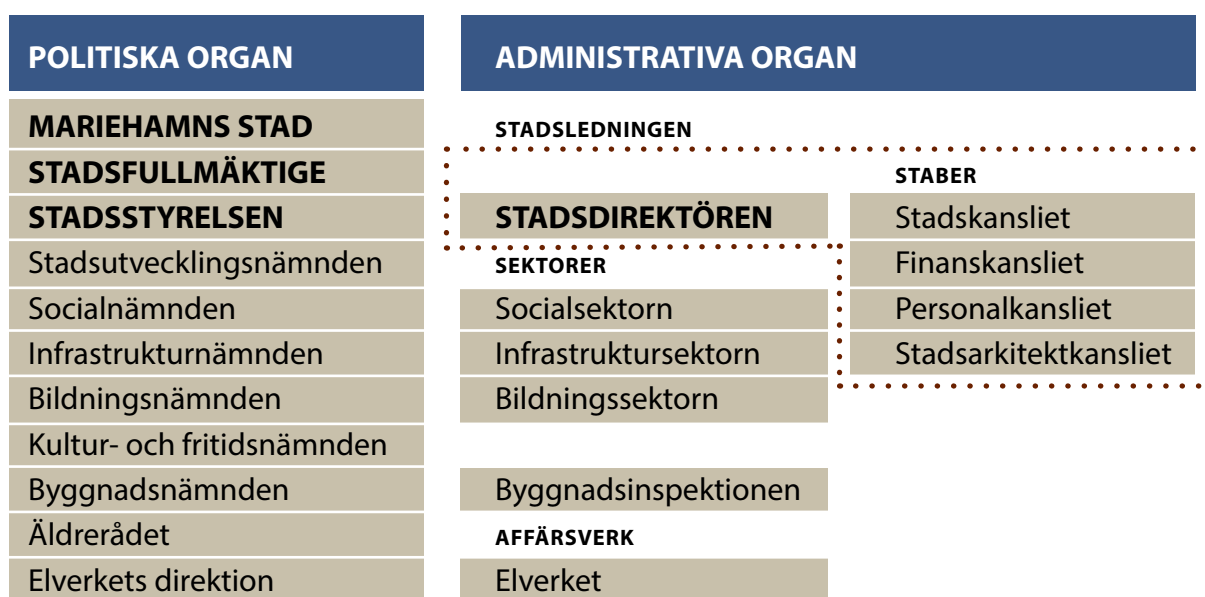

MARIEHAMNS STAD | Bokslut 2013

Stadens organisation

Innehållsförteckning

STADENS ORGANISATION	2
FÖRTROENDEVALDA	4
Stadsfullmäktige	5
Stadsstyrelsen.....	6
STADSDIREKTÖRENS ÖVERBLICK	7
EKONOMISK ÖVERSIKT	8
Resultaträkning	8
Balansräkning	9
Finansieringsanalys	10
Finansiella nyckeltal	11
Drift	12
Investering	12
Den allmänna ekonomiska utvecklingen och utvecklingen inom kommunens område.....	13
KONCERNEN	15
PERSONALBOKSLUT	20
HÅLLBARHETSBOKSLUT	23
DEMOKRATIBOKSLUT	30
STADSLEDNINGEN	33
STADSUTVECKLINGSNÄMNDEN	36
BYGGNADSNÄMNDEN	38
BILDNINGSNÄMNDEN	41
KULTUR- OCH FRITIDSNÄMNDEN	44
SOCIALNÄMNDEN	47
INFRASTRUKTURNÄMNDEN	53
ELVERKET	63
FÖRTROENDEVALDA I NÄMNDER	72
REDOGÖRELSE ÖVER HUR KOMMUNENS INTERNA TILLSYN HAR ORDNATS	73
BOKSLUTSNÖTER 2013	74
BEHANDLING AV ÅRETS RESULTAT.....	83
BOKSLUTETS UNDERTECKNANDE	83
REVISIONSANTECKNING	83

Första raden från vänster:

Robert Liewendahl, ers. Linda Söderström, Christian Beijar, Ulla Andersson, Anthonio Salminen.

Andra raden från vänster: Oleg Kasianov, Barbro Sundback och ers. Roger Eriksson.

Tredje raden från vänster: Rauli Lehtinen, Böge Holmberg och Stig Grönlund.

Fjärde raden från vänster: Axel Jonsson, Johan Ehn och Bjarne Blomster.

Femte raden från vänster: Kaveh Bahar, Rolf Granlund, Roger Jansson och Jörgen Pettersson.

Sjätte raden från vänster: Henrik Löthman, Anders Holmberg, Christian Nordas och Henrik Boström.

Stadsfullmäktige 2013

Ordförande Christian Beijar	S
I vice ordförande Tage Silander	M
II vice ordförande Bert Häggblom	ObS
I vice gruppordförande Pia Aarnio	Lib
Sune Alén	Lib
I vice gruppordförande Ulla Andersson	S
Maria Antman	S
Henrik Boström	M
II vice gruppordförande Johan Ehn	M
I vice gruppordförande Peter Enberg	M
I vice gruppordförande Rolf Granlund	ÅF
Gruppordförande Stig Grönlund	ObS
Camilla Gunell	S
Gruppordförande Igge Holmberg	S
Gruppordförande Lennart Isaksson	M
Gunnar Jansson	Lib
Roger Jansson	M
Gruppordförande Axel Jonsson	ÅF
II vice gruppordförande Rauli Lehtinen	Lib
Robert Liewendahl	M
Gruppordförande Britt Lundberg	C
Henrik Löthman	S
Christian Nordas	Lib
II vice gruppordförande Roger Nordlund	C
Gruppordförande Krister Norrgrann	Lib
Nicolas Panisse	S
I vice gruppordförande Jörgen Pettersson	C

Stadsfullmäktige 2014

Ordförande Christian Beijar	S	Gruppordförande Lennart Isaksson	M
I vice ordförande Tage Silander	M	Gunnar Jansson	Lib
II vice ordförande Tom Forsbom	ÅF	Roger Jansson	M
I vice gruppordförande Pia Aarnio	Lib	Gruppordförande Axel Jonsson	ÅF
Sune Alén	Lib	Gruppordförande Rauli Lehtinen	Lib
I vice gruppordförande Ulla Andersson	S	Robert Liewendahl	M
Barbro Sundback	S	Gruppordförande Britt Lundberg	C
Henrik Boström	M	II vice gruppordförande Henrik Löthman	S
II vice gruppordförande Johan Ehn	M	II vice gruppordförande Christian Nordas	Lib
I vice gruppordförande Peter Enberg	M	II vice gruppordförande Roger Nordlund	C
I vice gruppordförande Anders Holmberg	ObS	Ulf-Peter Westmark	Lib
Gruppordförande Stig Grönlund	ObS	Nicolas Panisse	S
Camilla Gunell	S	I vice gruppordförande Jörgen Pettersson	C
Gruppordförande Igge Holmberg	S		

FOTO: Robert Jansson

FOTO: Robert Jansson

Främre raden fr. vänster:

Erica Sjöström, Petri Carlsson och Sara Kemetter.

Andra raden fr. vänster:

Bert Häggblom, Krister Norrgran, Katrin Sjögren, Karl-Johan Fogelström och Nina Lindfors

Stadsstyrelsen

Ordförande Petri Carlsson

I vice ordförande Sara Kemetter

II vice ordförande Erica Sjöström

Karl-Johan Fogelström

Bert Häggblom

Nina Lindfors

Katrin Sjögren

Krister Norrgran

M
S
C
S
Obs
M
Lib
Lib

Ledningsgruppen

Fr. vänster: Socialdirektör Susanne Lehtinen, stadsdirektör Edgar Vickström, personalchef Ritva Bergholm, stadsarkitekt Sirkka Wegelius, infrastrukturdirektör Kai Söderlund, finanschef Peter Carlsson, kanslichef Emma Dahlén och bildningsdirektör Kjell Nilsson.

FOTO: Robert Larsson

Stadsdirektörens överblick

2013 var ytterligare ett år av anpassning till en ny ekonomisk verklighet. Skatteintäkterna blev 925 tusen euro lägre än budget, medan t.ex. hamnavgifterna stannade 335 tusen euro under budget. Sammantaget blev årsresultatet de facto en förlust på 870 tusen euro, eller 924 tusen euro sämre än budget. Officiellt visar dock staden en vinst på 1.724 tusen euro. Hela skillnaden mellan den verkliga förlusten och den officiella vinsten utgörs av den extraordinära reavinst som uppstod vid bildandet av Mariehamns Elnät Ab. Att en sådan vinst uppstod berodde i sin tur på att det fysiska elnätet bedömdes ha ett högre värde än det, efter avskrivningar, bokförts till.

”Det ekonomiska läget och den samhällsutveckling som sker visar med allt större tydlighet att kommunindelningen är föråldrad och oändamålsenlig och att en reform bör beredas. Landskapsregeringen har en central roll att spela i sammanhanget.” Så skrev Bjarne Pettersson i stadens bokslut för 2008. Fem år senare känner jag faktiskt att det är aktuellt att citera honom. Visserligen har 2013 i hög grad präglats av arbete med en av landskapsregeringen initierad samhällsservicereform, men några stora steg mot en i grunden effektiviserad offentlig verksamhet har inte tagits. Det är min övertygelse att effektivisering bara kan uppnås genom att drastiskt minska antalet organ som har till uppdrag att bevaka olika särintressen, och därmed öka intresset för att fatta övergripande beslut med avsikt att trygga välfärden för alla ålänningar och därmed Mariehamnarna. Beslut att avskaffa olika organ kommer inte att fattas av dem själva. Här fordras ett centralt politiskt ledarskap på landskapsnivå. Stadens anställda har arbetat hårt med att både bibehålla servicenivåer och utveckla verksamheter under det hårda ekonomiska tryck som uppstått då samfundsskatterna minskat avsevärt jämfört med vad man varit van med, och då landskapsandelssystemet inte alls förändrats på motsvarande sätt, trots att det är uppenbart att det byggts upp baserat på antagandet att Mariehamns stad har stora samfundsskatteintäkter och en mycket lönsam hamnverksamhet. Vi kan bara hoppas att ett nytt landskapsandelssystem snarast möjligt tar hänsyn till den strukturella förändring som skett i stadens möjligheter att finansiera inte bara sin egen verksamhet, utan indirekt också andra kommuners.

Personalresursprojektet har fortsatt under året och lyckats väl både med att minska den totala personalmängden helt utgående naturlig avgång och att rekrytera ny personal med mycket god kompetens.

Ett effektivare utnyttjande av stadens lokaler har bl.a. uppnåtts genom att hemtjänsten flyttade till Trobergshemmet, vilket möjlig-

gjorde uthyrning av en hel flygel i Nyfahlers till Omsorgsförbundet. Samma förbund hyrde i början av året upp också Mariegård. Bildningssektorn har samlats i bibliotekshuset, vilket nu bl.a. möjliggör ett daghem i Idrottsgården. Interna förtätningar har gjort inom Tekniska Verken, och Marstads administration kan nu flytta dit. Trobergshemmet togs fullt i bruk under året. Behovet av äldreomsorgsplatser torde därmed vara tryggt för lång tid framåt.

Det nya, attraktiva bostadsområdet Horelli har färdigställts och tomter har börjat säljas. Staden har en god tomtreserv för många års byggande och inflyttning.

Hamnen byggdes ut och Mariehamn kom att bli hemmahamn för Viking Grace, Östersjöns modernaste och mest miljövänliga passagerarfartyg.

Som en fortsättning på EU-projektet ”Ett livskraftigt centrum” blev staden en aktiv del i City Mariehamn där avsikten är att revitalisera hela centrum i samarbete med fastighetsägare och köpmän. Elverket bolagiserades och fullmäktige gav i budgeten direktiv om att ytterligare bolagiseringar skall utredas så snabbt som möjligt. Staden lanserade en ny hemsida och arbetade aktivt med att skapa också ett nytt intranät.

Mariehamn stod värd för en UBC-konferens, vars tema var bekämpandet av ungdomsarbetslöshet.

Den årliga miljörevisionen gav stadens miljöarbete med beröm godkänt och miljöcertifieringen förnyades.

Pisa-rapporten 2013 visar att om Åland vore ett eget land så skulle åländska 15-åringar vara på en 3:dje plats i världen i läsning, och på 4:e plats i världen i matematik.

Idrottsparken, Wiklöf Holding Arena, är hemmaplan för finländska mästare i damfotboll – Åland United.

Det händer så mycket i staden att någon med säkerhet blir irriterad över att jag glömt något i denna korta överblick.

Allt tyder på att Mariehamn har goda förutsättningar att fortsätta vara världens minsta metropol. Om vi ålänningar inte kväver oss själva i vår iver att behålla det gamla i stället för att släppa fram det moderna.

Jag vill framföra ett stort tack till alla de medarbetare som varje dag bidrar med sin energi och kreativitet på att i samarbete med varandra vidareutveckla vår fantastiska stad.

Ett lika stort tack vill jag framföra till de förtroendevalda som satsar stora delar av sin fritid på att representera folkviljan och i demokratiskt lagarbete bidra till att styra utvecklingen åt det håll Mariehamnarna vill.

Edgar Vickström
Stadsdirektör

Ekonomisk översikt

Resultaträkning

I euro	Grundbudget år 2013	Budget 2013 ¹	Bokslut 2013	Bokslut 2012
Verksamhetsintäkter	34 123 707,41	32 459 084,01	33 025 655,09	30 490 206,29
Försäljningsintäkter	24 144 285,66	24 144 285,66	23 475 706,32	22 835 722,57
Avgiftsintäkter	3 426 650,30	3 427 108,88	3 741 555,22	3 441 974,51
Understöd och bidrag	340 912,49	340 912,49	590 458,89	0,00
Övriga intäkter	5 514 266,39	3 849 184,41	4 022 051,80	3 630 008,12
Tillverkning för eget bruk	697 592,57	697 592,57	1 195 882,86	582 501,09
Verksamhetskostnader	-74 429 515,21	-72 764 891,81	-74 203 035,87	-72 573 594,11
Personalkostnader:	-41 766 655,65	-41 770 547,17	-42 772 278,17	-40 315 327,35
Löner och arvoden	-33 062 576,40	-33 065 640,84	-33 919 160,98	-32 096 079,11
Lönebikostnader:	-8 704 079,25	-8 704 906,33	-8 853 117,19	-8 219 248,24
- pensionskostnader	-7 003 113,73	-7 003 764,30	-7 423 674,83	-6 920 138,91
- övriga lönebikostnader	-1 700 965,52	-1 701 142,03	-1 429 442,36	-1 299 109,33
Köp av tjänster	-15 924 472,59	-15 953 378,96	-16 295 242,23	-18 053 594,77
Material, förnödenheter och varor	-10 158 665,71	-10 129 919,44	-10 454 751,19	-10 427 686,83
Understöd	-3 470 356,97	-3 468 356,97	-3 402 305,53	-3 123 738,33
Övriga verksamhetskostnader	-3 109 364,29	-1 442 689,27	-1 278 458,75	-653 246,83
Verksamhetsbidrag	-40 305 807,80	-40 305 807,80	-41 177 380,78	-42 083 387,82
Skatteintäkter:	41 594 000,00	41 594 000,00	40 669 047,50	40 479 589,25
Kommunalskatt 16,5 %	36 613 000,00	36 613 000,00	37 740 525,43	35 122 564,19
Fastighetsskatt	213 000,00	213 000,00	214 005,49	209 157,64
Samfundsskatt	4 558 000,00	4 558 000,00	2 445 194,79	4 843 348,61
Övriga skatteintäkter	210 000,00	210 000,00	269 321,79	304 518,81
Landskapsandelar, kompensationer	6 049 848,00	6 049 848,00	6 220 975,23	7 875 859,23
Driftsbidrag	7 338 040,20	7 338 040,20	5 712 641,95	6 272 060,66
Finansiella intäkter och kostnader:	-599 281,22	-599 281,22	-571 418,56	-512 837,21
Ränteintäkter	37 457,80	37 457,80	9 750,99	20 843,74
Övriga finansiella intäkter	48 470,84	48 470,84	62 541,82	70 303,83
Räntekostnader	-631 863,49	-631 863,49	-500 481,56	-547 556,61
Övriga finansiella kostnader	-53 346,37	-53 346,37	-143 229,81	-56 428,17
Årsbidrag	6 738 758,98	6 738 758,98	5 141 223,39	5 759 223,45
Planenliga avskrivningar	-6 684 760,32	-6 684 760,32	-6 223 113,18	-5 802 451,60
Nedskrivningar	0,00	0,00	89 904,28	-703 121,44
Extraordinära intäkter	0,00	0,00	2 715 914,94	125 000,00
Årets resultat	53 998,66	53 998,66	1 723 929,43	-621 349,59
Ökning (-), minskning (+) av fonder	0,00	0,00	0,00	0,00
Årets överskott (underskott)	53 998,66	53 998,66	1 723 929,43	-621 349,59

¹ Grundbudget år 2013 inkl. budgetändringar under året.

Balansräkning

Belopp i euro per 31.12	Bokslut 2013	Bokslut 2012	Förändring 2012 - 2013
AKTIVA	153 769 015,23	153 888 408,28	-119 393,05
A BESTÅENDE AKTIVA	143 483 949,66	144 393 732,15	-909 782,49
I Immateriella tillgångar	238 449,95	237 825,50	624,45
1. Imateriella rättigheter	14 461,24	0,00	0,00
2. Datorprogram	194 419,70	203 604,53	-9 184,83
3. Övriga utgifter med lång verkningstid	29 569,01	34 220,97	-4 651,96
II Materiella tillgångar	120 736 624,41	126 205 588,60	-5 468 964,19
1. Mark- och vattenområden	10 989 344,28	11 523 678,40	-534 334,12
2. Byggnader	69 584 516,27	58 996 439,42	10 588 076,85
3. Fasta konstruktioner o anordningar	32 915 470,40	37 665 489,73	-4 750 019,33
4. Maskiner och inventarier	2 124 575,40	1 596 073,61	528 501,79
5. Övriga materiella tillgångar	800 332,66	654 836,07	145 496,59
6. Förskottsbetalningar, pågående nyanläggningar	4 322 385,40	15 769 071,37	-11 446 685,97
III Placeringar	22 508 875,30	17 950 318,05	4 558 557,25
1. Aktier och andelar	21 889 363,70	17 884 628,15	4 004 735,55
4. Övriga fordringar	619 511,60	65 689,90	553 821,70
B FÖRVALTADE MEDEL	242 057,86	294 170,94	-52 113,08
1. Landskaps- o. statliga uppdrag	167 327,65	220 679,16	-53 351,51
2. Donationsfondernas särskilda täckning	74 730,21	73 491,78	1 238,43
C RÖRLIGA AKTIVA	10 043 007,71	9 200 505,19	842 502,52
I Omsättningstillgångar	276 490,79	404 931,44	-128 440,65
4. Övriga omsättningstillgångar	276 490,79	404 931,44	-128 440,65
II Fordringar	8 771 162,76	6 690 437,25	2 080 725,51
Långfristiga fordringar	4 614 500,00	92 503,35	4 521 996,65
2. Lånefordringar	4 600 000,00	92 503,35	4 507 496,65
3. Övriga fordringar	14 500,00	0,00	0,00
Kortfristiga fordringar	4 156 662,76	6 597 933,90	-2 441 271,14
1. Kundfordringar	3 152 854,77	5 520 741,85	-2 367 887,08
3. Övriga fordringar	453 805,14	346 623,32	107 181,82
4. Resultatregleringar	550 002,85	730 568,73	-180 565,88
IV Kassa och bank	995 354,16	2 105 136,50	-1 109 782,34
PASSIVA	153 769 015,23	153 888 408,28	-119 393,05
A EGET KAPITAL	98 948 956,23	97 583 427,68	1 365 528,55
I Grundkapital	78 167 195,67	78 167 195,67	0,00
V Över-/underskott från tidigare år	19 057 831,13	20 037 581,60	-979 750,47
VI Över-/underskott för räkenskapsåret	1 723 929,43	-621 349,59	2 345 279,02
D FÖRVALTAT KAPITAL	563 966,14	624 885,00	-60 918,86
1. Landskaps- o. statliga uppdrag	158 591,65	211 495,16	-52 903,51
2. Donationsfondernas kapital	405 374,49	413 389,84	-8 015,35
E FRÄMMANDE KAPITAL	54 256 092,86	55 680 095,60	-1 424 002,74
I Långfristigt främmande kapital	43 087 092,10	41 180 776,81	1 906 315,29
2. Lån från finansinstitut, försäkringsinrättningar	16 642 050,60	14 897 149,50	1 744 901,10
3. Lån från offentliga samfund	18 397 096,66	16 997 418,52	1 399 678,14
7. Övriga skulder	0,00	977 549,66	-977 549,66
8. Resultatregleringar	8 047 944,84	8 308 659,13	-260 714,29
II Kortfristigt främmande kapital	11 169 000,76	14 499 318,79	-3 330 318,03
2. Lån från finansinstitut, försäkringsinrättningar	1 472 598,90	2 057 598,90	-585 000,00
3. Lån från offentliga samfund	1 000 321,40	822 671,00	177 650,40
5. Erhållna förskott	119 250,82	60 804,16	58 446,66
6. Skulder till leverantörer	2 502 700,27	6 374 663,60	-3 871 963,33
7. Övriga skulder	1 362 184,26	829 163,46	533 020,80
8. Resultatregleringar	4 711 945,11	4 354 417,67	357 527,44

Finansieringsanalys

Belopp i euro per 1.1 - 31.12	Budget år 2013 ¹	Bokslut 2013	Bokslut 2012
Kassaflödet i verksamheten			
Internt tillförda medel:	6 739 000,00	4 109 074,31	5 219 564,71
Årsbidrag	0,00	5 141 223,39	5 759 223,45
Extraordinära poster	0,00	2 715 914,94	125 000,00
Rättelseposter till internt tillförda medel	0,00	-3 748 064,02	-664 658,74
Investeringarnas kassaflöde	-6 889 000,00	-921 540,69	-19 290 972,81
Investeringar i anläggningstillgångar	0,00	-11 839 919,45	-21 538 482,49
Finansieringsandelar till investeringsutgifter	0,00	82 866,49	375 285,81
Försäljningsinkomster av anläggningstillgångar	0,00	10 835 512,27	1 872 223,87
Verksamhetens och investeringarnas kassaflöde	-150 000,00	3 187 533,62	-14 071 408,10
Finansieringens kassaflöde			
Förändringar i utlåningen:	0,00	-553 821,70	0,00
Ökning av utlåningen	0,00	-553 821,70	0,00
Förändringar av lånestocken:	398 000,00	2 737 229,64	5 381 774,25
Ökning av långfristiga lån	3 300 000,00	5 700 000,00	8 055 000,00
Minskning av långfristiga lån	-2 902 000,00	-2 962 770,36	-2 673 225,75
Förändring i eget kapital	0,00	-358 400,88	0,00
Övriga förändringar av likviditeten:	0,00	-6 122 323,02	2 921 700,97
Förändring av förvaltade medel och förvaltad kapital	0,00	-8 805,78	-19 389,41
Förändring av omsättningstillgångar	0,00	128 440,65	37 310,59
Förändring av lång- och kortfristiga fordringar	0,00	-2 080 725,51	1 075 550,37
Förändring av räntefria lång- och kortfristiga skulder	0,00	-4 161 232,38	1 828 229,42
Finansieringens kassaflöde	398 000,00	-4 297 315,96	8 303 475,22
Förändring av likvida medel	248 000,00	-1 109 782,34	-5 767 932,88
Likvida medel 31 december	3 117 000,00	995 354,16	2 105 136,50
Likvida medel 1 januari	2 869 000,00	2 105 136,50	7 873 069,38
Summa förändring av likvida medel	248 000,00	-1 109 782,34	-5 767 932,88

¹ Stadsfullmäktiges grundbudget. Under året beslutades om tilläggsanslag för slutförande av pågående investeringar från år 2012 på netto 2.396.050,58 euro samt ombudgetering till år 2014 med 1.675.713,04 euro. Ytterligare beslut om ökad upplåning på 2.400.000 euro togs under året.

Finansiella nyckeltal

	Bokslut 2013	Bokslut 2012	Förändring 2012-13
Invånarantal 31 december	11 393	11 346	0,4%
Drift			
Verksamhetsintäkter i procent av verksamhetskostnaderna: - nyckeltalet beskriver avgiftsfinansieringens andel av verksamhetskostnaderna.	44,9 %	42,0 %	6,8%
Årsbidraget i procent av avskrivningarna: - utgångspunkten är att kommunens egna medel är tillräckliga om årsbidraget är lika stort som kostnaderna för avskrivningar.	83,8 %	88,5 %	-5,3%
Årsbidrag euro/invånare: - årsbidrag per invånare är ett nyckeltal som används allmänt för bedömning av om den egna finansieringen är tillräcklig.	451	508	-11,1%
Investeringar			
Intern finansiering av investeringar i procent: - nyckeltalet anger hur stor del av den egna anskaffningsutgiften för investeringar som har finansierats med internt tillförda medel.	43,7 %	27,2 %	60,7%
Intern finansiering av kapitalutgifter i procent: - detta nyckeltal utvisar årsbidragets procentuella andel av det totala beloppet av egna anskaffningsutgifter för investeringar, nettoökningen av utgivna lån och amorteringar på lån.	34,9 %	24,2 %	44,6%
Likviditet			
Kassamedel 31 december i miljoner euro: - till kassamedel räknas finansiella värdepapper samt kassa och banktillgodohavanden.	1,0	2,1	-52,7%
Kassautbetalningar i miljoner euro: - beloppet visar de sammanlagda utbetalningarna som skett under året.	89,6	97,4	-7,9%
Likviditet (kassadagar): - nyckeltalet anger hur många dagars kassautbetalningar som kan täckas med kommunens kassamedel.	4	8	-48,6%
Soliditet			
Soliditetsgrad i procent: - soliditeten beskriver kommunens förmåga att bära underskott och kapacitet att klara av sina åtaganden på lång sikt.	64,3 %	63,4 %	1,5%
Finansieringsförmögenhet euro/invånare: - nyckeltalet utvisar om de likvida tillgångarna räcker till för återbetalning av det främmande kapitalet.	-3 895	-4 127	-5,6%
Lån			
Låneskötselbidrag: - låneskötselbidraget visar om kommunens interna finansiering täcker räntor och amorteringar på främmande kapital. Finansieringen täcks vid värde 1 eller större.	1,6	2,0	-16,8%
Relativ skuldsättningsgrad i procent: - här anges hur stor del av kommunens verksamhetsintäkter som skulle behövas för återbetalning av det främmande kapitalet.	67,7 %	70,5 %	-4,0%
Nettoskuld 31 december i miljoner euro: - till nettoskuld räknas det främmande kapitalet minus det rörliga aktiva.	44,2	46,5	-4,9%
Lånestock 31 december i miljoner euro: - till lånestocken räknas hela det främmande kapitalet minus erhållna förskott, skulder till leverantörer, resultatregleringar och övriga skulder.	37,5	34,8	7,9%
Lån euro/invånare: - lånebeloppet per invånare får man genom att dividera lånestocken med kommunens invånarantal vid utgången av bokslutsåret.	3 293	3 065	7,4%

Drift

Drift per kontogrupp I euro	Budget 2013 ¹	Bokslut 2013	Bokslut 2012
DRIFT			
Försäljnings- o. avgiftsintäkter	27 571 394,54	27 217 261,54	26 277 697,08
Övriga intäkter	72 833 929,71	73 530 128,43	68 331 724,34
S:a intäkter	100 405 324,25	100 747 389,97	94 609 421,42
Personalkostnader	-41 770 547,17	-42 772 278,17	-40 315 327,35
Köp av tjänster	-15 953 378,96	-16 295 242,23	-18 053 594,77
Material, förnödenh. o. varor	-10 129 919,44	-10 454 751,19	-10 427 686,83
Lokalhyror	-4 125 043,96	-4 011 469,30	-3 987 086,83
Avskrivningar och nedskrivningar	-6 684 760,32	-6 133 208,90	-6 505 573,04
Internränta	-1 461 870,96	-1 402 544,56	-1 261 811,06
Övriga kostnader	-69 024 227,79	-66 752 389,20	-65 728 856,77
S:a kostnader	-149 149 748,60	-147 821 883,55	-146 279 936,65
S:a driftsnetto	-48 744 424,35	-47 074 493,58	-51 670 515,23
Kommunbidrag	48 798 423,01	48 798 423,01	51 049 165,64
S:a driftsresultat	53 998,66	1 723 929,43	-621 349,59

Driftsnetto

I euro inkl interna transaktioner	Budget år 2013 ¹	Bokslut 2013	Bokslut 2012
S:a driftsnetto totalt	-48 744 424,35	-47 074 493,58	-51 670 515,23
Stadsledning	-2 048 518,92	718 683,48	-2 197 420,33
Finansiering	-594 007,44	-1 027 804,78	-2 004 530,92
Stadsutvecklingsnämnden	-358 921,80	-347 132,91	-335 895,80
Byggnadsnämnden	-202 199,60	-166 040,44	-247 448,01
Bildningsnämnden	-15 061 381,99	-14 929 473,15	-14 962 738,04
Kultur- och fritidsnämnden	-239 438,13	-219 545,04	-222 271,34
Socialnämnden	-27 841 352,31	-27 872 525,69	-27 894 933,77
Infrastrukturnämnden	-3 046 610,26	-4 184 647,08	-3 943 449,91
Direktionen för elverket	648 006,10	953 992,03	138 172,89

¹ Inkl. budgetändringar under året som presenteras under respektive anslag.

Investering

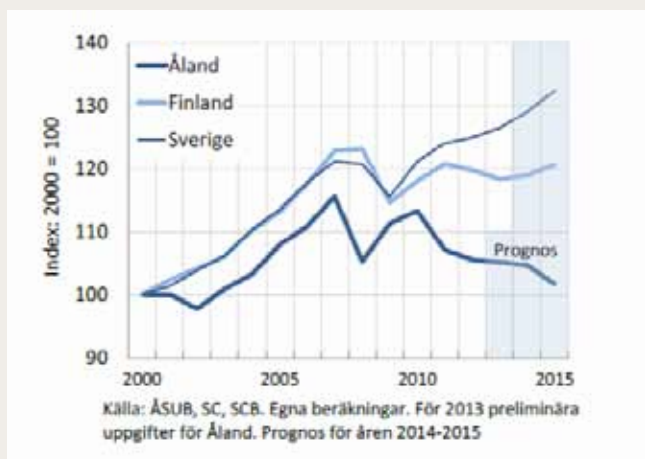
I euro	Budget 2013 ¹	Bokslut 2013	Bokslut 2012
S:a nettoinvestering totalt	-7 609 093,54	-11 306 170,93	-19 950 777,15
Stadsledning	476 359,83	-3 645 225,12	-559 814,36
Stadsutvecklingsnämnden	-31 600,00	0,00	0,00
Bildningsnämnden	-54 000,00	-54 917,02	47 329,08
Kultur- och fritidsnämnden	-59 583,61	-55 239,26	-12 165,27
Socialnämnden	-30 756,00	-29 145,48	-45 293,85
Infrastrukturnämnden	-6 781 758,47	-6 579 782,77	-18 581 365,64
Direktionen för elverket	-1 127 755,29	-941 861,28	-799 467,11
Inkomster och utgifter totalt			
(+) Inkomster	50 000,00	777 651,12	1 582 850,94
(-) Utgifter	-7 659 093,54	-12 083 822,05	-21 533 628,09
(=) Summa investering	-7 609 093,54	-11 306 170,93	-19 950 777,15

¹ Inkl. budgetändringar under året som presenteras under respektive anslag.

Den allmänna ekonomiska utvecklingen och utvecklingen inom kommunens område

Den långsiktiga BNP-utvecklingen för Åland har varit synnerligen svag sedan 2008. Minskningen av den samlade produktionen har varit större än minskningen som följde i finanskrisens spår 2009 för Finland och Sverige. Det årligen minskande produktionsvärdet kommer att fortsätta 2014-15 enligt prognos från ÅSUB.

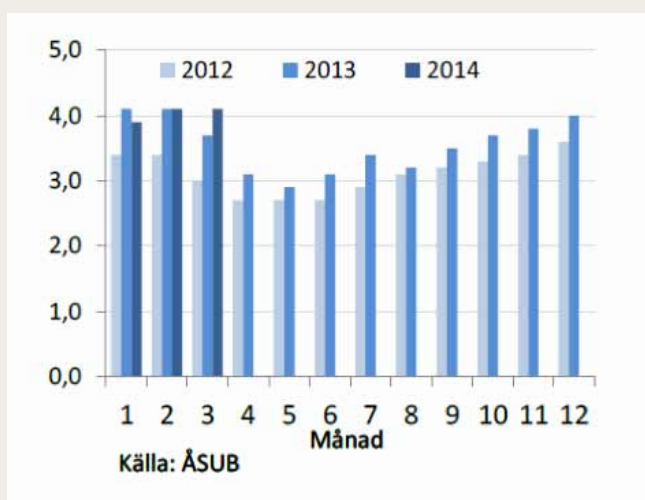
BNP-tillväxten 2000-2015 för Åland, Finland och Sverige.

Den svaga BNP-utvecklingen för Åland under de senaste åren beror på den internationella ekonomiska krisen som medfört en allmän stagnation i det åländska näringslivet samt på den jämförelsevis svaga utvecklingen inom den åländska sjöfarten som fortsättningsvis är den dominerande branschen i näringslivet.

Den öppna arbetslösheten på Åland låg högre varje månad 2013 än motsvarande månad året innan.

Den öppna arbetslösheten, månadsvis 2012, 2013 och januari-februari 2014

ÅSUB räknar med att den totala, öppna arbetslösheten kommer att öka till 3,8 procent på årsbasis 2014, för att därefter sjunka tillbaka något till 3,6 procent 2015.

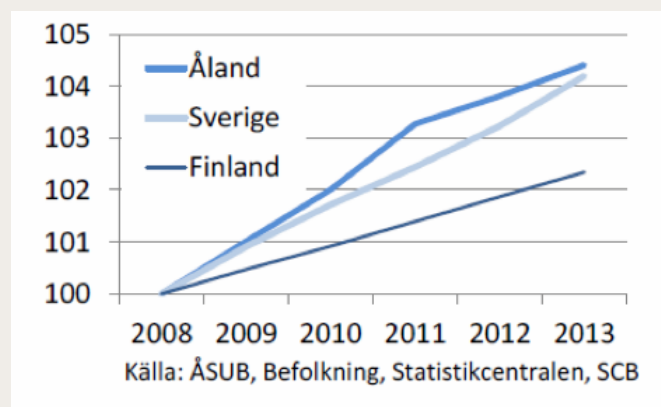
	2012	2013*	2014 ^P	2015 ^P	2016 ^P
BNP, tillväxt (%)	-1,5	-0,4	-0,5	-3,0	..
Arbetslöshet, (%)	3,1	3,5	3,8	3,6	..
Inflation (KPI, %)	2,3	1,2	1,4	1,7	2,1

*) Preliminära uppgifter för BNP-tillväxten ^P) Prognoser

En stark befolkningstillväxt på Åland kulminerade 2011 med 348 personer. Ökningen blev 147 personer 2012 och 164 personer 2013. Trots denna minskning i absoluta termer ligger den åländska befolkningstillväxten fortfarande över 0,5 procent, vilket är över den totala tillväxten för hela Finland.

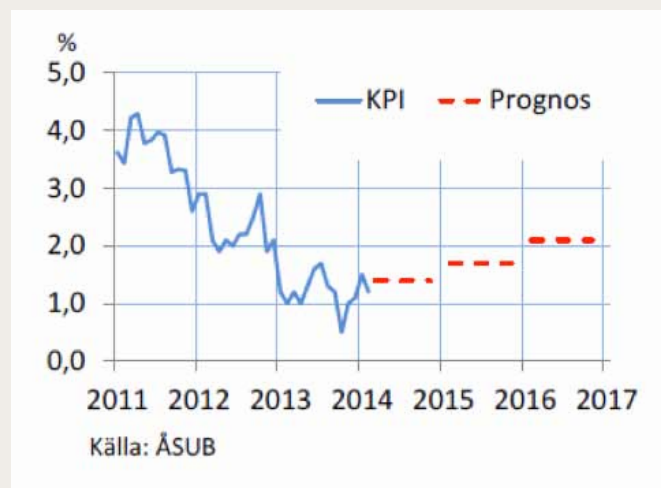
Befolkningsutveckling för Åland, Finland och Sverige 2008-2013

Antal invånare, index år 2008=100

Eurozonens inflation (KPI) förväntas hållas låg men ändå stigande under de kommande två åren. Kring 1,2 procent 2014 och strax under det allmänna 2-procentsmålet de två åren därefter. Inflationen på Åland har avtagit under de senaste tre åren, från i medeltal 3,6 procent år 2011 till 1,2 procent 2013. En prognos från ÅSUB säger att denna nedåttrend nu har bottnat. Sedan oktober 2013 är inflationstrenden svagt stigande.

Inflationen på Åland januari 2011- februari 2014 samt prognos t.o.m. 2016

Vi får räkna med gradvis stigande priser framöver och under 2014 en ytterligare försämrad köpkraft och reallöneutveckling samt med en trappvis höjning av den europeiska styrrentan under de närmaste två åren.

Hushållens genomsnittliga disponibla inkomst, för Finland och Åland 2000-2012

Index 2000 = 100 (2012 års penningvärde)

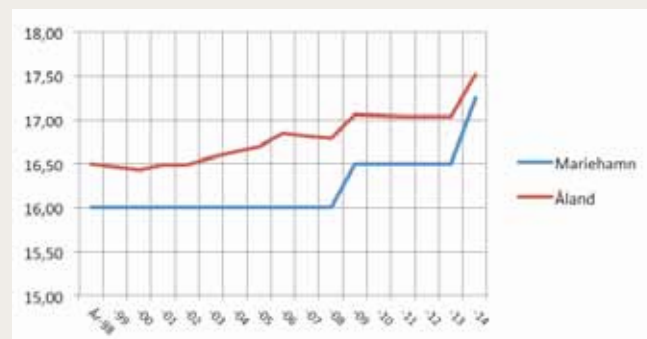

Tillväxten av de åländska hushållens genomsnittliga disponibla inkomst följde nära Finlands under perioden 2000-2004 och låg 2005 över hela landets. Från och med 2006 och framåt har tillväxtkurvorna divergerat tydligt, vilket visar att den åländska utvecklingen har varit betydligt svagare än Finlands.

Enligt de åländska kommunernas budgetar för 2014 kommer verksamhetsintäkterna att minska med 8 miljoner euro eller hela 15,9 procent och verksamhetskostnaderna beräknas sjunka med 4,6 miljoner eller 2,8 procent jämfört med budgeterna för år 2013.

Tillväxten i skatteintäkterna bedöms uppgå till 3,5 miljoner euro, medan landskapsandelarna beräknas minska med nästan 0,6 miljoner euro. Merparten av skattetillväxten, nästan 3 miljoner euro, förklaras av att nio kommuner höjde skattesatsen för kommunalskatten 2014, sammantaget steg den beräknade genomsnittliga skattesatsen från 17,03 till 17,51 procent. Finlands regering sänkte samfundsbeskattningen år 2014 med 4,5 procentenheter till 20 procent.

Skattesatser för kommunal inkomstskatt 1998-2014

Källa: ÅSUB

Årsbidraget, som visar hur mycket som finns kvar för amorteringar och avskrivningar efter att de löpande kostnaderna täckts, beräknas enligt budgeterna försvagas med 3,2 procent. Även räkenskapsperiodens resultat beräknas sjunka jämfört med 2013 och bedöms sammantaget bli negativt, -0,2 miljoner euro 2014. De totala bruttoinvesteringarna beräknas minska med 4,1 miljoner till 15,5 miljoner euro 2014.

Kommunernas samlade årsbidrag, investeringar, avskrivningar samt resultat 2007-2014

Belopp i tusen euro

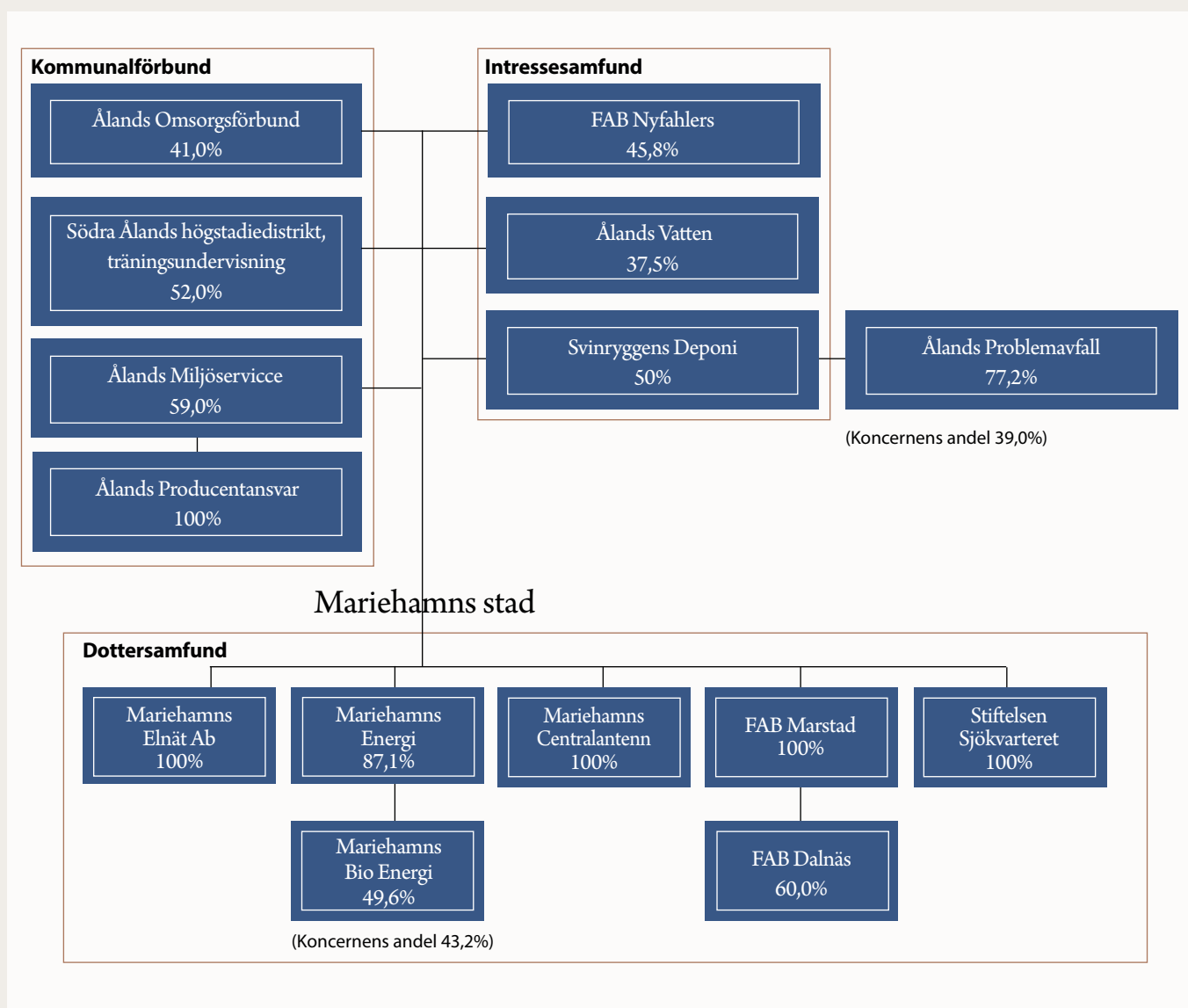
Koncernen

Kommunkoncernen utgör en ekonomisk helhet med Mariehamns stad som modersamfund. Syftet med att presentera en balansräkning, resultaträkning, finansieringsanalys, finansiella nyckeltal och bokslutsnoter för koncernen är i första hand att ge en rättvisande bild av koncernens ekonomiska ställning som om koncernsamfunden utgjorde en enda bokföringsskyldig. Koncernens balansomslutning år 2013 slutade på 221.543.956 euro och räkenskapsperiodens resultat blev -351.051 euro. Mariehamns stad har utträtt ur Ålands kommunförbund som därför inte längre ingår i stadens koncern. Under året har Ålands

Problemvfall bytt ägare, från Ålands Miljöservice till Svinryggens Deponi.

I enlighet med anvisningar från kommunsektionens bokföringsnämnd, ingår, förutom Mariehamns stad, följande dottersamfund och kommunalförbund i koncernens balansräkning år 2013: Fastighets Ab Marstad, Fastighets Ab Dalnäs, Mariehamns Centralantenn Ab, Stiftelsen Sjö kvarteret i Mariehamn rf, Mariehamns Energi Ab, Ålands Omsorgsförbund kf, Södra Ålands Högstadiedistrikt kf (52,0 % av träningsundervisningen), Ålands Miljöservice kf samt det av staden nybildade Mariehamns Elnät Ab.

Koncernens organisation och ägarandel i %

Koncernens resultaträkning

Belopp i euro	BOKSLUT 2013	BOKSLUT 2012
Verksamhetens intäkter	46 601 857,73	45 172 913,18
Verksamhetens kostnader	-84 377 331,31	-84 133 363,83
Verksamhetsbidrag	-37 775 473,58	-38 960 450,65
Skatteinkomster	40 668 589,68	40 479 589,25
Landskapsandelar	6 220 975,23	7 875 859,23
Finansiella intäkter och kostnader	-1 485 794,43	-1 402 363,99
Ränteintäkter	26 589,92	38 340,10
Övriga finansiella intäkter	66 615,48	238 154,42
Räntekostnader	-1 385 435,78	-1 609 571,14
Övriga finansiella kostnader	-193 564,05	-69 287,37
Årsbidrag	7 628 296,90	7 992 633,84
Avskrivningar och nedskrivningar	-8 289 309,86	-8 698 924,71
Andel av intressesamfundens vinst	35 570,94	-2 890,09
Extraordinära poster	190 331,49	120 433,46
Räkenskapsperiodens resultat	-435 110,53	-588 747,50
Bokslutsdispositioner	84 059,53	94 071,60
Minoritetsandelar	0,00	64,00
Räkenskapsperiodens överskott (underskott)	-351 051,00	-494 611,90

Koncernens balansräkning

Belopp i euro per 31.12	BOKSLUT 2013	BOKSLUT 2012	Belopp i euro per 31.12	BOKSLUT 2013	BOKSLUT 2012
Aktiva			Passiva		
A BESTÅENDE AKTIVA	205 774 366,19	201 264 291,19	A EGET KAPITAL	98 335 289,54	98 633 130,54
I Imateriella tillgångar	553 471,31	301 915,97	Grundkapital	78 167 195,67	78 167 195,67
Utgifter med lång verkningstid	390 894,36	237 825,50	Övrigt eget kapital	741 429,07	0,00
Immateriella rättigheter	162 576,95	64 090,47	Odisponerade vinstmedel	19 567 182,13	0,00
II Materiella tillgångar	199 070 161,85	194 945 939,86	Balanserad vinst/förlust	210 533,65	20 960 546,77
Mark- och vattenområden	11 698 189,57	12 233 745,15	Räkenskapsperiodens resultat	-351 051,00	-494 611,90
Byggnader och konstruktioner	159 269 391,70	160 912 747,07	MINORITETSANDELAR	1 079 637,95	1 095 370,78
Kraftverk	953 242,73	0,00	B AVSKR.DIFFERENS OCH RESERVER	512 209,17	601 277,73
Fjärrvärmenät	9 649 804,87	0,00	Avskrivningsdifferens	512 209,17	601 277,73
Maskiner och inventarier	4 684 585,88	2 532 420,40	D FÖRVALTAT KAPITAL	769 694,45	841 608,00
Övriga materiella tillgångar	941 354,28	825 104,98	Lanskapstillskott och statliga	158 591,65	211 495,16
Förskottsbet. o. nyanläggningar	11 873 592,83	18 441 922,26	Donationsfondernas kapital	611 102,80	630 112,84
III Placeringar	6 150 733,03	6 016 435,36	E FRÄMMANDE KAPITAL	120 847 125,29	114 692 671,63
Andelar	5 476 381,65	5 828 729,29	I Långfristigt	94 232 351,43	95 250 373,38
Övriga aktier och andelar	559 253,99	0,00	Skulder till kreditinstitut	41 649 668,70	38 752 543,54
Lånefordringar	115 097,39	187 706,07	Lån från offentliga samfund	41 218 499,01	41 676 526,91
B FÖRVALTADE MEDEL	447 786,17	510 893,94	Ålands landskapsstyrelse	3 625 631,91	0,00
Lanskapstillskott	167 327,65	220 679,16	Pensionslån	279 612,42	0,00
Donationsfondernas särsk. täckning	280 458,52	290 214,78	Övriga långfristiga skulder	7 458 939,39	14 821 302,93
C RÖRLIGA AKTIVA	15 321 804,04	14 088 873,55	II Kortfristigt	26 614 773,85	19 442 298,25
I Omsättningstillgångar	1 740 643,99	1 152 592,17	Erhållna förskott	471 122,91	371 012,33
II Kortfristiga fordringar	8 037 502,38	8 461 799,55	Skulder till kreditinstitut	2 862 950,38	3 112 171,17
Kundfordringar	6 716 853,27	7 022 221,53	Lån från offentliga samfund	961 105,49	897 579,53
Lånefordringar	7 557,48	100 167,13	Ålands landskapsstyrelse	773 194,86	0,00
Försäljningsfordringar	649 185,00	0,00	Pensionslån	21 046,09	0,00
Resultatregleringar	45 938,41	809 482,69	Leverantörsskulder	5 051 058,65	7 222 999,93
Övriga fordringar	279 252,73	529 928,20	Resultatregleringar	14 057 941,89	5 432 714,52
Lanskapstillskott socialv.	338 715,49	0,00	Övriga kortfristiga skulder	2 416 353,59	2 405 820,77
IV Kassa och bank	5 543 657,67	4 474 481,83	S:a Passiva	221 543 956,40	215 864 058,68
Kassamedel	5 543 657,67	4 474 481,83			
S:a Aktiva	221 543 956,40	215 864 058,68			

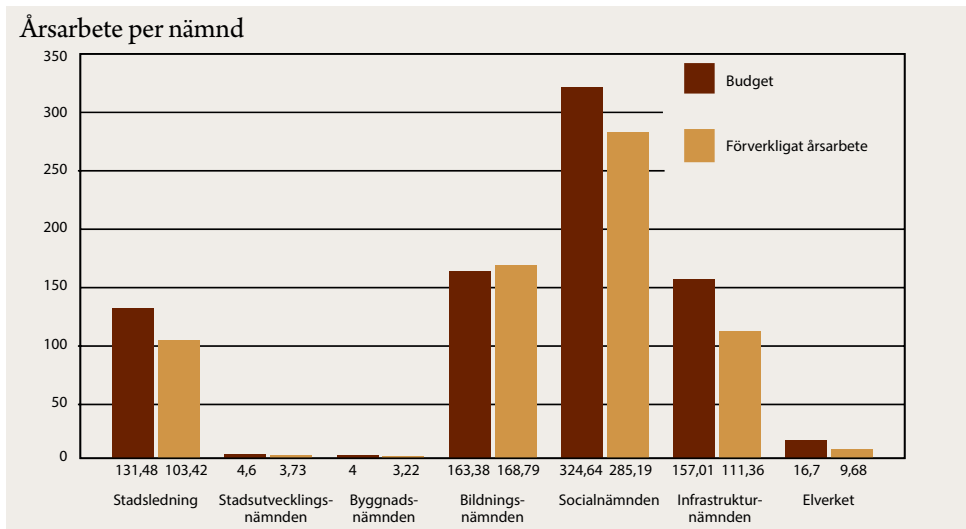
Koncernens finansieringsanalys

Belopp i euro	BOKSLUT 2013	BOKSLUT 2012
Kassaflödet i verksamheten	6 664 200,79	7 439 609,55
Årsbidrag	7 628 296,90	7 992 633,84
Extraordinära poster	280 000,00	120 433,46
Korrektivposter till internt tillförd medel	-1 244 096,11	-673 457,75
Kassaflödet för investeringarnas del	-15 758 922,10	-22 733 435,68
Investeringsutgifter	-18 108 783,04	-25 238 201,26
Finansieringsandelar för investeringsutgifter	87 853,92	333 409,17
Försäljningsink. av tillg. bland bestående aktiva	2 262 007,02	2 171 356,41
Verksamhetens och investeringarnas kassaflöde	-9 094 721,31	-15 293 826,13
Kassaflödet för finansieringens del		
Förändringar i utlåningen	-546 694,37	7 663,78
Ökning av utlåningen	-553 821,70	0,00
Minskning av utlåningen	7 127,33	7 663,78
Förändringar i lånebeståndet	7 076 611,87	4 356 722,36
Ökning av långfristiga lån	10 507 532,92	9 669 254,49
Minskning av långfristiga lån	-3 872 320,67	-3 744 758,75
Förändring av kortfristiga lån	441 399,62	-1 567 773,38
Förändringar i eget kapital	4 025 613,15	30 929,38
Övriga förändringar i likviditeten	-316 841,26	4 378 443,37
Förändring av förvaltade medel och förvaltad kapital	249 402,12	474 667,39
Förändring av omsättningstillgångar	-589 261,19	1 651 891,71
Förändring av fordringar	-4 071 686,14	822 345,60
Förändring av räntefria skulder	4 094 703,95	1 429 538,67
Kassaflödet för finansieringens del	10 238 689,39	8 773 758,89
Förändring av likvida medel	1 143 968,08	-6 520 067,24
Förändring av likvida medel	1 143 968,08	-6 520 067,24
Likvida medel 31.12.	5 543 657,67	4 474 481,83
Likvida medel 1.1.	4 399 689,59	10 994 549,07

Koncernfinansiella nyckeltal

	BOKSLUT 2013	BOKSLUT 2012	FÖRÄNDRING 2012-13
Koncernens årsresultat, milj.euro Räkenskapsperiodens resultat (ingår i det egna kapitalet)	-0,4	-0,5	29,0%
Kassamedel 31.12, milj.euro Kassa, bank och finansiella värdepapper	5,5	4,5	23,9%
Kassalikviditet i procent Kassa, bank och finansiella värdepapper/kortfristiga skulder	20,8%	23,0%	-9,5%
Soliditetsgrad i procent Eget kapital/balansomslutningen	44,4%	45,7%	-2,9%
Relativ skuldsättningsgrad i procent - här anges hur stor del av koncernens verksamhetsintäkter som skulle behövas för återbetalning av det främmande kapitalet.	128,8%	122,2%	5,1%
Lånestock 31.12, milj.euro Främmande kapitalet minus erhållna förskott, skulder till leverantörer, resultatregleringar och övriga skulder	86,7	84,4	2,7%
Lån euro/invånare Lånestock 31.12 per invånare i euro	7 609	7 442	2,2%

Personalbokslut 2013

Personalstyrka och struktur

Antalet inrättade platser i årsarbete samt förverkligat årsarbete fördelar sig på de olika nämnderna enligt ovanstående diagram.

Där förverkligat årsarbete underskrider budgeten, beror det i regel på att vikarier inte har anställts under den ordinarie personalens lagstadgade semester. Stadsledningens antal årsarbetare ökade från början av året med 90,8 årsarbeten med anledning av en omorganisering där Kost- och Lokalservice som tidigare varit fördelat på respektive nämnd nu blivit en gemensam enhet under personalkansliet inom stadsledningen. Den förverkligade årsarbetstiden under 2013 uppgick till 685,39 årsarbetare, varav 72,4 % kvinnor och 27,6 % män.

Totalt årsarbete	2011	2012	2013
Årsarbete totalt (ordinarie och tillfälliga)	905,35	902,11	889,88
Frånvaro (inkl. Semester) i årsarbete	214,80	231,79	204,49
Förverkligat årsarbete ¹⁾²⁾	690,55	670,32	685,39

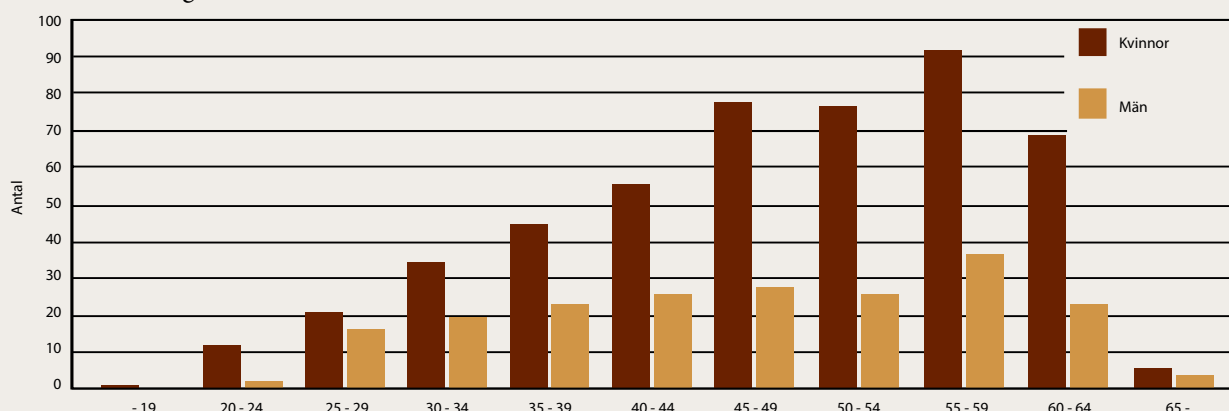
Medelåldern 31.12.2013 för personal med ordinarie anställning var 47,3 år (2012: 45,6 år). Kvinnornas medelålder var 48 år och männens 46,6 år.

Under 2013 beviljades totalt 49 personer, varav 28 kvinnor och 21 män, någon form av pension. Se tabell nedan.

	Totalt 2011	Totalt 2012	Kvinnor 2013	Män 2013	Totalt 2013
Ålderspension	27	17	20	13	33
Deltidspension	5	2	2	3	5
Invalidpension	4	-	5	2	7
Delinvalidpension	-	1	-	1	1
Rehabiliteringsstöd	-	2	1	2	3
Totalt	36	22	28	21	49

I budgeten för år 2013 godkände stadsfullmäktige en ökning av antalet platser (= tjänster och arbetsavtalsförhållanden) motsvarande 17,48 årsarbetare. Antalet platser har under de senaste åren utvecklats enligt diagram "Nya platser år 2008-2013".

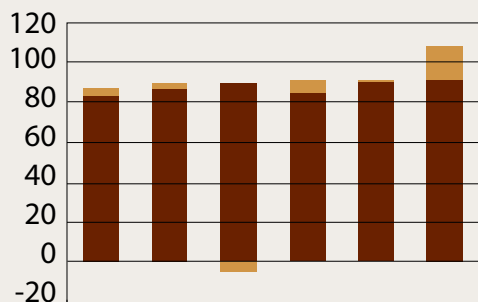
Åldersfördelning

¹ Årsarbete = + ordinarie och tillfälligt anställda totalt – frånvaro. För deltidsanställda uträknas årsarbete enligt $\text{sysselsättnings\%/100} \times \text{anställningstid i månader}/12$.

² Elverket totalt 9,68 årsarbetare (13 % kvinnor och 87 % män). Elverket såsom affärsverk skall särredovisas.

Nya platser år 2008 – 2013

Personal

År 2011 startade ett personalresursprojekt vars mål är att till utgången av år 2014 minska personalstyrkan med 77 årsarbeten jämfört med läget då projektet startade. Samtidigt planerades en ökning av personalen men 50 årsarbeten på nya och tillbyggda Trobergshemmet. Genom omorganiserings- och rationaliseringsåtgärder har personalstyrkan sammanlagt minskat med 40,9 årsarbeten till 31.12.2013.

Under SoS-dagarna (Sunt och Säkert på arbetsplatsen) bjöds denna gång på ett antal föreläsningar, huvudföreläsare var Karl-Magnus Spiik och Pia Alarto som föreläste om "arbetsglädje och motivation" samt "välmående och positivt arbetsklimat".

Kommunala sektorn fick nya kollektivavtal i början av år 2012. Avtalen är i kraft 1.1.2012–30.4.2014. Under år 2013 höjdes lönerna från 1.1.2013 med en allmän förhöjning på 1,46 % och en justeringspott på 0,6 %. Den totala lönesumman uppgick till 33,9 milj. euro (2012: 32,1 milj. euro), därav för Elverket 649.840 euro (2012: 617.554 euro).

För personalutbildning användes 198.476 euro, vilket är 0,6 % av lönesumman (2012: 0,5 %). Därav användes 11.873 euro (2012: 10.892 euro) för personalutbildning på Elverket, vilket är 1,8 % av lönekostnaderna (2012: 1,8 %).

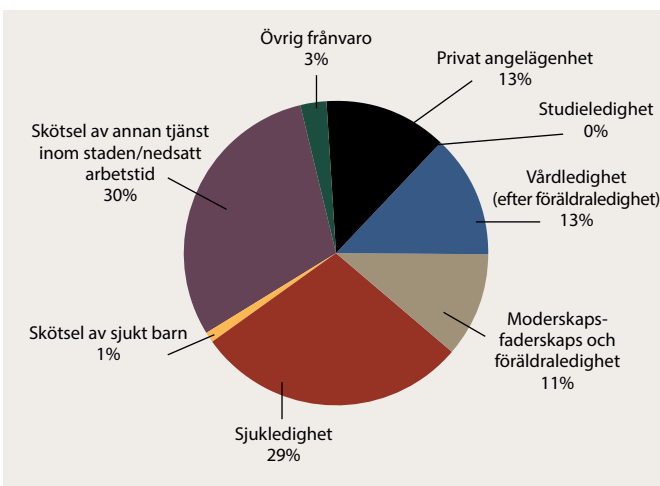
Friskvårdsprojektet iFAS (FriskAktivSund) för ökad hälsa och minskad sjukfrånvaro bland stadens personal som pågått från år 2010-2012 har utvärderats under år 2013. Projektets målsättningar var att sjukfrånvaron senast 2013 skulle ligga på högst 3,8 % av vanligen arbetad tid och att andelen personer som anser sig motionera tillräckligt enligt nyckeltalet i arbetsmiljöenkäten skulle öka. Flertalet föreläsningar, ergonomiutbildningar och prova-på-tillfällen har genomförts under de tre projektåren.

I Mariehamns stads arbetsmiljöenkät som gjordes 2008 ansåg 62 % av de svarande sig motionera tillräckligt och i enkäten 2011 ansåg sig 80 % motionera tillräckligt. Nästa arbetsmiljöenkät kommer göras under 2014 och målsättningen är att andelen som anser sig motionera tillräckligt ska ha ökat ytterligare. När

³Frånvaron på Elverket totalt 0,34 årsarbetare år 2013. Elverket såsom affärsverk skall särredovisas.

projektets åtgärdsprogram togs fram år 2009 utgick man från sjukfrånvarostatistiken från 2008 med en sjukfrånvaroprocent på 4,8 % av vanligen arbetad tid. Under 2012 hade sjukfrånvaron sjunkit till 4,58 % vilket innebär en minskning med 0,22 procentenheter från projektets början till slut. År 2013 hade sjukfrånvaron sjunkit ytterligare och sjukfrånvaroprocenten var nere på 3,95 %.

Frånvaron från arbetet, exklusive semester, motsvarade 111,4 årsarbetare varav 81 % kvinnor och 19 % män³. Nedanstående diagram visar vilken typ av frånvaro det gällt.

Sjukfrånvaron under 2013 motsvarade 32,53 årsarbetare vilket kan jämföras med år 2012 36,37 årsarbetare och 2011 36,80 årsarbetare. Under 2013 var sjukfrånvaron 25,17 årsarbetare för kvinnor och 7,36 årsarbetare för män. Den totala sjukfrånvaron innehades till 77 % av kvinnor och 23 % av män.

	2011	2012	2013
Sjukfrånvaro i årsarbetare	36,80	36,37	32,53
Sjukfrånvaro kvinnor, i årsarbetare	27,12	27,59	25,17
Sjukfrånvaro män, i årsarbetare	9,68	8,78	7,36

Sjukfrånvaron uppgick till totalt 12 861 kalenderdagar och antalet sjukfrånvarotillfällen var 1 587.

	2011	2012	2013
Sjukfrånvaro i kalenderdagar	14 642	14 672	12 861
Sjukfrånvarotillfällen	2 059	2 073	1 587

Sjukfrånvaron var 3,95 % av vanligen arbetad tid, vilket innebär en sänkning från föregående år med 0,63 procentenheter. Frånvaro med rehabiliteringsstöd på grund av sjukdom motsvarade 1,90 årsarbetare. Frånvaro på grund av arbetsolycksfall motsvarade 1,20 årsarbetare.

	2011	2012	2013
Sjukfrånvaroprocent	4,38	4,58	3,95
Frånvaro med rehabiliteringsstöd pga. sjukdom i årsarbetare	3,34	2,50	1,90
Sjukfrånvaro pga. arbetsolycksfall i årsarbetare	2,20	3,50	1,20

Ledarskap

Det ledarskapsutvecklingsprogram som startades år 2011 under ledning av stadsdirektören fortsatte även år 2013. Två seminarier hölls, det ena på våren och det andra på hösten. På vardera seminariet var temat praktiskt ledarskap.

Fokus har legat på att ledarskapet skall kännetecknas av tydlighet, coaching, dialog samt samarbete och respekt.

Jämställdhet

Staden har under året arbetat utifrån, den av stadsfullmäktige godkända, Jämställdhetspolicyn för åren 2011 – 2013 och Handlingsplan mot sexuella trakasserier på grund av kön. Under år 2013 ordnades en föreläsning med Charlotte Signahl och Imran Jakobsson. Föreläsningen, som lockade 115 åskådare, behandlade jämställdhet och mångfald och blandade fakta med humor.

Stadens ordinarie personal bestod 31.12.2013 av 71 % kvinnor och 29 % män. Bland ledningen, förvaltningscheferna, är 50 % kvinnor och 50 % män. Av de ordinarie anställda arbetar 72 % av kvinnorna heltid, motsvarande siffra hos männen är 94 %. Av de som arbetar deltid är 92 % kvinnor och 8 % män. Under 2013 togs föräldraledighet ut av 36 personer (2012: 39), 64 % kvinnor och 36 % män. Kvinnorna tog i medeltal ut 136 kalenderdagar per person (2012:128) vilket motsvaras av 24 kalenderdagar hos männen (2012: 43).

Arbetskydd

Under året har 43 olycksfall inrapporterats, en ökning av 12 fall jämfört med föregående år. Knappt hälften (21) härstammar från barn- och äldreomsorgen där lyftolyckor dominerar. Åtta

olyckor inträffades mellan hem och arbetsplats.

Under året utförde den för arbetskyddet ansvariga bevakandemyndigheten, Regionalförvaltningsverket, 14 arbetsplatsgranskningar inom staden. Inga allvarliga anmärkningar framfördes och stadens daghem, som fick 91.3 poäng enligt den s.k. Halmeri granskningsmetoden, ligger klart över det nationella genomsnittet som är 83.0.

Nya riskbedömningar genomfördes på en del av arbetsplatserna och en omorganisering inom företagshälsovården gjorde att flera arbetsplatsbesök kunde utföras under årets senare halva. Arbetsplatsbesök samt uppdatering av riskbedömningar kommer att fortsätta med målsättning att samtliga arbetsplatser har besökts vid slutet på 2014.

I samband med SoS (Sunt och Säkert)-dagarna inlämnades kandidatförslag till arbetskyddskommissionen med resultat att en ny arbetskyddskommission tillsattes för mandatperioden 2014-2017.

NYCKELTAL

	2011	2012	Mål 2013	2013
Sjukfrånvaroprocent	4,38	4,58	3,50	3,95
Sjukfrånvaro i årsarbete	36,8	36,4	28,6	32,5
Kostnader för förebyggande hälsovård per årsarbete	26,16	30,07	35,01	35
Kostnader för frivillig sjukvård per årsarbete	72,27	76,95	85,69	80
Kostnader för personalförmåner per årsarbetare	53,38	56,24	52,92	49,22
Antal arbetsolycksfall	36	31	0	43

Hållbarhetsbokslut

Bakgrund

De mest allvarliga följderna av människans miljöpåverkan är på lång sikt förändringar i jordens klimatförhållanden. Höjda halter av växthusgaser i atmosfären orsakas till stor del av kol- och oljeeldning vid uppvärmning av fastigheter men även av transporter med fossila bränslen som drivmedel. En stor del av utsläppen av fossil koldioxid kommer också från hushållen. Klimatpåverkan är ett av de tydligaste exemplen på global miljöpåverkan, som kännetecknas av att problemen ofta uppstår långt ifrån utsläppskällan. Åtgärder som syftar till att minska bidragen till klimatförändringar måste därför prioriteras. Det handlar om att fortsätta och intensifiera den energiomställning av samhället som Mariehamns stad redan inlett. Denna omställning kommer också att ge staden en ökad chans att motstå verkningarna av de globala miljö- och resurutaningar som kan förväntas visa sig på allvar under de närmast kommande decennierna.

Alla människor som bor runt Östersjön förknippar den med stora värden. Det handlar om fiske, kultur, rekreation och turism. Det handlar också om biologisk mångfald och havets förmåga att rena föroreningar. Havets samlade tjänster, de så kallade ekosystemtjänsterna, är långt ifrån outtömliga och ändå tar vi dem ofta för givna. Flera av Östersjöns ekosystemtjänster är hotade, som t.ex. näringsväven, den biologiska mångfalden, arternas livsmiljö och Östersjöns resiliens, dvs. förmåga att återhämta sig. Tillförseln av näringsämnen kan minska i framtiden, men synbara effekter märks sannolikt först efter flera årtionden. Därför måste vi på Åland liksom andra Östersjöländer arbeta långsiktigt för att värna en god vattenkvalitet. De åländska vattnen påverkas dels av egna utsläpp, dels av belastning som kommer från andra länder via havsströmmar och nederbörd. Arbetet för att förbättra vattenkvaliteten måste därför bedrivas på två fronter, dels genom åtgärder på Åland för att minska de egna utsläppen, dels genom internationellt samarbete.

Inom Mariehamns stad finns många goda exempel på miljöarbete men mycket återstår innan miljöfrågorna med självklarhet ingår i alla viktiga beslut. Riktlinjerna för miljöarbetet finns i stadens miljöpolitiska program som består av övergripande miljösmål och miljöpolicy, som syftar till långsiktigt hållbar utveckling. Allt konkretiseras i samband med verksamhetsplanering och budgetarbete för respektive enhet i förvaltningen. Stadskansliet upprättar årligen en övergripande miljöhandlingsplan som innehåller bl.a. förbättringsåtgärder som harmoniserar med det aktuella miljöpolitiska programmet. Tidigare miljösmål har reviderats och fastställdes nyligen av stadsfullmäktige.

Mariehamns stad certifierades som första stad i Finland enligt den internationella miljöledningsstandarden ISO 14001 i januari 2011. En viktig del i att vara ISO 14001-certifierad är att ständigt förbättra sitt miljöarbete, därför krävs en mer omfattande revision vart tredje år, innan man eventuellt omcertifieras.

Staden ska aktivt sträva efter att nå sina antagna miljösmål. I praktiken handlar miljöarbetet mycket om att lägga fast ansvar och rutiner och genomföra dessa. Syftet med miljöredovisningen är bland annat att redovisa stadens miljöarbete genom en årlig uppföljning av uppsatta miljösmål och att klargöra i vilken utsträckning Mariehamns stad är på väg mot en hållbar samhällsutveckling.

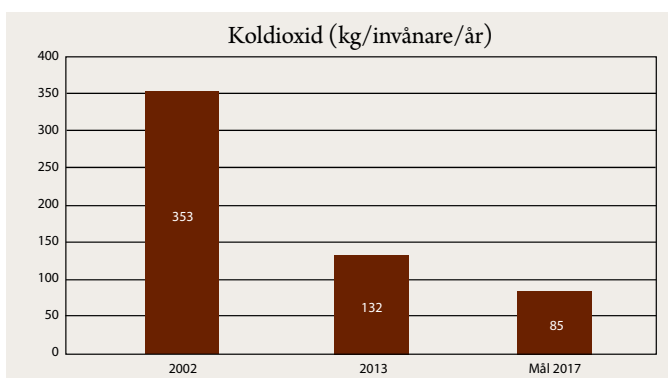
Begränsad klimatpåverkan

Världens klimat håller på att förändras. Vår jord har redan blivit varmare och kommer att fortsätta bli varmare som en följd av de växthusgaser vi redan släppt ut. Vi måste nu kraftfullt minska våra utsläpp för att undvika stora framtida temperaturförändringar och de skador som dessa orsakar. Därför har vi antagit miljömålet Minska koldioxidutsläppen.

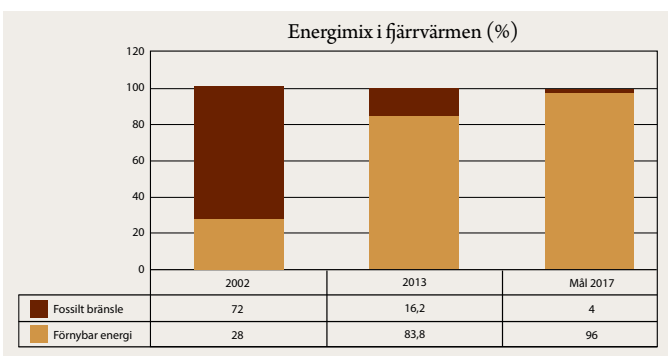
Miljösmål: Minska koldioxidutsläppen. Stadens övergripande klimatmål är att utsläppen av växthusgaser per invånare från verksamheter som staden kan kontrollera efter den 31 december 2017 är 75 % lägre än de uppskattade utsläppen 2002. (Utsläppen räknas som koldioxidekvivalenter och omfattar de sex växthusgaserna enligt Kyotoprotokollet och IPCC:s definitioner.)

Stadens utveckling av koldioxidutsläppen

Mellan åren 2002 och 2013 har koldioxidutsläppen från Mariehamns egna verksamheter minskat med drygt 60 procent.

Koldioxidreduktionen beror främst på att oljan i hög grad har ersatts av biobränsle i fjärrvärmerna. Mellan åren 2002-2013 har andelen biobränsle i fjärrvärmeproduktionen ökat från 28 % till 83,8 %. Att staden sedan 2011 köpt grön el (vattenbaserad el) har även det påverkat positivt på reduktionen av koldioxidutsläppen.

Tack vare den milda vädereken under vintermånaderna under 2013 minskade förbrukningen av fjärrvärme och andelen bio-bränslebaserad fjärrvärme kunde öka från 77 % till 83,8 % under året. Graddagstalet i Mariehamn, som är ett mått på uppvärmningsbehovet, blev 3.553, vilket är 7,4 % lägre än ett normalt år.

Taktik för att nå målet

Målet innebär att staden till 2017 ska minska koldioxidutsläppen med ca 900 ton. Om koldioxidutsläppen inom stadens verksamheter studeras så kan det konstateras att den absolut övervägande delen är kopplat till uppvärmning av fastigheterna. Detta innebär att kommunens samlade koldioxidutsläpp till största delen beror av hur mycket fjärrvärme som produceras och hur mycket olja som har behövts användas vid spetslaster. För att nå målet krävs en fortsatt utbyggnad av fjärrvärme som innebär att andelen biobränsle i fjärrvärmeproduktionen ökar. Likaså är det viktigt att prioritera utfasningen av oljeanvändningen vid de sista fastigheterna med direkt användning av olja för uppvärmning inom förvaltningen.

Med stigande energipriser samt högre krav på hållbar utveckling på Åland gör att vi måste bli mer energieffektiva inom den offentliga förvaltningen. Arbetet med att energikartlägga och energieffektivisera stadens fastigheter intensifieras under 2014. Ovan nämnda åtgärder skulle möjliggöra att målet uppfylls.

Transporter: Ett hinder i dagsläget är att det saknas infrastruktur för förnybara drivmedel som behövs för att möjliggöra miljöanpassade transporter oavsett om det är tunga fordon eller personfordon. Enda möjligheten till minskad koldioxidbelastning är att minska körsträckorna och välja bränslesnåla fossildrivna fordon när fordonsparken ska förnyas. Inom vissa förvaltningsenheter skulle eldrivna fordon kunna vara lämpliga.

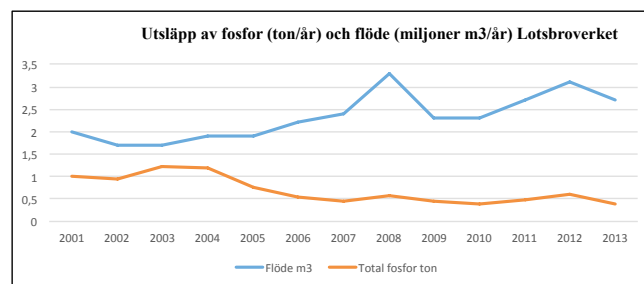
Utsläpp till vattenområden

Lotsbroverket är stadens avloppsvattenreningsverk. Verket är dimensionerat för 30,000 personekvivalenter och förutom hela staden är en stor del av den åländska landsbygden är också uppkopplad. Avloppsreningsverket är en av våra viktigaste infrastrukturer, som samtliga medborgare och verksamhetsutövare är beroende av. Vi har konstaterat genom nyss avslutad utredning att vi börjar närma oss verkets maxkapacitet, vilket kommer att kräva åtgärder för att möta behovet för anslutning av ny bebyggelse. Extrema regnhändelser sker redan idag och om klimatforskarna får rätt så kommer antalet händelser att öka i framtiden, vilket har en direkt påverkan på avloppssystemen. I samband med kraftig nederbörd och snösmältning finns det stort inläckage till avloppsledningsnätet. Årligen beräknas totalt mottaget avloppsvattenmängd innehålla 40-50 % ovidkommande vatten (inläckage). Med ökad belastning har kostnaden för energi stigit för avloppsreningen, vilket innebär att drivkrafterna för att energieffektivisera driften och utöka den interna energiproduktionen blivit allt större. Därför har vi antagit miljömålet Optimera avloppsreningen.

Miljömål: Optimera avloppsreningen. Andelen köpt el i Lotsbroverket under 2014-2017, ska i genomsnitt minska med minst 5 % årligen räknat som elförbrukning per behandlad mängd BOD7.

Nuläge avloppsrening

Lotsbroverkets belastning under 2012 var ett av verkets högsta någonsin, då verket renade totalt 3,1 miljoner kubikmeter avloppsvatten. Orsaken till den höga belastningen var ett ökat antal uppkopplade abonnenter samt den stora nederbörds-mängden som föll under 2012 vilken var 40 % större än normalt. Nederbörds-mängden för 2013 var 5 % mindre än normalt vilket återspeglas i inkommande flöde till verket som var 2,7 miljoner kubikmeter. Trots att inkommande flöde har ökat mellan åren 2001 och 2013 med 35 %, minskade utsläppen av kväve och fosfor med 50 % resp. 60 % under samma tidsperiod. Vilket visar på att avloppsreningen håller mycket hög nivå.

Nuläge energi

2012 års belastning var verkets högsta någonsin. Orsaken till den höga belastningen var ett ökat antal uppkopplade abonnenter samt den stora nederbörds-mängden som föll under 2012. Stora nederbörds-mängder innebär att inläckage av "rent" vatten ökar till ledningsnät och verk, utspädnings-effekten gör att innehållet av organiskt material (BOD) minskar men energiförbrukningen ökar. För att få ett rättvist referensvärde används ett medelvärde av 2012 och 2013. För varje behandlat ton BOD åtgick 2176 kwh, vilket är nära medelvärdet för jämförbara verk.

Taktik för att nå målet

Utreda möjligheterna att:

- öka elproduktionen från biogasen, t.ex. genom att byta ut det två äldre gasmotorerna.
- utnyttja värmen i avloppsvattnet som värmekälla för värmepumpar.
- bygga om de röt-kammare som idag finns vid verket för att uppnå en effektivare biogasproduktion i anläggningen.
- minska inläckaget av ovidkommande vatten till verket.

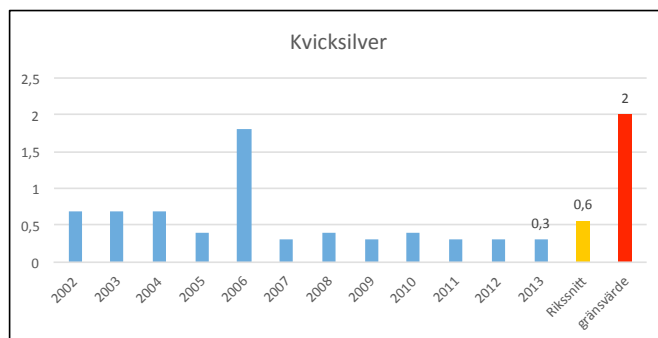
I samband med kraftig nederbörd och snösmältning finns det stort inläckage till avloppsledningsnätet. Årligen beräknas totalt mottaget avloppsvattenmängd innehålla 40-50 % ovidkommande vatten (inläckage). Att identifiera och åtgärda källor till tillskotts-

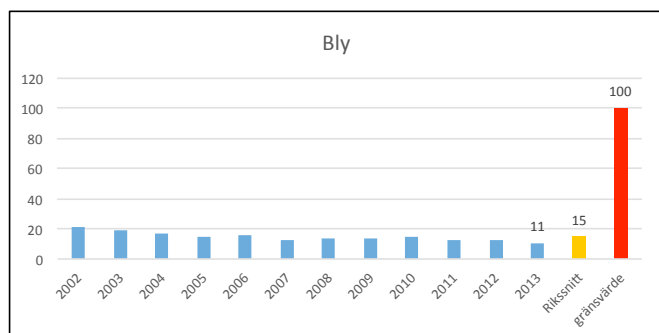
vatten i avloppsledningsnätet är mycket viktigt för långsiktigt trygga avloppsreningen vid verket och möjliggöra den förväntade årliga belastningsökningen. Redan i dag arbetar staden med att försöka komma tillrätta med dessa problem men det är ett arbete som måste bedrivas över kommungränserna eftersom Lotsbroverket är mottagare till stora delar av fasta Ålands avloppsvatten.

Låga halter av tungmetaller i avloppsslammet

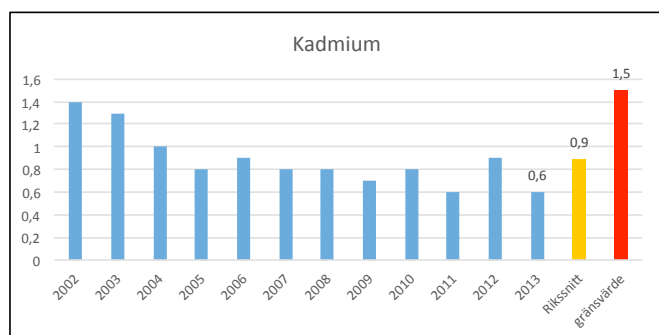
Lotsbroverket är Ålands största avloppsreningsverk och som årligen producerar verket ca 3.000 kubikmeter slam. Avloppsslam från reningsverk är en spegelbild av många av de föroreningarna som omsätts i samhället. Renare avloppsvatten till reningsverken är en förutsättning för ett hållbart samhälle. Med renare avloppsvatten får vi renare sjöar, vattendrag och hav – och bättre slam. Slammet utgör ett utmärkt och enkelt provtagningsmedium som lämpar sig väl för miljögiftstudier. Flera tungmetaller har sedan länge analyserats vid Lotsbroverket.

Gränsvärden för spridning på jordbruksmark: Bly = 100 mg/kg torrsbstans (ts), Kvikksilver = 2,0 mg/kg ts, Kadmium = 1,5 mg/kg ts, Krom = 100 mg/kg ts. Riksnitt = Medeltalet för Sveriges ekokommuner år 2011.

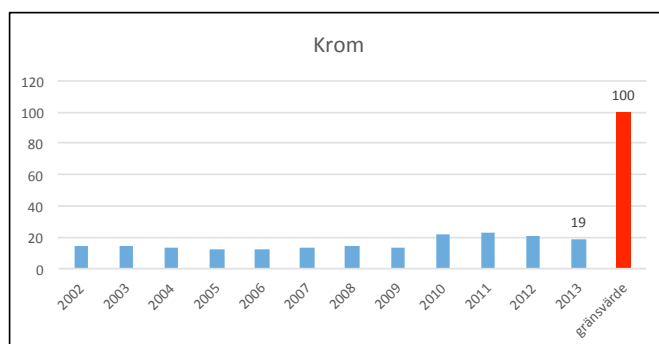

Resultaten från provtagningen visar en trenden mot allt lägre halter av tungmetaller, mycket tack vare strängare regler kring användning och hantering av produkter som innehåller tungmetaller. Slammet från Lotsbroverket har bra kvalitet beträffande innehåll av tungmetaller och gränsvärden underskrids med god marginal. Slammet förs i dag till en entreprenör där det bearbetas och behandlas för att slutligen kunna användas vid exempelvis anläggandet av grönytor.

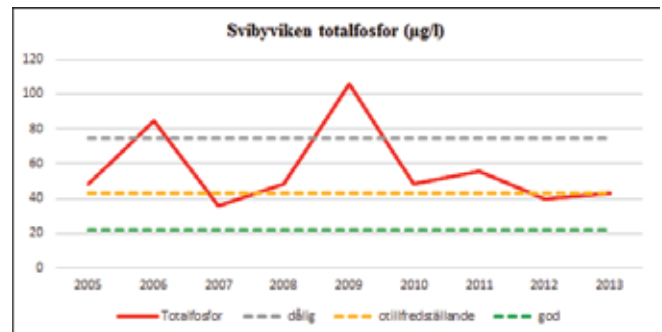
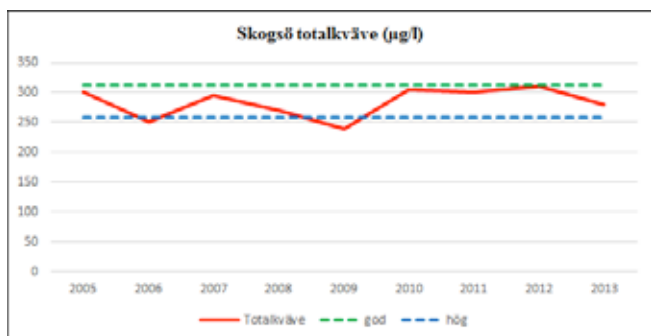
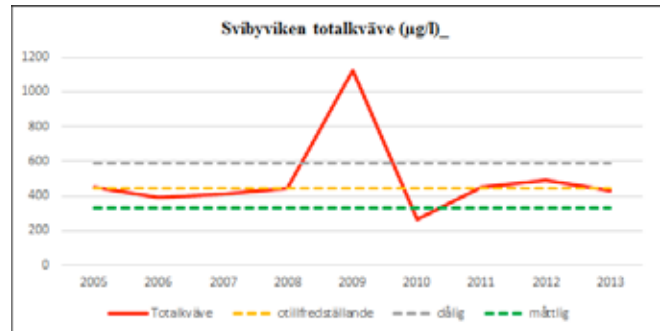
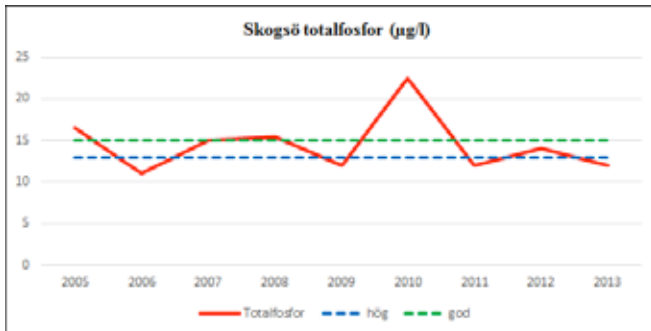

Recipientprovtagning och status på vattnet

I EU:s vattendirektiv ställs det krav på att alla medlemsländer ska skydda och vårda sitt vatten så att det fortsätter vara bra eller blir bättre. På Åland har landskapsregeringens miljöbyrå utarbetat ett åtgärdsprogram för åren 2009-2015 och ett övervakningsprogram för 2011-2015 där man definierar miljömålen för Ålands vattenområden. De åländska vattnen har klassificerats i enlighet med vattendirektivets krav enligt en femgradig skala. De fem statusklasserna är: hög (H), god (G), måttlig (M), otillfredsställande (O) och dålig (D). Gränsvärden för de olika statusklasserna finns framtagna för bl.a. totalkväve och totalfosfor för respektive typvattenområden, vilka delas in i inner-, mellan- och ytterskärgården.

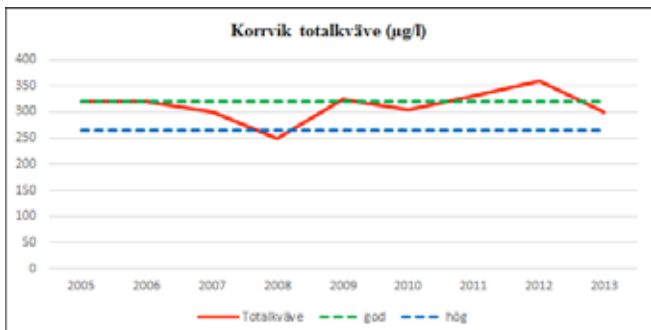

Tillståndet för vattenkvaliteten inom Västra hamnen-området, som är Lotsbroverkets recipient, följs upp enligt ett recipientkontrollprogram. Som referens används en mätstation utanför Skogsö vilken anses vara utom påverkan av verkets utsläppspunkt. Två mätstationer Badhusberget och Korrvik ligger inom det egentliga hamnområdet, därtill mäts vattenkvaliteten längst in i Svibyviken.

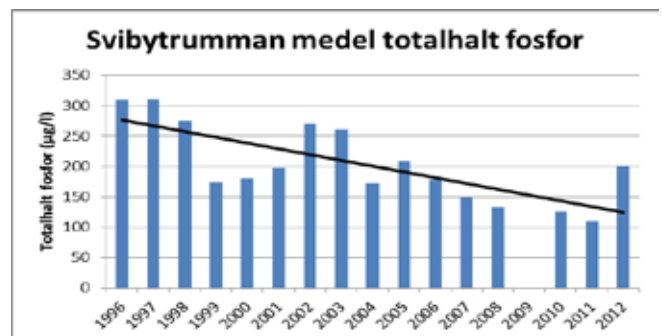
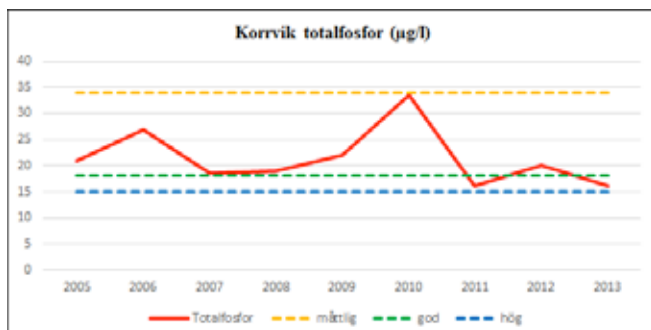

Skogsö mätstation redovisar en vattenkvalitet som under nästan hela mätperioden klassas som god status gällande fosfor- och kvävehalter.

Svibyåkens mätstation är placerad i vattenområdet innanför Svibybron och därigenom utanför påverkansområdet från Lotsbroverkets utsläppsområde. Vattenkvalitet i inre Svibyåken i Mariehamn klassificeras som otilfredsställande status under största delen av mätperioden. Detta beror i hög grad på att vattenområdet är mycket avsnörd och att vattenomsättningen därigenom är låg. Till detta kommer en betydande belastning från Möckelbybäcken.

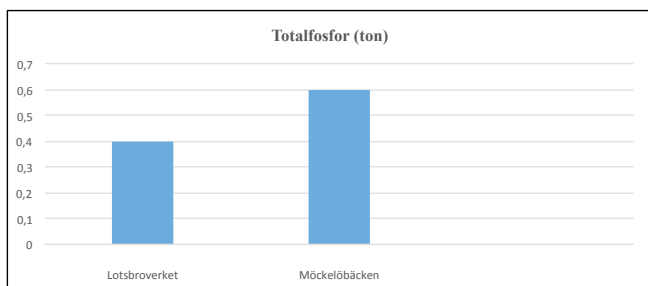

Miljöbyrån vid landskapsregeringen har sedan lång tid tillbaka analyserat näringsinnehåll samt flödet vid Möckelbybäcken (Svibytrumman). Analysresultaten visar på betydligt högre fosforhalter i bäckvattnet jämfört med i vattenområdet. Vid beräkning av den årliga belastningen av kväve och fosfor från Möckelbybäcken ger det ca 12 ton kväve resp. 0,7 ton fosfor.

Korrviks mätstation som är belägen i utsläppspunktens omedelbara närhet uppvisar trots detta en vattenkvalitet de tre senaste åren som klassas som god status gällande totalfosfor. Gällande totalkväve är status god över nästan hela mätperioden.

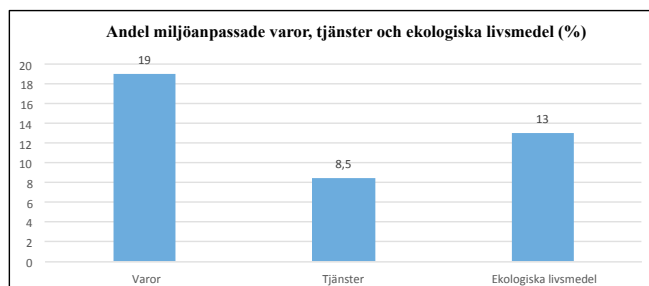
Årsmedelvärden över uppmätt totalhalt fosfor för provtagningsdiskpunkt Svibytrumman, samt dess trendlinje.

Det kan konstateras att Möckelbybäckens årliga belastning är större än Lotsbroverkets årliga belastning gällande fosfor. Gällande kvävebelastningen står Möckelbybäcken för ca 12 ton jämfört med Lotsbroverkets 32 ton.

Badvattenkvaliteten vid stadens större badstränder

Större badstränder, där man kan förvänta sig fler än 100 badande per dag, klassificeras som EU-badstränder. Vid EU-badstränderna tas det vattenprov 4-6 ggr/säsong, beroende på tidigare års vattenkvalitet. För staden klassas följande badstränder som EU-badstrand: Gröna Udden, Lilla Holmen, Mariebad och Nabben. Samtliga badplatser klassades som tjänliga under 2013.

Miljöanpassade inköp

Staden tar ansvar för vår indirekta miljöpåverkan genom att välja miljömärkta eller på annat sätt miljöanpassade varor och tjänster samt att påverka våra leverantörer i positiv riktning. Vår huvudprincip är att alla varor och tjänster som köps in till stadens verksamhet ska vara miljömärkta där så är möjligt. En ekologiskt anpassad produktion ger ökad artrikedom i jordbruks och skogslandskapet. Förutom att staden bidrar till en ekologiskt hållbar produktion föregår den med ett betydelsefullt gott exempel. Vi ser det som ett enkelt men effektivt sätt att bidra till en hållbar samhällsutveckling. Därför har vi antagit följande miljömål:

Foto: Therese Andersson

Miljömål: Av inköpta varor och tjänster skall efter den 31 december 2017 ifråga om dess ekonomiska värde minst 50 % vara miljöanpassade. (Med miljöanpassade tjänster avses tjänster utförda av företag, som kan redovisa att de i sin verksamhet tillämpar trovärdiga rutiner för miljöstyrning t.ex. ISO 14001, EMAS eller motsvarande. Med miljöanpassade varor avses varor som uppfyller kriterier föreskrivna för miljömärkningar för varans användningsområde, t.ex. Svanen, Bra Miljöval, Energiklass A, KRAV och LUOMU.)

Miljömål: Andelen livsmedel, som produceras enligt ekologiskt hållbara metoder och som staden tillhandahåller skola, dagis och äldreomsorg m.m. skall efter den 31 december 2017 ifråga om livsmedlens ekonomiska värde uppgå till minst 30 % för att sedan den 31 december 2020 uppgå till minst 50 %.

Nuläge

Inom målområdena som avser att öka inköpsandelen miljöanpassade varor och tjänster har det nyligen införts verktyg som kan användas för att dokumentera statistik.

Taktik för att nå målet

Inköpen till stadens verksamheter är stora och har stor inverkan på miljön. Genom att regelbundet ställa miljökrav i upphandlingarna kan vi här styra utbudet av vissa varor och tjänster. Detta kan ge goda spridningseffekter. Staden ansvarar för att undvika oönskad miljöpåverkan, direkt eller indirekt orsakad av kommunens inköp. För de varor och tjänster där det finns nationella system för att ställa miljökrav i offentlig upphandling ska dessa användas. Där dessa ännu saknas ska de inköpsansvariga på varje förvaltning välja en så miljöriktig produkt som möjligt. Hänsyn ska tas till samlad miljöpåverkan och produktionens långsiktiga kostnad.

God inomhusmiljö

Det går att spara energi samtidigt som du får ett bättre inomhusklimat. Bästa sättet att spara energi är att se över styrningen av ventilationen och att återanvända inomhusluftens värme. Ett energieffektivt ventilationssystem styrs av behovet, det vill säga att den bara går när det behövs. Äldre ventilationssystem saknar ofta sådan behovsstyrning. Genom behovsstyrd ventilation blir slutresultatet ofta ett bättre inneklimat till lägre totalkostnad. Det innebär besparingar i både energi och koldioxidutsläpp. Därför har vi antagit miljömålet God inomhusmiljö.

Miljömål: God inomhusmiljö. Stadens samtliga byggnader som omfattas av kraven på återkommande ventilationskontroll skall senast den 31 december 2017 ha en dokumenterat fungerande ventilation. Av stadens fastigheter skall efter den 31 december 2017 ifråga om radon 100 % av fastigheterna ha ett gränsvärde på maximalt 200 Bq/m³ för radon i bostäder och nya byggnader samt daghem, skolor och inom äldreboenden samt maximalt 400Bq/m³ på arbetsplatser.

Nuläge

Fortlöpande åtgärder utförs, under 2013 har följande gjorts i linje med miljömålet:

- Injustering av radiatorsystem för Strandnäs HST
- Installation av fläktar på Bollhalla som "trycker ner" varm luft under taket mot golvet
- I samband med byte av ventilationsaggregat på Ytternäs skola skapas förbättrad värmeåtervinning med minst 30 %
- Cirka 125 radonmätningar utfördes i lokaler och bostäder under 2012. Endast ett fåtal platser överskred gränsvärdet något, vilket föranledde korrigeringar av ventilation och uppföljande mätningar under pågående vinter.
- 4 st radonuppföljningsmätningar har utförts under 2013

Taktik för att nå målet

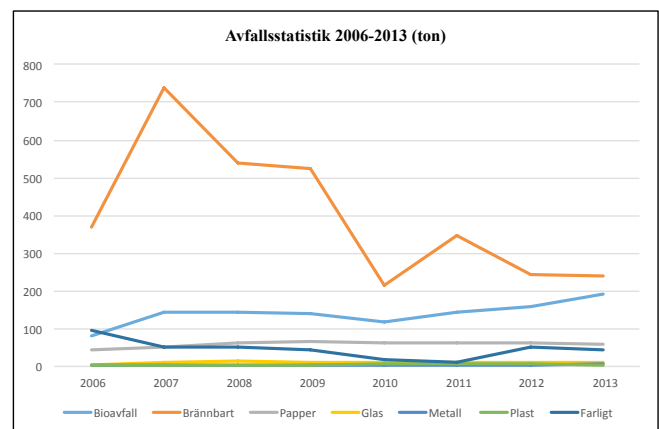
Personella och ekonomiska resurser avsätts för att intensivifiera arbetet med ventilationskontroll och dokumentation av drift- och underhållsplaner, vilka ska integreras i Pondus och därigenom skapas en mätbarhet och uppföljning för miljömålet.

Exempel på åtgärder inom ventilation:

- Frekvensstyrning av fläktar
- Byte av fläktar eller aggregat
- Ombyggnad till FTX system
- Tidsstyrning av delar av ventilationen
- Datorisering av styr- och övervakningssystem (detta gör att man får larm när exempelvis temperaturen över/underskrids, man kan göra optimeringar mycket bättre utan att vara på plats samt att det underlättar uppföljningen)

För närvarande är ca 25 % av fastighetsbeståndet infört i Pondus.

Avfallsstatistik

Avfallshantering och återvinning inom stadens verksamheter håller fortsättningsvis hög nivå. De totala avfallsmängderna var 2013 ca 640 ton, vilket är en minskning med ca 20 ton sedan mätning

startade år 2006. Fraktionen bioavfall har ökat med ca 120 ton, medan brännbart restavfall har minskat med motsvarande mängd under samma tidsperiod. Avfallsstatistiken indikerar att utsortering av återvinningsbart material är god.

Energikartläggning

Med stigande energipriser samt högre krav på hållbar utveckling på Åland gör att vi måste bli mer energieffektiva inom den offentliga förvaltningen. Energieffektivisering är det snabbaste, billigaste och miljövänligaste sättet att minska energiförbrukningen och därigenom uppnå mindre utsläpp av växthusgaser för att uppfylla klimat- och energimålen. Mariehamns stad har av fullmäktige fastställt miljösmål för att nå en hållbar energianvändning med ett tryggt, effektivt energisystem som ger låg inverkan på hälsa, miljö och klimat.

För att lyfta blicken och ta ett samlat grepp på energisituationen gällande fastigheter och verksamheter inom Mariehamns stads förvaltning, tillsattes en arbetsgrupp under 2013, Lars Eklund fastighetschef, Göran Seffer projektingenjör, Matias Åkerblom driftingenjör, Guy Dannström granskningsingenjör, Jan Blomqvist VD Marstad samt miljösamordnare Ulf Simolin. Gruppen konstaterade att det fanns ett behov av en strukturerad energikartläggning av stadens fastighetsbestånd genomförs. Vilket innebär att ett projekt påbörjas under 2014 med syfte att energikartlägga stadens fastighetsbestånd och därefter fastställa en långsiktig strategi för att få till stånd investeringar i renovering i syfte att förbättra fastighetsbeståndets energiprestanda. Guy Dannström kommer att ansvara som projektledare.

För att ta del av andra kommuners erfarenheter av energieffektiviseringar gjorde arbetsgruppen besök i Bollnäs där det kommunägda bostadsbolaget AB Bollnäs bostäder, vilka har förutom att energieffektivisera deras befintliga bostäder och lokaler har valt att satsa på ett byggprojekt som verkligen sticker ut, ett sju våningar högt passivhus med särskild satsning på miljöbyggnad, vilket syns i bakgrunden.

Från vänster i bild, Guy Dannström granskningsingenjör, Matias Åkerblom driftingenjör, Jan Blomqvist VD Marstad, Lars Eklund fastighetschef, Göran Seffer projektingenjör, Ulf Linde projektansvarig AB Bollnäs bostäder, Ulf Simolin miljösamordnare.

Demokratibokslut 2013

Demokratibokslutets syfte och bakgrund

För andra året i rad uppgör staden ett demokratibokslut. Att staden skall upprätta demokratibokslut framgår av de mål som fullmäktige fastställt för mandatperioden. I demokratibokslutet redovisas i korthet hur demokratin utvecklats i Mariehamns stad. Demokratibokslutet gör det lättare att bilda sig en uppfattning om ifall staden är på väg i rätt riktning.

Demokrati- och inflytande är en av underrubrikerna till de mål som stadsfullmäktige fastställt för mandatperioden. Under rubriken anges följande punkter

- Medborgarna ges möjligheter till deltagande och inflytande i närsamhället. Arbetsätt för att uppnå flera kontaktytor mellan stad och medborgare samt ökad medborgardialog utarbetas och följs upp.
- I syfte att främja en hållbar samhällsutveckling och integration upprättar staden hållbarhets- och demokratibokslut som en integrerad del av stadens ordinarie bokslut.
- En medborgarundersökning där stadens invånare får betygsätta staden som en plats att bo i och stadens verksamheter ska genomföras 2012 och 2015. Resultatet 2015 ska visa på ett statistiskt säkerställt bättre omdöme i förhållande till 2012.

Den representativa demokratin

Stadsfullmäktige

Stadsfullmäktige väljs vid allmänna val vart fjärde år. Innevarande mandatperiod sträcker sig till och med 2015. Vissa ändringar i sammansättningen kan ske under åren. Fullmäktige har 2013 bestått av 27 ledamöter varav 5 dvs. 19 procent kvinnor. Fullmäktigeledamöternas medelålder var 53 medan medianåldern var 56. Motsvarande siffror för en genomsnittlig Mariehamnare var 42,4 respektive 43. En genomsnittlig fullmäktigeledamot är således äldre än en genomsnittlig Mariehamnare.

Fullmäktige har under 2013 sammanträtt vid 11 tillfällen. Sammanträdena är öppna för allmänheten och kungörs i båda lokaltidningarna samt på stadens hemsida ca en vecka innan mötet.

Nytt för 2013 har varit att fullmäktiges sammanträden under hösten sänts som webbsändningar samt i det vanliga TV-nätet. För webbsändningarna finns tittarsiffror motsvarande i genomsnitt 240 tittare per sändning. För sändningarna i det vanliga TV-nätet

Fullmäktigeledamöterna per ålder och kön

Ålderskategori	Kvinnor	Män
70-	0	1
60-70	1	8
50-60	1	6
40-50	3	3
30-40	0	2
20-30	0	2
	5	22

saknas tittarsiffror. Sändningarna har utvärderats genom en webbenkät där omdömena har varit övervägande positiva.

Övriga kollegiala organ

Övriga kollegiala organ omfattas av den jämställdhetslagstiftning som innebär att andelen kvinnor respektive män i ett organ måste vara minst 40 %. Representationen med avseende på kön är således totalt sett jämn i dessa organ. Två av sex nämndordförande och en av sex nämndviceordförandeposter innehas av kvinnor.

Det totala antalet förtroendevalda i stadens kollegiala organ samt i kommunalförbund där staden är medlem uppgår till 117. Antalet ersättare är 98.

Medelåldern i stadsstyrelsen samt stadens nämnder är 54 år.

Demokratiåtgärder som gjorts under året

Staden arbetar i enlighet med fastställda målsättningar aktivt med att öka medborgarnas möjlighet till delaktighet och inflytande. Till skillnad från år 2012, då fokus låg på stadens nya hemsida, har arbetet med att skapa nya kontaktytor mellan stad och medborgare legat på att stärka stadens närvaro på sociala media. Staden har under året utarbetat rutiner för en strukturerad och systematisk interaktiv närvaro på Facebook.

Insatser för särskilda grupper som annars har begränsade möjligheter att delta utgör en viktig del av demokratiarbetet. Stadens hemsida är anpassad så att besökare med nedsatt syn kan ta del av innehållet genom att lyssna eller enkelt förstora texten. Vad gäller den fysiska miljön har staden årligen följt upp vilka åtgärder som vidtagits för förbättrad tillgänglighet. Från och med 2013 sker den uppföljningen som en integrerad del av infrastrukturnämndens bokslut.

Demokratiåtgärder sektorvis

Bildningssektorn

Eleverådsmöten i skolorna.

Eleverådsmöten hålls i stadens grundskolor.

Övernäs elever fick rösta på renovering eller nybyggnation av skolan. Majoriteten föredrog ombyggnadsalternativet.

Elever, Hem & Skola och personal vid Övernäs skola har inför uppgörande av skissritningar fått identifiera den gamla skolbyggnadens problem och komma med alternativ till lösningar.

Planeringskommittén för Övernäs skola har träffat eleverådet, Hem & Skola samt personalgrupper vid ett tiotal tillfällen sammanlagt. Avsikten har varit att allas synpunkter ska komma fram i planeringskedet. Planeringsgruppens protokoll, slutrapport och bilagor finns tillgängliga via stadens hemsida för den intresserade allmänheten.

Gårdsrådsmöten har hållits vid ungdomsgården Stallet.

Infrastruktursektorn

Tillgänglighetsåtgärder redovisas from 2013 i infrastruktursektorns bokslut.

Medborgare som själva vill bidra till skötsel av närområden har möjlighet att ingå skötselavtal med staden. Man går då tillsammans igenom området och kommer överens om åtgärder som får göras. Avtalen, som följer stadsplanen, är ettåriga med möjlighet till förlängning.

En ny hundrastgård har anlagts i samverkan mellan staden och privata initiativtagare.

Gaturitningar berör mångas närmiljö. Nya rutiner har utarbetats och förslag till gaturitningar skickas numera i ett tidigare skede, innan utställning, till berörda. Berörda invånarens synpunkter kan därmed tas med i planeringen i ett tidigare skede.

Sociala sektorn

Barnomsorgen har genomfört sin årligen återkommande enkätundersökning bland sina brukare.

Äldreomsorgen har haft en info punkt för äldre och deras anhöriga på biblioteket, där man kunde få broschyrer, ansökningsblanketter m.m. samt få svar på frågor.

Stadsledningen

Samrådsmöten med allmänheten i samband med stadsplaneringar.

Strukturerad närvaro på sociala media.

Förbättrad informationsspridning och utvecklad användning av webbverktyg på den nya hemsidan.

FOTO: Therese Andersson

FOTO: Therese Andersson

ALLMÄNNA SEKTORN

FOTO: Therese Andersson

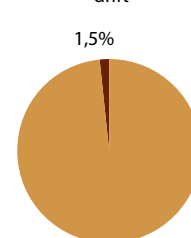
Kanslichef
Emma Dahlén
Finanschef
Peter Carlsson
Personalchef
Ritva Bergholm
Miljöchef
Jan Westerberg t.o.m. 31.07.2013

Stadsledningen Belopp i euro	Bokslut år 2012	Budget år 2013	Bokslut år 2013	Avvikelse år 2013
DRIFT				
Försäljnings- o. avgiftsintäkter	4 703	15 453	95 538	80 085
Övriga intäkter	3 715 807	8 618 309	11 215 869	2 597 560
S:a intäkter	3 720 511	8 633 762	11 311 407	2 677 645
Personalkostnader	-2 992 497	-6 467 682	-6 919 987	-452 306
Köp av tjänster	-1 493 475	-1 840 411	-1 594 404	246 007
Material	-235 002	-1 395 921	-1 405 062	-9 141
Lokalhyror	-115 306	-113 306	-134 608	-21 302
Avskrivningar och nedskrivningar	-891 273	-294 054	-142 962	151 093
Internränta	-53 448	-54 535	-56 407	-1 872
Övriga kostnader	-136 930	-516 373	-339 294	177 079
S:a kostnader	-5 917 931	-10 682 281	-10 592 724	89 558
S:a driftsnetto	-2 197 420	-2 048 519	718 683	2 767 202
Kommunbidrag	1 478 658	2 048 519	2 048 519	0
S:a driftsresultat	-718 762	0	2 767 202	2 767 202
INVESTERING				
Inkomster	1 043 155	0	682 883	682 883
Utgifter	-1 602 970	476 360	-4 328 108	-4 804 468
S:a investering	-559 814	476 360	-3 645 225	-4 121 585

Minskad budget på driften: personalkostnader 224.844,00 övriga kostnader 2.000,00.
Minskad budget på investeringar: 516.359,83.

Finansiering Belopp i euro	Bokslut år 2012	Budget år 2013	Bokslut år 2013	Avvikelse år 2013
DRIFT				
Försäljnings- o. avgiftsintäkter	0	0	0	0
Övriga intäkter	49 829 007	49 885 332	48 511 971	-1 373 361
S:a intäkter	49 829 007	49 885 332	48 511 971	-1 373 361
Personalkostnader	0	0	0	0
Köp av tjänster	0	0	0	0
Material	0	0	0	0
Lokalhyror	0	0	0	0
Avskrivningar	0	0	0	0
Internränta	0	0	0	0
Övriga kostnader	-51 833 537	-50 479 340	-49 539 776	939 564
S:a kostnader	-51 833 537	-50 479 340	-49 539 776	939 564
S:a driftsnetto	-2 004 531	-594 007	-1 027 805	-433 797
Kommunbidrag	0	0	0	0
S:a driftsresultat	-2 004 531	-594 007	-1 027 805	-433 797

Del av kommunbidrag
drift

Del av investeringar
exkl. markförsäljning

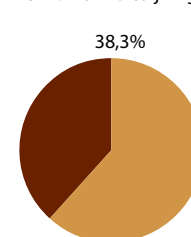

FOTO: Berit Sundman

Verksamhetsområde

I stadsledningens budget ingår de kollegiala organen centralvalnämnden, stadsfullmäktige, revision, stadsstyrelse och äldreråd. Stadsdirektörens och stadsledningens uppgift är att bereda ärenden till stadsfullmäktige/stadsstyrelse, verkställa beslut, leda stadens förvaltning, ekonomi, personal, informationsteknik, närings- och bostadsfrågor, miljöfrågor, externa relationer samt handha annan centraliserad service som specificeras av beslutande organ. Stadsledningen ska aktivt och förutsättningslöst arbeta för samarbetsprojekt och rationaliseringar tillsammans med i första hand angränsande kommuner.

Verksamhetsidé

Stadsfullmäktige och stadsstyrelsen skall inom den kommunala självstyrelsen sträva efter att främja kommuninvånarnas välfärd och en ekonomisk och ekologisk hållbar utveckling inom kommunen. Stadsdirektören och stadsledningens stads-, finans-, personal- och stadsarkitektkansli skall på ett effektivt, kunnigt och inspirerande sätt administrera, utveckla och leda stadens förvaltning.

Måluppfyllelse drift

Stadsfullmäktige har under 2013 haft 11 protokollförda sammanträden medan stadsstyrelsen har sammanträtt vid 31 tillfällen.

Till de större politiska beslut som har fattats hör beslutet om ny tidsplan för stadens budgetarbete, beslutet att bolagisera stadens elverk samt beslutet om nya regler för prissättning, utgivning, försäljning och arrende av tomter. Under året har stadsfullmäktige beslutat godkänna stadsplaner för tidigare oplanerade områden på Lotsberget (den så kallade hotelltomten) samt ett område i Apalängen. Fokus har även lagts på att tydliggöra stadens skuldsättningsituation, revidera stadens miljömål samt på att föra projektet om- och tillbyggnad av Övernäs skola vidare. Stadsfullmäktige beslutade om skissritningar för skolprojektet under hösten 2013.

Stadskansliets budgeterade försäljningsvinster för anläggningstillgångar har trots försäljningen av det så kallade ÅCA huset (Köpmansgatan 11) inte nått målet om 90.000. Detta har kompensats av ökad tomtförsäljning samt en högre utdelning efter likvidationen av Ålands industrihus än väntat samt åtstramning av driftsbudgeten.

Internt har arbetet fokuserats på förverkligande av de av stadsfullmäktige antagna målen för mandatperioden samt den medborgarundersökning som gjordes 2012. Ansvaret för att vidta åtgärder för att nå målen har fördelats internt.

Staden har genomgått en extern revision av miljöledningsarbetet (ISO 14001), tjänsten som miljöchef har ombildats till en tjänst som miljösamordnare.

Vad gäller stadens informationsverksamhet har staden intensifierat sin närvaro i sociala media. Fullmäktigesammanträdena har TV-sänts och finns alljämt tillgängliga i efterhand via stadens webb.

Under året var staden värd för den general konferens som Union of Baltic Cities arrangerade i Mariehamn.

Det treåriga EU-projektet "Ett livskraftigt centrum" har nått sitt slut och staden har tagit ställning för fortsatt samarbete inom ramen för "City Mariehamn"

Antalet bokförda verifikat i stadens ekonomisystem ökade med 4,4% under 2013 till totalt 906.554 stycken, samtidigt som stadskassörens arbetstid minskade från heltid till 0,6 årsarbeten. Istället för att lägga resurser på en utökad digital arkivfunktion för fakturor beslutades att detta ska ingå i uppgradering av befintligt alt. nytt ekonomisystem med början 2014.

En upphandlingsledare rekryterades internt till finanskansliet med ansvar för stadens förvaltningsövergripande upphandlings-, inköps- och logistikfrågor. Bl.a. har ett förvaltningsgemensamt upphandlingsavtal slutits vad gäller inköp och leverans av kontorsmaterial, bläckpatroner och toner samt kopieringspapper.

En upphandling av plattform för nytt intranät har genomförts.

IT-avdelningens bemanning förstärktes med ytterligare en IT-tekniker under hösten till totalt 5 stycken. Den omfattande uppgraderingen av Terminal Service-miljön påbörjades.

Närvaroprocenten på Finanskansliet blev under året 97,79% för kvinnor och 96,02 % för män.

Personalkansliet har det övergripande ansvaret för det förvaltningsövergripande personalstrategiska arbetet. För detta arbete redovisas under avsnitt "Arbetsgivar- och personalpolitik".

Kansliet har fortsatt att effektivisera sina rutiner vilket lett till att personalresurserna kunnat minskas.

Med anledning av att leverantören av det nuvarande PS-systemet meddelat att underhållet av systemet upphör från början av år 2015, har en utredning om nytt PA-system startat i samarbete med ÅHS och Landskapsregeringen.

Från början av året organiserades kost- och lokalservice till en avdelning tillhörande personalkansliet.

Sammanlagt drygt 100 anställda motsvarande 90,8 årsarbeten flyttades från sektorernas verksamheter till den nya avdelningen.

Under året genomförde personalkansliet en könsanalys kring nyttjandet av personalförmånerna. 583 personer besvarade enkäten, av dessa utnyttjar 33 % av kvinnorna och 16 % av männen personalförmånerna varje vecka. 76 % av kvinnorna och 69 % av männen nyttjar personalförmånerna från mer sällan en gång i månaden och upp till en gång i veckan. 72,16 % av kvinnorna och 85,53 % av männen ansåg inte att någon friskvårdsaktivitet saknades. Resultatet skiljde sig inte mycket mellan kvinnor och män, det var något fler kvinnor än män som saknade någon friskvårdsaktivitet och därför utökades personalförmånerna med tre föreslagna aktiviteter.

NYCKELTAL

	Bokslut 2012	Budget 2013	Bokslut 2013	Avvikelse 2013
Nettokostn för HR och PA/anställd i staden	683	655	710	55
Anställda i staden/åa på personalkansliet	107	113	111	-2
Kostnad/löneutbetalning	12,36	13,70	12,34	-1,36
Löneutb./löneadministratör	4 029	3 900	4 459	559
Kompetensutveckling i % av lönesumman	0,5	1,0	0,8	-0,2
Besök på personalkansliets internetsidor	11 250	14 000	25 297	11 297

Måluppfyllelse investeringar

I bokföringsvärdet av försäljning av fast egendom på totalt 687.431,48 euro ingår 24 tomter och två fastigheter; ÅCA-huset och f.d. Ruskens.

Aktiebytet i Kraftnät Åland och Mariehamns Energi (netto 490.872,44 euro) mellan staden och LR slutfördes i samband med bokslut 2012 men hann ombudgeteras i samband med fullmäktiges beslut om överföring av investeringsmedel till 2013. Utfallet på -4 327 980,17 euro/10.000 aktier under Inköp av aktier och andelar är utgifter för bildandet av Mariehamns Elnät Ab enligt fullmäktiges beslut 97§ 29.10.2013.

Tilläggsinvesteringen "Rondoarkiv" ombudgeterades till 2014 för att ingå i investeringen för uppgradering alternativt byte av ekonomisystem. Övriga investeringar upphörde 2013.

Projekt nummer	Investering	Grundbudget 2013	Ändr. i budget 2013	Budget eft. ändr. 2013	Bokslut 2013	Avvik. Bud/bok 2013
Totalt		-40 000,00	516 359,83	476 359,83	-3 645 225,12	4 121 584,95
20030	Försäljning av fast egendom	0,00	0,00	0,00	682 882,55	-682 882,55
20064	Inköp av aktier och andelar	0,00	490 872,44	490 872,44	-4 327 980,17	4 818 852,61
23006	Nätverk o driftsäkerhet	0,00	-4 037,13	-4 037,13	0,00	-4 037,13
23030	Ny plattform för webben	0,00	-3 800,00	-3 800,00	-127,50	-3 672,50
23031	Mjukvara telefonisystem	0,00	-6 675,48	-6 675,48	0,00	-6 675,48
23032	Rondoarkiv	-40 000,00	40 000,00	0,00	0,00	0,00

Nämndordförande

Donny Isaksson
Stadsarkitekt
Sirkka Wegelius

Verksamhetsområde

Stadsutvecklingsnämnden handhar de uppgifter som utgör förutsättningarna för planeringen av byggandet i staden. Nämnden/stadsarkitektkansliet avger utlåtanden och stadsarkitektkansliet tar fram nödvändiga utredningar och informerar allmänheten om aktuella stadsplaneringsfrågor. Stadsutvecklingsnämndens verksamhet handhas av stadsarkitektkansliet, som leds av stadsarkitekten.

Verksamhetsidé

Att med utgångspunkt i den befintliga stadens gestalt och förstärkt identitet förtäta bebyggelsen på ett attraktivt och stadsmässigt sätt. Detaljplaneringen utgör verksamhetens tyngdpunkt samtidigt som arbetet fortgår med översiktliga utvecklingsplaner. I Mariehamn blir förtättningsplaner allt vanligare och anpassningen av nya tillägg till befintlig stadsbild blir därmed allt viktigare arbetsuppgift för kansliet.

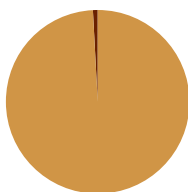
Måluppfyllelse drift

Stadsutvecklingsnämnden har under året arbetat med flera stadsplaneändringar i stadens centrum med syfte att skapa förutsättningar för ett livligt och mångsidigt stadscentrum. Stadsplaneändringarna av Magazins, Ålandsbankens och Ålands Tidnings Tryckeris tomter medför stora nybyggnadsmöjligheter. Park Alandia Hotell har fått en ny stadsplan med tillbyggnadsmöjligheter. Stadsarkitekten har medverkat i styrgruppen för projektet "Ett livskraftigt centrum" och med styrgruppen deltagit i studieresor till Visby och Västerås samt därtill med Ålands Näringsliv deltagit i konferens i Stockholm arrangerad av Svenska stadskärnor.

Stadens mål är att främja kontakten mellan stadscentrum och havsstranden i öster genom nytt boende. Stadsplaneprocessen för Rönnbergs torg har påbörjats med ett framtaget utkast och en översiktlig plan för delar av Österhamn från Ångbåtsbryggan till Nyfahlers brygga har tagits fram.

Del av kommunbidrag
drift

0,7%

Stadsutvecklingsnämnden Belopp i euro	Bokslut år 2012	Budget år 2013	Bokslut år 2013	Avvikelse år 2013
DRIFT				
Försäljnings- o. avgiftsintäkter	25 860	22 820	51 320	28 500
Övriga intäkter	1 000	0	4 180	4 180
S:a intäkter	26 860	22 820	55 500	32 680
Personalkostnader	-266 374	-278 421	-278 802	-381
Köp av tjänster	-21 700	-23 514	-50 391	-26 877
Material	-8 897	-9 832	-12 852	-3 020
Lokalhyror	-14 437	-14 798	-14 798	0
Avskrivningar	-14 653	-24 186	-16 392	7 794
Internränta	-5 481	-5 856	-5 558	297
Övriga kostnader	-31 215	-25 135	-23 840	1 295
S:a kostnader	-362 755	-381 742	-402 633	-20 891
S:a driftsnetto	-335 896	-358 922	-347 133	11 789
Kommunbidrag	367 326	358 922	358 922	0
S:a driftsresultat	31 430	0	11 789	11 789
INVESTERING				
Inkomster	0	0	0	0
Utgifter	0	-31 600	0	31 600
S:a investering	0	-31 600	0	31 600

Ökad budget på driften: personalkostnader 433,00.

Ökad budget på investeringar: utgifter 31 600,00.

Målet att skapa attraktiva bostadsområden som motsvarar olika befolkningsgruppers behov har beaktats vid planeringen av ett nytt bostadsområde för flerbostadshus vid Rönnebergs torg samt genom en förtätning av höghusområdet i Backeberg och Klinten. Ett omfattande komplex för studentboende har planlagts vid Sjukhusrondellen.

Stadsplanen för Västerhamn togs fram med syfte att utveckla Västerhamn som en maritim miljö där den moderna sjöfarten möter den historiska. En plan som möjliggör hotellanläggning vid Lotsberget har färdigställts.

Staden strävar till att värna om de kulturhistoriska miljöerna och byggnaderna och har tagit fram planförslag för att skydda stadens främsta äldre byggnader såsom Stadshuset, Doktorsvillan, Rådhuset och Övernässtugan.

Planeringsprocesserna utvecklas kontinuerligt för att främja växelverkan mellan planerare, invånare och beslutsfattare genom informationen på stadens hemsida och samrådsmöten. Planförslag finns under utställningstiden tillgängliga på stadsarkitektkansliet, stadsbiblioteket och på stadens hemsida. Under året har två samrådsmöten hållits.

Målet att minska detaljeringsgraden i stadsplanerna är en kontinuerlig del av planprocessen som görs i dialog med byggnadsinspektionen. Då stadsplanebestämmelserna och byggnadsordningen kompletterar varandra bör den pågående processen invänta den nu aktuella ändringen av byggnadsordningen. Med tanke på stadsstyrelsens mål att ta fram en plan för att förbättra och tydliggöra stadens praktiska agerande och förhållningssätt gentemot fastighetsägare och invånare belyses planprocessen och dess lagenliga förutsättningar i den bilaga "Lagstiftning, regelverk och stadsplaneprocesser" som är bifogad till ärendet "Stadsutvecklingsnämndens och stadsarkitektkansliets bokslut och verksamhetsberättelse för 2013".

Stadsstyrelsens målsättning om en befolkningsökning på 160 invånare per år (enligt stadens mätbara mål) stöds av att fastställda stadsplaner år 2013 möjliggör ca 80 nya bostäder.

Stadsutvecklingsnämnden har konkretiserat verksamhetsåret i en verksamhetsberättelse.

Verksamheten följer arbetsprogrammet för året förutom analysen av Svinöinventeringarna samt stadsplaneändringen över Sveden som kommer att genomföras 2014. Under året har 21 stadsplaner behandlats i nämnden. 15 stadsplaner har påbörjats och 20 har slutbehandlats. Av dessa 21 stadsplaneprocesser var 17 komplexa och 4 enkla och 7 K-märkningar har behandlats. Efter att nämnden delegerat beslutanderätten för enkla planer

till stadsarkitekten 30 § 2013 har stadsarkitekten påbörjat 10 planer varav 6 trätt i kraft. Därtill har fem motioner behandlats i nämnden.

Under året har totalt 20 stadsplaner fastställts. Av dessa 20 fastställda stadsplaner var 11 komplexa stadsplaneprocesser och 9 var enkla. Antalet givna utlåtanden från stadsarkitektkansliet var 37 stycken.

Nämndens driftbudget har ett överskott på 11.789 euro, 3,2 %. Orsaker till överskottet är bland annat att intäkterna är högre än förväntningarna i budgeten och att investeringsanslaget inte utnyttjats varför avskrivningar och räntor sjunkit. Inom budgetramen har i stället kostnader för konsult överskridits.

Måluppfyllelse investering

Under året har inte anslaget använts utan de aktuella konsultkostnaderna för utredningen av saneringskostnaderna för exploatering av Rönnebergs torg har bokförts som driftskostnader. Följd av detta är att 31.600 € kvarstår i investeringsbudgeten.

Nyckeltal

Nyckeltalen har kompletterats för att bättre motsvara de mätbara målen gällande befolkningstillväxt och medborgarnas inflytande. Uppskattningen om antalet nya bostäder utgår från byggnadsrättskottet som planändringen ger och motsvarar därför inte det faktiska bostadstillskottet som realiserade byggnadsprojekt innebär.

Avvikande från budgeten är att betydligt fler stadsplaner slutbehandlats och trätt i kraft. Detta gäller även i jämförelse med tidigare år. Delegeringen till stadsarkitekten av enkla planer har minskat nämndens arbetsbelastning och utökat effektiviteten. Det stora antalet fastställda stadsplaner år 2013 innebär att i jämförelse med år 2012 har nästan tiofalt större arealer genomgått planändring och mängden ny byggnadsrätt nästan tjugofaldigats.

Projekt nummer	Grund-budget 2013	Ändr. i budget 2013	Budget eft. ändr. 2013	Bokslut 2013	Avvik. Bud/bok 2013
Totalt	0	-31 600	-31 600	0	-31 600
86108 Lillängen o rönnebergstorg	0	-31 600	-31 600	0	-31 600

NYCKELTAL	Bokslut	Budget	Bokslut	Avvikelse
	2012	2013	2013	2013
Slutbehandlade stadsplaner	15	15	26	11
Antal fastställda stadsplaner	10	12	20	8
- komplexa planer	2	-	11	-
- enkla planer	8	-	9	-
Nya egnahemstomter	0	0	2	2
Nya flerbostadstomter	0	1	2	1
Nya övriga tomter	0	1	0	-1
Stadsplanerad areal (ha)	8,7	15,0	35,0	20,0
Därav nyexploatering (ha)	0,0	13,0	15,3	2,3
Stadsplanerad byggnadsrätt (v.y. m ²)	7 041	-	81 870	-
Därav ny byggnadsrätt (v.y. m ²)	888	-	16 543	-
Uppskattat antal nya bostäder	-	-	82	-
Antal utlåtanden	41	40	37	-3
Antal nämndmöten	9	10	10	0
Nettointäkt/-kostnad per inv.	-30	-31	-30	1

Nämndordförande

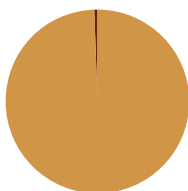
Lotta Wickström-Johansson

Byggnadsinspektör

Börje Aspback

Del av kommunbidrag
drift

0,3%

Byggnadsnämnden Belopp i euro	Bokslut år 2012	Budget år 2013	Bokslut år 2013	Avvikelse år 2013
DRIFT				
Försäljnings- o. avgiftsintäkter	39 248	80 400	101 704	21 304
Övriga intäkter	7 499	5 000	4 757	-243
S:a intäkter	46 747	85 400	106 462	21 062
Personalkostnader	-243 664	-257 575	-248 294	9 281
Köp av tjänster	-4 652	-5 210	-3 104	2 106
Material	-6 089	-7 638	-3 029	4 609
Lokalhyror	-7 546	-7 734	-7 734	0
Avskrivningar	-3 231	-3 231	-3 282	-51
Internränta	-1 751	-1 686	-1 717	-31
Övriga kostnader	-27 264	-4 525	-5 341	-816
S:a kostnader	-294 195	-287 600	-272 502	15 098
S:a driftsnetto	-247 448	-202 200	-166 040	36 159
Kommunbidrag	231 606	202 200	202 200	0
S:a driftsresultat	-15 842	0	36 159	36 159
INVESTERING				
Inkomster	0	0	0	0
Utgifter	0	0	0	0
S:a investering	0	0	0	0

Verksamhetsområde

Byggnadsinspektionen är byggnadsnämndens planerings-, berednings- och verkställighetsorgan. Byggnadsinspektionen granskar bygglovshandlingar, övervakar byggnationen i staden, gör upp byggnadsstatistik, ger råd i byggnadsärenden och tillhandahåller uppgifter om fastigheter och bestämmelser som berör dessa.

Verksamhetsidé

Verksamheten är lagstadgad. Enligt plan- och bygglagen 14 § ska det finnas en byggnadsnämnd som sköter kommunens uppgifter inom byggnadsväsendet och utövar den närmare tillsynen över byggnadsverksamheten. Bl.a. åligger det särskilt nämnden att följa den allmänna utvecklingen inom kommunen och dess omgivning, att samarbeta med övriga myndigheter vilkas verksamhet berör nämndens arbetsområde, att lämna allmänheten råd och upplysningar i planlägnings-, fastighetsbildnings- och byggnadsfrågor, att övervaka att även bestämmelserna i vattenlagen och delar av miljölagen beaktas i samband med byggande samt att övervaka efterlevnaden av plan- och bygglagen och övriga föreskrifter angående byggandet.

Måluppfyllelse drift

Driftresultatet visar ett plus på drygt 36.000 euro, vilket till stor del beror på att i december beviljades bygglov för två större projekt. December inbringade över 20.000 i avgiftsintäkter. Samtidigt blev personalkostnaderna för året något lägre än budgeterat.

Nyckeltal

Nyckeltalen visar att antalet egnahemshus blev betydligt färre

än uppskattat medan bostadsvåningshusen blev fler och antalet nya bostäder därför glädjande många i de beviljade byggloven. Under året färdigställdes rekordlåga antalet 30 nya bostäder.

Utöver nyckeltalen kan nämnas att byggnadsnämnden behandlade 51 st av byggloven medan 94 st var delegerade till tjänstemän. Utöver byggloven behandlades 16 anmälningsärenden (tjänstemannabeslut). Nämnden fattade 98 beslut medan byggnadsinspektören fattade 222 beslut.

Enligt budgeten bör ett bygglov kunna erhållas på 3 – 10 veckor. Beredningstiden för bygglovs- och anmälningsärenden som behandlades under året var i medeltal 4,5 veckor. Räkningar bort tiden som noteras mellan begäran om komplettering från sökanden tills ansökan blivit komplett och klar att behandla blir medeltalet 3,1 vecka. Antalet med ≤ 3 veckor är 90 st, 3 – 10 v 62 st och > 10 v 11 st. Med kompletteringstiden borträknad är motsvarande ≤ 3 v 99 st, 3 – 10 v 61 st och > 10 v 3 st.

Nyckeltal

	Bokslut 2012	Budget 2013	Bokslut 2013	Avvikelse 2013
Byggn.löv/tillst., totalt	127	140	145	5
En/tvåfamiljshus	13	25	8	-17
Radhus	0	2	0	-2
Våningshus	0	3	6	3
Övriga nya byggnader	39	40	32	-8
Övriga till-o. ombyggn.	65	70	99	29
Byggnadsinspektörstillstånd	115	100	94	-6
Byggnadsvolym	26 950	75 000	66 598	-8 402
Byggnads totalareal	0	18 000	20 763	2 763
Byggnadsvåningsyta	6 951	15 000	18 750	3 750
Lägenhetsyta	2 087	7 500	8 234	734
Antal lägenheter	16	85	129	44
Nettointäkt/-kostnad per invånare	-22	-18	-15	3

FOTO: Therese Andersson

FOTO: Isabella Wyllykoski

BILDNINGSEKTORN

FOTO: Therese Andersson

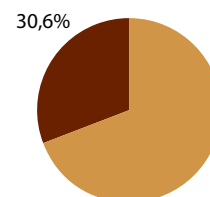

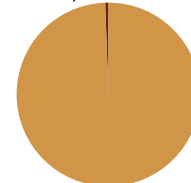
Nämndordförande
Christian Nordas
Bildningsdirektör
Kjell Nilsson

Bildningsnämnden Belopp i euro	Bokslut år 2012	Budget år 2013	Bokslut år 2013	Avvikelse år 2013
DRIFT				
Försäljnings- o. avgiftsintäkter	2 389 764	2 430 631	2 488 131	57 501
Övriga intäkter	1 558 881	1 390 863	1 625 185	234 323
S:a intäkter	3 948 646	3 821 494	4 113 317	291 823
Personalkostnader	-11 796 266	-10 264 970	-10 208 028	56 942
Köp av tjänster	-1 251 861	-1 254 461	-1 297 233	-42 771
Material	-1 479 675	-785 486	-1 116 398	-330 911
Lokalhyror	-1 690 492	-1 817 339	-1 780 218	37 121
Avskrivningar	-1 316 349	-1 347 317	-1 318 568	28 749
Internränta	-486 372	-496 762	-492 721	4 040
Övriga kostnader	-890 370	-2 916 541	-2 829 625	86 916
S:a kostnader	-18 911 384	-18 882 876	-19 042 790	-159 914
S:a driftsnetto	-14 962 738	-15 061 382	-14 929 473	131 909
Kommunbidrag	15 328 771	15 061 382	15 061 382	0
S:a driftsresultat	366 033	0	131 909	131 909
INVESTERING				
Inkomster	112 680	0	0	0
Utgifter	-65 351	-54 000	-54 917	-917
S:a investering	47 329	-54 000	-54 917	-917

Del av kommunbidrag
drift

0,5%

Ökad budget på driften: försäljnings- o. avgiftsintäkter 458,58, köp av tjänster 1.523,30, material 1.500,00, avskrivningar 7.629,48, internränta 4.920,60.

Minskad budget på driften: personalkostnader 4.415,66, övriga kostnader 4.456,24.

Ökad budget på investeringar: utgifter 54.000,00.

Verksamhetsområde

Till bildningsnämndens ansvarsområde hör stadens tre grundskolor och fritidshem. Medborgarinstitutet ansvarar för den allmänbildande utbildningen, tillhandahåller yrkesinriktad fortbildning och genomför uppdragsutbildningar. Biblioteket samt kultur-, fritids- och ungdomsverksamheterna ingår i verksamheten, samt driften av motions- och idrottsanläggningarna.

Verksamhetsidé

Grundskolan ska ge en god allmänbildande grund för fortsatt utbildning och beredskap att möta ett föränderligt samhälle och arbetsliv. Fritidshemmen bidrar till att barn får goda uppväxtvillkor i en stimulerande miljö. Medborgarinstitutet är ett kurs- och utbildningscentrum som erbjuder mångsidiga utbildningstjänster åt alla ålänningar. Organisationer och företag kan köpa utbildningstjänster av institutet.

Genom verksamheten på kulturområdet ska Mariehamns invånare ha jämlika möjligheter att delta i arrangemang och aktiviteter som gör det intressant att leva i Mariehamn och göra staden till en evenemangstad. Biblioteket ska ge möjlighet till att skaffa information, kunskap och berika invånarnas fritid genom sitt utbud av media och aktiviteter. Förvaltning av kulturarvet ingår i verksamheten. Biblioteket är centralbibliotek för Åland. I fritidsanläggningarna ska finnas förutsättningar för idrottande på både elit- och amatörnivå, anläggningarna ska ha god standard och flexibel service ska erbjudas. Stadsborna ska kunna ha en aktiv och innehållsrik fritid, där verksamhet riktad till barn och ungdomar prioriteras. Mariehamn ska vara en idrottsdestination. En ungdomsverksamhet av hög kvalitet i drogfri miljö erbjuds.

Måluppfyllelse drift

I PISA mätningarna, vars resultat presenterades hösten 2013, presterade åländska 15-åringar resultat i absolut världsklass när det gäller läsförståelse, matematik och naturvetenskap. De skolvisa resultaten kommer under 2014.

Arbetet med utvecklandet av kvalitet i undervisningen har fortsatt under året. Timresursen har under året hållits på samma nivå som tidigare år, dvs. 1,85 veckotimmar per elev i årskurs 1-6 och 2,24 timmar per elev i årskurserna 7-9. De totala resurserna har fördelats mellan skolorna enligt behovsprövning. IT-utvecklingen har tagit ett nytt steg framåt i och med satsningen på läsplattor för lärarna. Dessa införskaffades i slutet på året och kommer att tas i bruk under våren 2014.

Som en följd av organisationsförändringen har tjänsten som skoldirektör dragits in. Arbetsuppgifterna har fördelats mellan avdelningschefen för utbildning och bildningsdirektören.

Implementeringen av fritidshemsverksamheten har under 2013 slagit fullt ut, och gett såväl en inbesparing i personalkostnaderna som en effektivare användning av personalresurserna. Vidare har samarbetsavtal tecknats med Jomala och Lemland om fritidshemsverksamhet.

En planeringskommitté har under året tagit fram skissritningar och kostnadsberäkningar för en ombyggnad av Övernäs skola.

Skissritningarna har godkänts av stadsfullmäktige och en byggnadskommitté utses med uppdrag att förverkliga ombyggnationen.

Medborgarinstitutet lyckades trots sparåtgärder förverkliga ett brett kursutbud och antalet undervisningstimmar hölls nästan på samma nivå som under 2012, tack vare den omfattande uppdragsutbildningen. Kurser i svenska var ett prioriterat ämnesområde och utbudet var lika omfattande som under 2012, vilket möjliggjordes genom öronmärkt bidrag från landskapsregeringen. Största delen av de förverkligade undervisningstimmarerna inom uppdragsutbildningen hänför sig till den undervisning i svenska för inflyttade som beställts av Landskapsregeringen. Från och med höstterminen 2013 har institutet ett avtal med Landskapsregeringen om undervisning i svenska för inflyttade analfabeter och personer med annat alfabet samt om undervisning i svenska för inflyttade i arbete. Ett nytt EU-projekt 'Integration.ax II' startades i juni 2013 och pågår till och med maj 2014.

Avdelningen för kultur och fritid uppvisar en positiv avvikelse av driftresultatet i jämförelse med budget. Flera enheter har nått högre intäkter än budgeterat, men även kostnaderna har blivit högre än beräknat. Badhuset har varit i drift i 10 år och under året har därför en rad reparationer och återanskaffningar av utrustning varit nödvändiga, varför Mariebad inte kunnat hålla sin budget. I juni månad övertogs driften av Bollhalla efter att inga anbud som uppfyllde de uppställda skall-kraven inkommit. Hallen har skötts med befintlig personal. Ett passersystem har installerats vilket medfört att besökarna har tillträde till hallen med hjälp av passerkort och koder. Responsen från hallens kunder angående skötseln har varit god.

Sedan juni 2013 är en biblioteksledningsgrupp verksam. Den har i sitt arbete fokuserat på verksamhetsorganisationen, arbetsfördelningen inom personalgruppen och strategifrågorna. Efterfrågan på e-böcker har stigit kontinuerligt sedan 2009 och under året utlånades 4.269 e-böcker och 448 talböcker. Allt tyder på att efterfrågan fortsätter att öka.

Bildningssektorns administration har under året flyttat in i bibliotekshuset för att effektivisera arbetet. En minskning av den administrativa personalen har kunnat genomföras som en följd av organisationsförändringen. Kulturkommunikatören har under året utökat samarbetet med tredjesektorn, studieförbund och Högskolan på Åland. Under halva året har stadens äldreboenden fått ta del av ett flertal kulturaktiviteter som organiserats av kulturkommunikatören och finansierats genom externa bidrag.

Arbetet att kunna erbjuda en permanent lösning för modellstadens placering i bibliotekshuset har fortgått under året och en lösning i samarbete med landskapsregeringen är nära förestående.

Projekt nummer	Investering	Grundbudget 2013	Ändr. i budget 2013	Budget eft. ändr. 2013	Bokslut 2013	Avvik. Bud/bok 2013
	Totalt	0	-54 000,00	-54 000,00	-54 917,02	917,02
48021	Energibes. åtgärder	0	-54 000,00	-54 000,00	-54 917,02	917,02

Måluppfyllelse investering

Motions- och terapibassängerna på Mariebad har försetts med bassängtäckning i syfte att spara energi. Investeringen blev något dyrare än planerat i och med de ombyggnadsarbeten som måste göras, för att anläggningen fortsättningsvis ska kunna användas för tävlingsverksamhet.

Nyckeltal

Antalet elever i stadens skolor var 1.026, som beräknat. Antalet elever från andra kommuner blev 4 färre än beräknat och elever i andra kommuner och träningsundervisningen blev något fler. Mariehamnselever i Waldorfskolan minskade. I medeltal hade 152 barn en plats på stadens fritidshem, inklusive 4 barn från Jomala och Lemland.

Medborgarinstitutets nettokostnad per undervisningstimme uppgick till 66 euro. I Mariehamn hölls 7.738 undervisningstimmar medan uppdragsutbildningen svarade för 4.972 undervisningstimmar. EU-projektet interation.ax genererade 844 undervisningstimmar.

Nyckeltalen som gäller avdelningen för kultur och fritid följer i stort vad som förutsågs vid budgeteringen. Några skillnader

bör dock kommenteras. Biblioteket har haft såväl färre besökare som utlån. Antalet besökare vid biblioteket uppgick under året till 219.238 och utlånen var 233.731. Besöksstatistiken är inte tillförlitlig eftersom bibliotekets besöksräknare periodvis varit trasig mellan januari och april. Ytterligare en orsak till nedgången kan vara det minskade medieanslaget, färre böcker köptes in under våren och de mest populära böckerna köptes in i färre exemplar. En nedåtgående trend kan skönjas sedan år 2002.

Ungdomsverksamheten har haft klart färre besökare både i jämförelse med år 2012 och vad som antogs i budgeteringen. Orsakerna till detta tros vara att idrottsinstruktören sade upp sig och att det inte skedde någon nyrekrytering under året. Ytterligare en orsak är sannolikt att stadsbussen blev avgiftsbelagd, vilket gör ungdomarnas rörlighet mellan stadens ungdomsgårdar mindre.

År 2012 hade Mariebad näst mest besökare sedan anläggningen öppnade. Att besökarantalet minskat under år 2013 torde ha sin förklaring i att sommaren 2012 var sval och en sådan sommar gör att många söker sig till badhuset. Mariebad besöktes under 2013 av 122.002 personer. Övriga idrottsanläggningar visar liten ökning i besöksstatistiken jämfört med år 2012 och besöktes av 293.849 personer.

Nyckeltal	Bokslut 2012	Budget 2013	Bokslut 2013	Avvikelse 2013
GRUNDSKOLA				
Ytternäs skola, antal elever	237,0	238,0	238,5	0,5
Strandnäs skola, antal elever	387,5	392,5	393,5	1,0
Övernäs skola, antal elever	402,5	393,5	394,0	0,5
Kostnad/elev brutto	9 925	9 799	9 976	177
Kostnad/elev netto exkl ls-andelar	9 173	9 041	9 275	234
Elever utanför stadens skolor				
Elever i specialskolor	9,5	8,0	8,5	0,5
Kostnad/elev brutto	51 220	63 231	57 223	-6 008
Elever i annan kommun	3,0	2,0	4,5	2,5
Elever i ersättande skolor	5,0	7,0	5,0	-2,0
Elever som fullgör läroplikten hemma	0,0	0,0	0,0	0,0
Elever totalt				
I stadens skolor	1 027,0	1 024,0	1 026,0	2,0
varav från annan kommun	63,0	63,0	59,0	-4,0
Utanför stadens skolor	17,5	17,0	18,0	1,0
Läropliktiga mariehamnare	980	978	985	7,0
Grundskolorna totalt				
Kostnad/elev brutto	10 287	10 207	10 362	155
Kostnad/elev netto	9 528	9 451	9 648	197
Kostr/elev netto inkl. La	7 316	7 082	7 452	370
Nettointäkt/-kostnad per invånare	-878	-863	-885	-22
Fritidshem				
Antal barn i stadens fritidshem	-	175	152	-23
varav från annan kommun	-	10	4	-6
MEDBORGARINSTITUTET				
Antalet kurser				
Hela institutet	420	370	412	42
Mariehamn	300	210	281	71
Antalet underv.timmar				
Ordinarie kursutbud	10 118	7 650	10 091	2 441
Mariehamn	7 811	5 487	7 738	2 251
Samarbetskommunerna	2 307	2 163	2 353	190
Uppdragsutbildningen	5 625	3 200	4 972	1 772

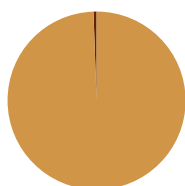
Nyckeltal	Bokslut 2012	Budget 2013	Bokslut 2013	Avvikelse 2013
EU-projekt	943	0	844	844
Antalet bruttokursdelt. tot				
Ordinarie kursutbud	5 816	4 895	5 831	936
Mariehamn	3 036	3 182	3 012	-170
Samarbetskommunerna	2 780	1 713	2 819	1 106
Antalet kvinnliga bruttokursdeltagare	4 759	3 622	4 751	1 129
Antalet manliga bruttokursdeltagare	1 057	1 273	1 080	-193
Uppdragsutbildningen	474	184	412	228
EU-projekt	23	0	24	24
Nettokostnad per bruttokursdeltagare	128	-	114	-
Nettokostnad per undervisningstimme	74	-	66	-
Nettointäkt/-kostnad per invånare	-66	-	-59	-
KULTUR OCH FRITID				
UTLÅN: totalt	256 060	260 000	233 731	-26 269
Lån/invånare	22,6	24,0	21,0	-3,0
Nyförvärv	3 907	3 500	3 755	255
Besök/huvudbiblioteket	237 309	240 000	219 238	-20 762
Samarrangemang	25	52	72	20
Besök				
Idrottsgården	51 104	53 400	53 807	407
Islandia	39 635	39 100	40 718	1 618
Baltichallen	35 330	36 800	36 384	-416
Bollhalla	24 917	27 600	28 156	556
Ridanläggningen	11 277	11 200	11 174	-26
Fritidsverks. i skolorna	10 732	8 900	7 468	-1 432
Ungdomsverksamhet	21 622	26 600	16 522	-10 078
Utomhusanläggningar	74 443	77 200	79 056	1 856
Wiklöf Holding Arena	23 891	18 800	20 564	1 764
Besökare sammanlagt	292 951	299 600	293 849	-5 751
Mariebad				
Besökare	131 194	126 400	122 002	-4 398
Nettokostnad per besök	-7,13	-	6,50	-

Nämndordförande
Mogens Lindén
Föredragande
Maria Hägerstrand-Mattsson

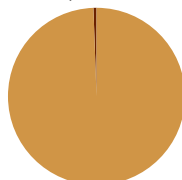
Del av kommunbidrag
drift

0,4%

Del av investeringar

0,5%

Kultur- o fritidsnämnden Belopp i euro	Bokslut år 2012	Budget år 2013	Bokslut år 2013	Avvikelse år 2013
DRIFT				
Försäljnings- o. avgiftsintäkter	0	0	0	0
Övriga intäkter	0	0	0	0
S:a intäkter	0	0	0	0
Personalkostnader	-6 395	-6 395	-7 236	-841
Köp av tjänster	-4 330	-7 909	-7 973	-64
Material	-1 009	-2 000	-4 025	-2 025
Lokalhyror	0	0	0	0
Avskrivningar	0	0	0	0
Internränta	0	0	0	0
Övriga kostnader	-210 537	-223 134	-200 312	22 822
S:a kostnader	-222 271	-239 438	-219 545	19 893
S:a driftsnetto	-222 271	-239 438	-219 545	19 893
Kommunbidrag	240 790	239 438	239 438	0
S:a driftsresultat	18 519	0	19 893	19 893
INVESTERING				
Inkomster	0	0	0	0
Utgifter	-12 165	-59 584	-55 239	4 345
S:a investering	-12 165	-59 584	-55 239	4 345

Minskad budget på driften: övriga kostnader 2.000,00.
Ökad budget på driften köp av tjänster 2.000,00
Ökad budget på investeringar: utgifter 59.583,61.

FOTO: Therese Andersson

Verksamhetsområde

Till kultur- och fritidsnämndens ansvarsområde hör att genom samarbete med föreningar i staden skapa förutsättningar för ett mångsidigt och rikt kulturliv, diversifierad idrottsverksamhet och hälsofrämjande motion samt för ett annars aktivt föreningsliv. Nämnden hanterar även ärenden som rör konstinköp samt stadsbildsfonden.

Verksamhetsidé

Verksamheten ska bidra till att Mariehamns stad upplevs som en plats där kultur och fritidsaktiviteter finns i en omfattning som gör staden intressant och attraktiv. Medborgarnas fritid ska berikas.

Måluppfyllelse drift

Driftresultatet visar en positiv avvikelse på 19.893 euro. De största avvikelserna finns inom övriga kostnader, det vill säga från de kontoslag där de olika bidragen utbetalas. Det nya regelverk som stadsfullmäktige beslutade om i januari innebär att aktivitetsbidraget numera utbetalas en gång per år istället för som budgeterat för två utbetalningar per år. Vidare har en del evenemang och projekt inte uppnått de nivåer för vilka de beviljats medel eller helt utgått.

Måluppfyllelse investering

Investeringen i konstverk till Västerhamn, Dream Machine, har avslutats under året.

Till Ytternäs skola har målningar samt redskap för skolgården inhandlats. Projektet avslutas under år 2014.

Investeringen vid Nyängens daghem har resulterat i att gården fått ett pirattema med båt och utesittplatser.

Den konstnärliga utsmyckningen av Trobergshemmet har avslutats under året. Trobergshemmet har försetts med verk av fyra åländska konstnärer.

Kostnaderna för administration och utekonstverk har i huvudsak använts för reparation av konstverk.

Projekt nummer	Investering	Grundbudget 2013	Ändr. i budget 2013	Budget eft. ändr. 2013	Bokslut 2013	Avvik. Bud/bok 2013
	Totalt	0	-59 583,17	-59 583,61	-55 239,26	-4 344,35
44110	Utekonstverk	0	-2 381,11	-2 381,00	-2 292,73	-88,27
44135	Konstverk-hamnverket	0	-21 005,00	-21 005,44	-19 767,82	-1 237,62
44140	Konstverk-administrativa kostnader	0	-1 949,81	-1 949,81	-996,00	-953,81
44143	Konstverk-ytternäs skola	0	-19 651,03	-19 651,03	-17 960,77	-1 690,26
44144	Konstverk-trobergshemmet	0	-1 062,22	-1 062,22	-1 000,00	-62,22
44146	Konstverk-nyängen	0	-13 534,00	-13 534,00	-13 221,94	-312,06

FOTO: Therese Andersson

FOTO: Daniel Eriksson

SOCIALSEKTORN

Nämndordförande
Barbro Sundback
Socialdirektör
Susanne Lehtinen

Verksamhetsområde

Social service, barnomsorg och äldreomsorg.

Verksamhetsidé

- Att med olika typer av social service och understöd främja och upprätthålla enskild persons och familjs sociala trygghet och förmåga att klara sig på egen hand. Särskild vikt läggs vid kvaliteten på servicen samt på rättsskyddet.
- Att bidra till att barnen får goda uppväxtvillkor i en trygg och stimulerande miljö i sådan form och omfattning som barnfamiljernas situation kräver. I samarbete med föräldrarna erbjuder barnomsorgen barnen möjlighet till allsidig utveckling utifrån deras ålder och individuella behov. För barn med särskilda behov skall finnas resurser för extra stöd.

- Att utgående från invånarnas behov och gällande socialvårdslagstiftning utveckla och erbjuda en äldreomsorg som stöder de äldres självständiga livsföring i eget hem och i serviceboende och institutionsboende.

Måluppfyllelse drift

Socialservice

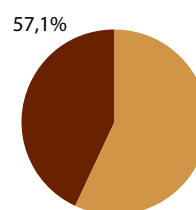
Ett samarbetsavtal med Jomala kommun gällande barnskydd utarbetades under året. Befintlig personal från Jomala överförs till Mariehamn från och med 1.1.2014 då avtalet träder i kraft.

En översyn av Tallbackens verksamhet och platssituation har pågått under 2013. Översynen gick inte att slutföra eftersom verksamheten kräver en större omorganisering.

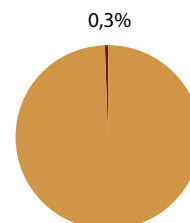
Socialnämnden Belopp i euro	Bokslut år 2012	Budget år 2013	Bokslut år 2013	Avvikelse år 2013
DRIFT				
Försäljnings- o. avgiftsintäkter	3 456 835	3 307 700	3 499 362	191 662
Övriga intäkter	594 969	512 100	477 801	-34 299
S:a intäkter	4 051 804	3 819 800	3 977 163	157 363
Personalkostnader	-16 726 696	-16 267 323	-16 624 646	-357 324
Köp av tjänster	-9 254 372	-7 174 723	-7 287 857	-113 134
Material	-1 047 239	-440 445	-435 391	5 054
Lokalhyror	-1 088 801	-1 062 025	-1 080 212	-18 187
Avskrivningar	-613 900	-803 044	-697 661	105 383
Internränta	-385 768	-513 820	-507 433	6 387
Övriga kostnader	-2 829 962	-5 399 773	-5 216 488	183 285
S:a kostnader	-31 946 738	-31 661 152	-31 849 689	-188 537
S:a driftsnetto	-27 894 934	-27 841 352	-27 872 526	-31 173
Kommunbidrag	27 767 339	27 841 352	27 841 352	0
S:a driftsresultat	-127 595	0	-31 178	-31 173
INVESTERING				
Inkomster	0	0	0	0
Utgifter	-45 294	-30 756	-29 145	1 611
S:a investering	-45 294	-30 756	-29 145	1 611

Ökad budget på driften: personalkostnader 137.575,00.
Minskad budget på driften: avskrivningar 7.629,48, internränta 4.920,60.

Del av kommunbidrag

Del av investeringar

Arbetsuppgifterna inom organisationen har omfördelats om i och med att en socialarbetartjänst har dragits in. Till exempel har ansvarsfördelningen gällande stöd för närståendevård renodlats så att handikappservicen sköter servicen för personer under 65 år och äldreomsorgen sköter servicen för dem som är över 65 år. Arbetsbeskrivningarna har uppdaterats och de sista kommer att godkännas inom mars 2014.

Barnomsorg

En plan för omorganisering av daghemsföreståndarna har utarbetats. Planen presenteras för socialnämnden under våren 2014, med avsikt att förverkligas under 2014 och 2015.

All personal har gått utbildning på räddningsverket utgående från säkerhetsplanen för stadens barnomsorg. Säkerhetsplanen diskuteras regelbundet på daghemmen och i föreståndargruppen.

Förvaltningen har utvecklat ett system för ersättande barnomsorg inom familjedagvården vid personalens ledigheter och annan frånvaro. Den ersättande barnomsorgen sker i gymnastik- och samlingsalen på daghemmet Blåbäret. Lösningen är fungerande den tid som familjedagvården finns kvar.

Äldreomsorg

Verksamheten vid det nyrenoverade Trobergshemmet, effektiviserat serviceboende, har startat upp under året. Verksamheten från Mariégård flyttade in i januari och de övriga avdelningarna öppnade i maj och september. I december låg beläggningen på 98 %, vilket visar att verksamheten kommit i gång bra. Dagverksamheten öppnade också i januari och har under året haft 49 klienter inskrivna med totalt 2.313 besök under året.

Slutrapport och utvärdering av projektet "Rehabilitering i hemmiljö" presenterades i mars. Projektet har varit framgångsrikt och visioner för framtiden finns. En fortsatt plan för hemrehabiliteringen lades fram till socialnämnden i januari och verksamheten fortgår med befintliga resurser.

Arbetsuppgifterna för socialarbetarna har omfördelats och äldreomsorgen har nu en socialarbetare som helt fokuserar på den äldre befolkningen. Bland annat sköts stöd för närståendevård för klienter över 65 år av äldreomsorgens socialarbetare och de övriga av handikappservicens socialarbetare. Socialarbetarens arbetsbeskrivning har uppdaterats och kommer att godkännas inom mars 2014.

Måluppfyllelse investering

Projekt nummer	Grundbudget 2013	Ändr. i budget 2013	Budget eft. ändr. 2013	Bokslut 2013	Avvik. Bud/bok 2013
Totalt	-30 756,00	0,00	-30 756,00	-29 145,48	-1 610,52
31243 Dataprogram	-30 756,00	0,00	-30 756,00	-29 145,48	-1 610,52

NYCKELTAL Socialservice

Utkomststöd

Antalet utkomststödklienter har ökat under året i enlighet med

budgeten. Framst antas ökningen bero på lågkonjunkturen och på det faktum att grunddelarna steg, vilket ökade kostnaderna.

Alkohol- och drogmottagningen

Alkohol- och drogmottagningen hade totalt 306 klienter under året, varav 203 män och 103 kvinnor.

Barnskydd

Anslaget för stödfamiljer överskreds, vilket å andra sidan ledde till att dyrare placeringar på institution kunde undvikas.

Handikappservicen

Trots att antalet klienter som beviljats personlig assistent minskat, har kostnaderna ökat. Detta beror på att fler beviljats utökat antal timmar för assistans.

Specialomsorgen

Kostnaderna för boendeservice blev lägre än budgeterat.

Barnomsorg

Hemvårdsstöd

Det totala antalet familjer som erhöll hemvårdsstöd under året var 228, vilket var 10 personer färre än 2012. Per 31.12.2013 erhöll 111 personer hemvårdsstöd. Antalet män som erhöll hemvårdsstöd minskade till 20 jämfört med 27 år 2012.

Daghemsverksamhet

Under året hade 508 barn plats inom barnomsorgen, 252 flickor och 256 pojkar. Antalet barnomsorgsplatser räckte inte till under 2013 och förvaltningen öppnade därför det tillfälliga daghemmet Sländan med 21 platser i Västernäs banklokal. Även Ångsbäckens gymnastik- och samlingsal med åtta platser öppnades tillfälligt under en del av året. Vinkelboda daghems gymnastik- och samlingsal med åtta platser var öppen under hela året.

En daghemskommitté tillsattes av stadsstyrelsen för att se över platsituationen inom barnomsorgen på lång sikt. Daghemskommittén avlägger slutrapport i mars 2014.

Äldreomsorg

Hemtjänst

Besöken inom hemtjänsten minskade under året med 15.879 besök. Minskningen beror på öppnandet av det effektiviserade serviceboendet vid Trobergshemmet och på att besöken som görs av personalen på Miranda inte längre bokförs som hemtjänstbesök.

Trobergshemmet

Antalet vård dygn vid Trobergshemmets institution har minskat med 1.498 dygn jämfört med 2012 års bokslut. Den största orsaken ligger i öppnandet av Trobergshemmets effektiviserade serviceboende under året, som gav en ökning på totalt 30 platser. Korttidsboendet, dagverksamheten och satsningen på hemrehabiliteringen är ytterligare orsaker till varför beläggningen vid institutionen blev 90 % i medeltal under året. Inom äldreomsorgens institutionsvård fanns under året 43 kvinnor och 15 män inskrivna. På Trobergshemmet och Odalgårdens effektiviserade serviceboenden, var motsvarande siffror 54 kvinnor och 19 män.

FOTO: Daniel Eriksson

ALLMÄNNA SEKTORN

BILDNINGSEKTORN

SOCIALSEKTORN

INFRASTRUKTUREKTOREN

	Bokslut 2012	Budget 2013	Bokslut 2013	Avvikelse 2013
Familjerådgivning				
Antal klienter	115	170	170	0
Besök	766	630	685	55
Kostnad euro	-72 685	-70 300	-68 662	1 638
Utkomststöd				
Antal hushåll	286	300	301	1
Andel klienter under 30 år %	36	45	40	-5
Andel klienter med barn %	20	20	29	9
Lyft stöd max 2 månader %	51	45	47	2
Kostnad euro	-641 918	-701 000	-761 469	-60 469
Euro/hushåll	-2 244	-2 337	-2 530	-193
Barnskydd				
Barnskyddsanmälningar	178	180	131	-49
Brådslande placeringar	-	4	5	1
Nya omhändertaganden under året	-	0	2	2
Barnskydd euro	-212 267	-284 218	-255 380	28 838
Familjevård	-143 396	-172 084	-154 104	17 980
Stödfamiljer	-53 947	-93 280	-116 860	-23 580
Institutionsvård euro	-501 721	-300 000	-271 518	28 482
Arbetspl för ungdomar euro	-	-2 592	-	-
Totalt barnskydd euro	-911 331	-852 174	-797 862	54 312
0 - 17 år	1 964	1 948	1 964	16
Euro/0 - 17 år	-464	-437	-406	31
Fältarbete				
Fältarbete euro	-102 890	-120 171	-109 379	10 792
0 - 17 år	1 964	1 948	1 964	16
Euro/0 - 17 år	-52	-62	-56	6
Tallbacken				
Antal vårdbehövande	34	40	29	-11
Antal vårddygn	1 115	2 000	1 229	-771
Kostnad euro	-355 318	-393 968	-414 952	-20 984
Euro/vårddygn	-319	-197	-338	-141

	Bokslut 2012	Budget 2013	Bokslut 2013	Avvikelse 2013
Specialomsorger				
Klienter daglig verksamhet	51	55	54	-1
Klienter fritidsverksamhet	48	55	48	-7
Klienter boendeservice	40	40	40	0
Klienter lägenhetsboende	18	17	19	2
Klienter specialfritidshem	7	5	8	3
Ålands omsorgsförbund euro	-4 331 205	-4 329 201	-4 189 462	139 739
Totalt specialomsorger euro	-4 331 205	-4 329 201	-4 189 462	139 739
Euro/invånare	-382	-384	-369	15
Handikappservice				
Klienter serviceboende	20	23	22	-1
Klienter färdtjänst	275	290	220	-70
Klienter personlig assistans	44	45	40	-5
Klienter redskap	6	14	-	-
Klienter bostadsändringar	19	20	19	-1
Avlastningsläger euro	-39 378	-40 000	-35 832	4 168
Handikappunderstöd euro	-138 179	-343 934	-98 436	245 498
Färdtjänst euro	-277 373	-285 000	-287 922	-2 922
Personlig assistans euro	-745 509	-700 000	-937 192	-237 192
Arbetsverksamhet och flitpeng	-69 488	-110 000	-94 269	15 731
Totalt handikappservice euro	-1 269 927	-1 478 934	-1 453 651	25 283
Euro/invånare	-112	-131	-128	3
Alkohol och drogmottagning				
Klienter sammanlagt	322	370	305	-65
Mariehamns andel	170	220	160	-60
Besök sammanlagt	2 859	3 500	2 624	-877
Mariehamns andel	1 615	2 200	1 531	-670
Alkohol o drogmottagning euro	-127 363	-140 728	-139 508	1 220
Institutionsvård euro	-121 529	-154 000	-108 967	45 033
Nykterhetsarbete euro	-3 615	-700	-	-
Parkgatan 24 euro	-34 354	-21 758	-	-
Totalt missbrukarvård euro	-286 861	-317 186	-248 475	68 711
Euro/invånare	-25	-28	-22	6

	Bokslut 2012	Budget 2013	Bokslut 2013	Avvikelse 2013
BARNOMSORG				
Hemvårdsstöd				
Antal familjer	238	250	228	-22
Kostnad	-624 420	-657 000	-575 063	81 937
Kostnad/familj	-2 624	-2 628	-2 522	106
Stadens daghem				
Platser	430	435	458	23
Kostnad daghem	-4 224 549	-4 307 006	-4 402 229	-95 223
Kostnad extra personal	-127 375	-71 853	-77 202	-5 349
Totalt egna daghem	-4 351 924	-4 378 424	-4 478 973	-100 549
Euro/plats	-10 121	-10 065	-9 779	286
Privata daghem				
Platser	20	18	26	8
Kostnad	-140 497	-147 600	-167 678	-20 078
Euro/plats	-7 025	-8 200	-6 449	1 751
Familjedagvård				
Familjedaghem	-551 112	-409 885	-344 196	65 689
Gruppfamiljedaghem	-79 335	-164 600	-162 187	2 413
Skiftesbarnomsorg	-572	-53 452	-31 671	21 781
Totalt familjedaghem	-631 019	-627 937	-538 054	89 883
Platser	50	50	41	-9
Euro/plats	-12 620	-12 559	-13 123	-565
Kostnad dagvård sammanlagt	-5 123 440	-5 153 961	-5 184 705	-30 744
0 - 6 år	718	705	718	13
Euro/0 - 6 år	-7 136	-7 311	-7 221	90
Platser dagvård sammanlagt	500	503	525	22
Euro/plats	-10 247	-10 246	-9 876	371
Dagvård 31.12				
Barn heltid på daghem	355	-	371	-
Barn deltid på daghem	98	-	95	-
Barn heltid på familjedaghem	33	-	28	-
Barn deltid på familjedaghem	12	-	14	-
	498	-	508	-
0 - 6 år	718	705	718	13
Andel barn i dagvård %	69	-	71	-
Dagvård, antal dagar				
Barn heltid på daghem	58 346	-	63 121	-
Barn deltid på daghem	16 034	-	15 700	-
Barn heltid på familjedaghem	7 762	-	7 431	-
Barn deltid på familjedaghem	1 020	-	1 260	-
	83 162	-	87 512	-
Specialbarnomsorg				
Specialbarnomsorg	-550 796	-518 916	-566 702	-47 786
0 - 6 år	718	705	718	13
Euro/0 - 6 år	-767	-736	-789	-53
Lekparker				
Kostnad	-46 551	-52 300	-55 641	-3 341
Platser	25	25	17	-8
Euro/plats	-1 862	-2 092	-3 273	-1 181
ÄLDREOMSORG				
Hemtjänst				
Antal besök	51 683	62 000	46 121	-15 879
Kostnad	-1 389 317	-1 516 640	-1 586 332	-69 692
Invånare 75 +	1 009	1 000	1 009	9
Euro/invånare + 75	-1 377	-1 517	-1 572	-56
Hushåll 75 + med hemtjänst	142	200	152	-48
Hushåll 75+, % med hemtjänst	14	20	15	-5
Trygghetstelefoner				
Antal klienter	131	130	153	23
Dagverksamhet				
Antal klienter per 31.12	-	-	33	-
Antal besök	-	-	2 313	-
Kostnad	-	-	-109 314	-
Euro/besök	-	-	47	-
Färdtjänst enligt socialvårdslagen				
Antal klienter	70	120	111	-9
Kostnad	-15 951	-17 500	-26 382	-8 882

	Bokslut 2012	Budget 2013	Bokslut 2013	Avvikelse 2013
Närståendestöd				
Antal klienter	97	110	96	-14
Kostnad	-450 548	-459 996	-497 686	-37 690
Euro/klient	-4 645	-4 182	-5 184	-1 002
Institutionsvård				
TROBERGSHEMMET INSTITUTION				
Antal platser	66	66	66	0
Antal vård dygn	23 300	22 800	21 802	-998
Kostnad	-4 608 854	-4 211 701	-4 417 615	-205 914
Euro/vård dygn	-198	-185	-203	-18
GULLÅSEN				
Platser	16	0	0	0
Vård dygn	7 955	0	0	0
Kostnad	-1 309 592	0	0	0
Euro/vård dygn	-165	0	0	0
DE GAMLAS HEM				
Antal platser	2	2	0	-2
Vård dygn	732	300	493	193
Kostnad	-128 824	-57 000	-113 034	-56 034
Euro/vård dygn	-176	-190	-229	-39
Antal platser sammanlagt	84	68	66	-2
Invånare 75 +	1 009	1 000	1 009	9
Invånare 75 +, % med inst vård	8	7	7	0
Stadens egna platser	66	66	66	0
Invånare 75 + %, egna platser	7	7	7	0
Effektiverat serviceboende				
TROBERGSHEMMET EFFEKTIVERAT				
Antal platser korttidsvård	10	10	10	0
Antal vård dygn	869	3 400	3 152	-248
Antal platser effektiverat serv	0	40	40	0
Antal vård dygn	0	9 000	8 622	-378
Kostnad	-93 953	-2 317 424	-1 939 639	377 785
Euro/vård dygn	-108	-187	-165	22
MARIEGÅRD				
Antal platser	10	0	0	0
Antal vård dygn	3 577	0	0	0
Kostnad	-489 675	0	0	0
€/vård dygn	-137	0	0	0
ODALGÅRDEN				
Antal platser	34	34	34	0
Antal vård dygn, effektiverat	11 533	11 800	10 531	-1 269
Antal vård dygn lägenheter	2 082	1 500	1 825	325
Vård dygn sammanlagt	13 615	13 300	12 356	-944
Kostnad	-1 833 026	-1 680 689	-1 783 017	-102 328
Euro/vård dygn	-135	-126	-144	-18
LINDEN FOLKHÄLSAN				
Antal platser	8	7	6	-1
Antal vård dygn	2 616	2 430	2 760	330
Kostnad	-344 566	-356 200	-379 190	-22 990
Euro/vård dygn	-132	-147	-137	9
VILLA GUSTAVA				
Antal platser	0	0	0	0
Antal vård dygn	1 363	0	0	0
Kostnad	-320 862	0	0	0
Euro/vård dygn	-235	0	0	0
Antal platser sammanlagt	62	91	90	-1
Invånare 75 +	1 009	1 000	1 009	9
Invånare 75 +, % effekt serviceb	6	9	9	0
Serviceboende				
EDLAGÅRDEN				
Antal platser	29	29	29	0
Kostnad	-35 907	-42 086	-46 509	-4 423
JOHANNAHEMMET				
Antal platser	6	6	6	0
Kostnad	-8 428	-7 790	-12 641	-4 851
Antal platser sammanlagt	35	35	35	0
Invånare 75 +	1 009	1 000	1 009	9
Invånare 75 +, % serviceboende	3	4	3	0

FOTO: Therese Andersson

INFRASTRUKTURSEKTORN

FOTO: Kjell Söderlund

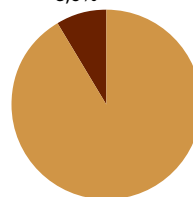

Nämndordförande
Roger Jansson
Infrastrukturdirektör
Kai Söderlund

Infrastrukturnämnden Belopp i euro	Bokslut år 2012	Budget år 2013	Bokslut år 2013	Avvikelse år 2013
DRIFT				
Försäljnings- o. avgiftsintäkter	12 419 980	12 960 166	12 671 047	-289 119
Övriga intäkter	10 910 587	10 677 911	9 239 977	-1 437 934
S:a intäkter	23 330 567	23 638 077	21 911 024	-1 727 053
Personalkostnader	-7 511 101	-7 419 593	-7 668 601	-249 008
Köp av tjänster	-3 575 312	-2 833 439	-3 061 287	-227 848
Material	-3 042 649	-3 137 827	-3 097 142	40 686
Lokalhyror	-961 020	-998 186	-881 277	116 909
Avskrivningar	-3 082 612	-3 580 007	-3 315 405	264 601
Internränta	-328 990	-389 212	-338 707	50 505
Övriga kostnader	-8 772 333	-8 326 423	-7 733 251	593 172
S:a kostnader	-27 274 017	-26 684 687	-26 095 671	589 016
S:a driftsnetto	-3 943 450	-3 046 610	-4 184 647	-1 138 037
Kommunbidrag	5 634 675	3 046 610	3 046 610	0
S:a driftsresultat	1 691 225	0	-1 138 037	-1 138 037
INVESTERING				
Inkomster	427 015	50 000	94 769	44 769
Utgifter	-19 008 381	-6 831 758	-6 674 551	157 207
S:a investering	-18 581 366	-6 781 758	-6 579 783	201 976

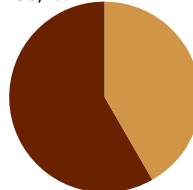
Del av kommunbidrag
drift

8,6%

Del av investeringar

58,2%

Ökad budget på driften: personalkostnader 93.469,18, köp av tjänster 25.383,07, övriga kostnader 4.863,20.
Minskad budget på driften: material 30.246,27.
Minskad budget på investeringar: inkomster 125.000,00. Ökad budget på investeringar: utgifter 788.758,47

Verksamhetsområde

Infrastruktursektorn är indelad i fyra avdelningar: räddningsverket, fastighetsavdelningen, Mariehamns hamn och samhällstekniska avdelningen. Som stöd för verksamheten finns ett kansli innefattande administration, fakturering, budget och ekonomi samt kundservice och information.

Sektorns verksamhetsområde inkluderar:

- räddningsverksamhet innefattande operativ räddningstjänst, ambulanssjukvård, förebyggande arbete mot bränder och olyckor, brandskyddsutbildning och befolkningskyddsplanering samt samarbete med stadens frivilliga brandkår och andra kommuner.
- planering, byggande samt drift och underhåll av stadens fastigheter.
- allmänna områden, parker och grönområden och specialobjekt.
- gator, gc-vägar och trottoarer och andra trafikleder samt parkeringsövervakning och kollektivtrafik
- hamnar och kajanläggningar.
- VA-ledningsnät och reningsverk.
- utförande av mättningsförrättningar och förande av fastighetsregister, karthantering samt beredning av ärenden gällande markinköp, försäljning och arrenden.
- underhåll och utveckling av museifartyget Pommern i samarbete med Sjöfartsmuseet och andra aktörer.

Verksamhetsidé

Den nya infrastruktursektorn erbjuder alla mariehamnare och besökare en trygg och välskött stad med en väl fungerande infrastruktur dygnet runt. Sektorn tillhandahåller ändamålsenliga, väl underhållna och energieffektiva lokaler. Verksamheten bedrivs med hjälp av en samarbetsvillig och kunnig personal i samråd med entreprenörer eller andra aktörer.

Måluppfyllelse drift

Verksamheten inom sektorn bedrevs utgående från av nämnden godkända verksamhetsmål med en relativt god servicenivå. Räddningstjänsten upprätthöll en god utryckningsberedskap. De lokaler sektorn förvaltar var ändamålsenliga, driften sköttes rationellt och arbetet med tillgänglighets- och energifrågorna fortsatte. Verksamheten i hamnen utvidgades med nytt ersättande tonnage samtidigt som ett kryssningsfartyg slutade angöra Mariehamn. Driften av stadens allmänna områden bibehölls på en rimlig nivå trots att vinterns extrema snömängder ledde till nedskärningar på annat håll i verksamheten under sommarhalvåret och hösten. Kollektivtrafikens omfattning minskades i enlighet med tidigare politiska beslut. Sektorn levererade ett rent vatten i praktiken utan avbrott och avloppsvattenreningen fungerade bra.

Det ekonomiska resultatet var dock betydligt sämre än budgeterat. Det totala driftsresultatet för de skattefinansierade verksamheterna inom sektorn visar ett underskott om 392.000 euro i förhållande till budgeten. De båda avgiftsfinansierade verksamheterna, VA-verket och Mariehamns hamn, visar en negativ budgetavvikelse om totalt 746.000 euro; Mariehamns hamn visar ändå ett positivt resultat om 1.419.000 euro medan Va-verket visar ett negativt resultat om 53.000 euro.

Budgeten för 2013 var den första som gjordes med den nya organisationsindelningen. Nämnden hade betydande inbesparingskrav och de målsättningar om en lägre kostnadsnivå som fanns i budgeten kunde inte uppnås. Det framkom också under året att vissa budgeterade interna intäkter inte hade täckning. De stora investeringarna i hamnen och utbyggnaden av nya bostadsområden minskade kassamedlen, vilket betydde att ett budgeterat positivt räntenetto i stället blev negativt. Under året gjordes en ändring i hur arbetstimmar på investeringar bokförs, vilket försämrade sektorns resultat. Avtalade löneökningar kompensades inte centralt på samma sätt som tidigare. Intäkterna från hamntrafiken minskade kraftigt, samtidigt som kostnaderna ökade på grund av ny trafik och planerade kostnadsminskningar inte kunde genomföras. Avgifterna för vatten och avlopp täckte inte verksamhetskostnaderna. På positiva sidan kan nämnas personalminskningar och lägre kostnader för kollektivtrafiken. De senaste årens dåliga resultat visar att marginalerna i sektorns budget är för små. De fel som var kända när budgeten för år 2014 uppgjordes har rättats till och ger förutsättningar för ett bättre resultat i framtiden.

Räddningsverkets resultat var sämre än budgeterat på grund av en överskridning av personalkostnaderna och en för hög budget för interna intäkter.

Fastighetsavdelningens resultat var också sämre än budgeterat. Personalkostnaderna minskade, men en budgeterad intern intäkt uteblev i samband med överföring av Mariebads tekniska personal till avdelningen. Förtätningen inom sektorn ledde till att hyresintäkterna minskade utan att nya hyresgäster kunde hittas. Intäkterna från externa hyresgäster i andra fastigheter överskred dock budgeten. Utöver ett 70-tal utförda driftprojekt prioriterade avdelningen energibesparingsåtgärder och förbättrad tillgänglighet till fastigheterna. Under hösten fastställde stadsfullmäktige nya riktlinjer för internhyror och dessa skall tillämpas från och med 2014.

Mariehamns hamn visade ett överskott som ändå var betydligt lägre än budgeterat. Intäkterna från passagerartrafiken blev lägre, främst beroende på att kryssningsfartyget Baltic Star upphörde med sin trafik i juni. Personalkostnaderna överskred budgeten beroende på att Viking Lines nya tonnage krävde mera personal och att en planerad effektivisering av personalresurserna inte kunde genomföras. Kostnaderna för underhåll av kajanläggningarna och arbeten i anslutning till ombyggnader överskred budgeten. Samarbetet med Ålands sjöfartsmuseum gällande skötseln av den publika verksamheten för museifartyget Pommern löpte mycket bra.

Staden har för närvarande ett varierat och tillräckligt utbud av lediga tomter i form av 45 egnahemstomter, 14 flerbostadstomter och 3 övriga tomter. Sammanlagt 16 egnahemstomter är reserverade. Under året tecknades 9 arrendeavtal och 26 köpebrev. Kartor och registeruppgifter fanns tillgängliga via webbläsare på stadens interna nät och en uppdaterad karta med olika lager var tillgänglig på stadens hemsida.

Samhällstekniska avdelningens resultat (exklusive Va-verket) var bättre än budgeterat. En mycket snörik vinter och vår ledde till att avdelningen under sommaren och hösten vidtog åtgärder för att kompensera den förväntade överskridningen av

vinterunderhållet. Ett antal åtgärder av tillgänglighetsförbättrande karaktär gjordes i gatumiljön under året, bland annat förbättrades belysningen vid Esplanadparken och i Östra hamnen. Gc-vägar utbyggdes vid Bolstavägen och längs Österleden vid Sjökarveret. Under året slutfördes en utredning om investering i förädling och distribution av biogas i Lotsbroverket. Ett projekt gällande långsiktig avfalls- och energihantering pågick i samarbete med landskapsregeringen, Ålands Teknologicentrum och andra berörda aktörer med målsättningen att utarbeta ett handlingsprogram.

Va-verket visade ett underskott. Intäkterna från vattenförsäljning och mottagning av avloppsvatten från det egna verksamhetsområdet underskred budgeten samtidigt som reparationskostnaderna för vattenledningsnätet och inköp av vatten ökade på grund av en ökning av läckage från ledningsnätet. Under de tre senaste åren har den fakturerade volymen vatten minskat och en tillräcklig anpassning av avgiftsnivån har inte gjorts.

Måluppfyllelse investering

Utöver ordinarie investeringsanslag överfördes under våren obrukade budgetmedel från föregående år. Under hösten infördes en ny princip där nämndens budgetanslag för år 2013 minskades och budgeterades på nytt i 2014 års budget till den del projekten inte skulle hinna bli klara under året. Några av dessa projekt hann ändå slutföras, vilket gör att resultatet nu visar en överskridning medan det omvända blir aktuellt nästa år.

Inom räddningsverket anskaffades en ny ledningsbil i enlighet med utbytesplanen och underhållet av skyliften fortsatte.

Projekteringen av Övernäs skola fortsatte och beslut togs om projektets innehåll och skissritningar efter beredning i en

kommitté. En förbättring av ventilationen vid Ytternäs skola genomfördes och restarbeten vid Trobergshemmet slutfördes. Anslaget för ombyggnader i samband med stadens fastighetsnyttjande användes endast till en mindre del.

Projektet med nya matargångar, landgångar samt sidobilramp vid kaj 6 blev klart tills det nya tonnaget för linjen Åbo-Stockholm inledde sin trafik i början av året. Arbetet var mycket omfattande och projektet genomfördes med en nästan orimlig tidspress. Efter att arbetet med matargångarna blev klart stämde entreprenören staden vid Ålands tingsrätt för de merkostnader som bolaget anser sig berättigat till. Staden bestred kraven och svaromål inlämnades i augusti. De slutliga kostnaderna för projektet är beroende av resultatet av den pågående processen. Renoveringen av Vikingterminalen fortsatte med byte av södra fasaden, ytterdörrar, innertak samt ny belysning. Arbetet fortsätter under år 2014. Underhållsarbetet på museifartyget Pommern fortsatte inför kommande större investeringar.

I enlighet med stadens målsättning att bygga nya bostadsområden utbyggdes kommunalteknik för nya egnahems- och flerfamiljshustomter i Horelliområdet. Fem nya egnahemstomter färdigställdes vid Odal- och Snesgränd. Under verksamhetsåret sanerades nästan 2 km Va-ledningar och nya ledningsavsnitt byggdes främst vid Horelli på en sträcka av 1 km.

Nyckeltal

	Bokslut 2012	Budget 2013	Bokslut 2013	Avvikelse 2013
INFRASTRUKTURNÄMNDEN				
Nettointäkt/-kostnad per inv.	-348	-268	-401	-133
FASTIGHETSFÖRVALTNINGEN				
våningsyta/invånare	8	8	8	0
Investeringar/invånare	605	154	92	-62
Driftkostnader/invånare	309	325	315	-10
Våningsyta/elev i skolorna	20	20	20	0
Lokalkostnad/elev	876	896	899	3
Lokalkostnad/m ²	52	58	45	-13
Värmekostnad/m ²	6	6	5	-1
Elkostnad/m ²	6	6	5	-1
SAMHÄLLSTEKNISK SERVICE				
Markavdelningen				
Gator m ²	622 000	622 000	640 102	18 102
Vinterunderhåll €	517 500	200 000	287 291	87 291
driftkostnad / invånare	46	-	25	-
Gatuunderhåll €	1 018 130	1 168 091	749 195	-418 896
driftkostnad / invånare	90	-	66	-
Gång/cykel/trottoar €	154 400	122 000	142 336	20 336
driftkostnad / invånare	14	-	13	-
Parker €	555 621	666 577	566 656	-99 921
driftkostnad / invånare	49	-	50	-
Övriga grönområden €	169 130	149 000	226 645	77 645
driftkostnad / invånare	15	-	20	-
Badplatser €	89 200	54 000	76 823	22 823
driftkostnad / invånare	8	-	7	-
Gatubelysning €	389 050	361 767	374 115	12 348
Energiförbrukning kWh	1 963 396	1 900 000	1 965 058	65 058
Energikostnad €	188 600	189 967	212 186	22 219
Antal belysningspunkter	4 476	4 476	4 604	128
Kostnad / invånare	34	-	33	-
Stadsbussen €	809 422	584 811	549 115	-35 696
Kostnad / invånare	71	-	48	-
Antal passagerare	273 555	266 340	165 330	-101 010
Antal parkeringsbot	4 840	5 884	4 328	-1 556

	Bokslut 2012	Budget 2013	Bokslut 2013	Avvikelse 2013
Vattenverket				
Antal abonnenter	2 554	2 580	2 560	-20
därav storförbrukare	128	90	90	0
Inköpt vattenmängd m ³	1 030 007	1 009 700	1 107 800	98 100
Svinn m ³	192 752	140 000	279 000	139 000
Inköpskostnad/m ³ , exkl. moms	0,88	0,90	0,90	0,00
Intäkt per m ³ , exkl. moms	1,74	1,81	1,81	0,00
Såld vattenmängd	837 255	847 409	827 803	-19 606
Avloppsverket				
Anslutna abonnenter, Lemland	253	220	253	33
Anslutna abonnenter, Jomala	800	740	800	60
Antal abonnenter, staden	2 482	2 500	2 488	-12
Avloppsvattenmängd totalt m ³	1 556 447	1 528 408	1 473 786	-54 622
HAMNEN				
Passagerartrafik				
Antal anlöp	5 361	5 450	5 108	-342
Intäkter/anlöp	1 414	1 345	1 432	87
Ank passagerare	1 598 400	1 600 000	1 412 150	-187 850
Övriga fartyg				
Anlöp under året	25	55	27	-28
Intäkter/anlöp	3 535	1 500	1 891	391
Ickereguljära kryssningsfartyg				
Antal anlöp	23	15	22	7
Intäkter/anlöp	1 478	1 200	1 353	153
Antal passagerare	4 963	3 500	4 851	1 351
Småbåtsplatser				
Antal båtplatser tot.	674	679	679	0
Grad av utnyttjande (%)	96	100	96	-4
Intäkter totalt hamnen (Milj)	8	8	8	0
Andel miljörab. av tot hamnavgift %	9	10	10	0
Medeltal fartygsanlöp/dygn	15	15	14	-1
Nettointäkt/-kostnad per invånare	176	188	115	-73
4 MBK POMMERN				
Nettointäkt/-kostnad per invånare	-17	-17	-15	3
RÄDDNINGSVERKET				
Antal larm	3 066	3 300	2 774	-526
Räddningstjänstuppdr.	482	400	353	-47
Ambulansutryckningar	2 584	2 900	2 421	-479
Antaldubbla ambulanslarm	372	-	389	-
Antal trippla ambulanslarm	52	-	33	-
Antal brandsyner	400	-	490	-
Nettointäkt/-kostnad per invånare	-132	-126	-115	11
Strandnäs FBK				
Antal larm	95	-	86	-
Manskap per larm (medeltal)	7	-	7	-
Antal övningar	42	-	43	-
Deltagare per övning	12	-	14	-
Utbildningsverksamheten				
Kursdeltagare (totalt)	1 668	1 520	1 376	-144
Antalet utbildningsdagar (totalt)	165	155	127	-28
Antal sjöfartskurser	68	-	38	-
Antal övriga brandskyddskurser	39	-	32	-
Antal kurser i sjukvård	10	-	42	-

Fastighetsavdelningen RESULTARÄKNING Belopp i euro	Bokslut 2013	Bokslut 2012
Omsättning	146 950,44	348 540,09
Tillverkning för eget bruk	15 715,32	0,00
Övriga rörelseintäkter	3 127 548,53	3 076 033,74
Material och tjänster		
Material, förnödenheter och varor	-694 865,71	-557 117,75
Köp av tjänster	-1 623 331,11	-1 577 282,88
Material och tjänster totalt	-2 318 196,82	-2 134 400,63
Personalkostnader		
Löner och arvoden	-424 436,94	-443 884,23
Lönebikostnader		
Pensionskostnader	-93 433,91	-96 763,91
Övriga lönebikostnader	-24 078,94	-26 278,93
Personalkostnader totalt	-541 949,79	-566 927,07
Avskrivningar enligt plan	-252 249,91	-232 633,97
Övriga rörelsekostnader	-220 191,15	-339 172,35
Rörelseöverskott (-underskott)	-42 373,38	151 439,81
Finansiella intäkter och kostnader		
Till kommunen betalda		
räntekostnader	-139 950,00	-134 601,21
Övriga finansiella kostnader	-92 147,12	-89 899,63
Finansiella intäkter och kostnader totalt	-232 097,12	-224 500,84
Överskott (underskott)	-274 470,50	-73 061,03
Extraordinära intäkter och kostnader	0,00	0,00
Överskott (underskott) före reserver	-274 470,50	-73 061,03
Förändring av reserver	0,00	0,00
Räkenskapsperiodens överskott (underskott)	-274 470,50	-73 061,03
INVESTERING		
Investeringsinkomster	45 156,32	193 316,88
Investeringsutgifter	-1 043 973,54	-7 007 411,97
Investeringsnetto	-998 817,22	-6 814 095,09

Hamnverket RESULTARÄKNING Belopp i euro	Bokslut 2013	Bokslut 2012
Omsättning	7 534 926,66	7 467 351,47
Övriga rörelseintäkter	69 512,76	308 486,46
Material och tjänster		
Material, förnödenheter och varor	-400 988,26	-285 571,84
Köp av tjänster	-1 391 653,10	-1 670 994,01
Material och tjänster totalt	-1 792 641,36	-1 956 565,85
Personalkostnader		
Löner och arvoden	-1 059 782,98	-1 028 894,54
Lönebikostnader		
Pensionskostnader	-235 037,45	-226 352,19
Övriga lönebikostnader	-60 568,94	-59 512,53
Personalkostnader totalt	-1 355 389,37	-1 314 759,26
Avskrivningar enligt plan	-1 432 285,26	-1 205 478,81
Övriga rörelsekostnader	-247 830,05	-222 348,30
Rörelseöverskott (-underskott)	2 776 293,38	3 076 685,71
Finansiella intäkter och kostnader		
Ränteintäkter	97 884,00	180 387,00
Till kommunen betalda räntekostnader	-5 058,98	-5 808,98
Ersättning för grundkapitalet	-1 572 368,01	-1 572 368,00
Överskott (underskott) före		
extraordinära poster	1 296 750,39	1 678 895,73
Extraordinära intäkter och kostnader	122 000,00	125 000,00
Överskott (underskott) före reserver	1 418 750,39	1 803 895,73
Förändring av reserver	0,00	0,00
Räkenskapsperiodens överskott (underskott)	1 418 750,39	1 803 895,73
INVESTERING		
Investeringsinkomster	0,00	35 000,00
Investeringsutgifter	-2 373 186,81	-9 895 683,09
Investeringsnetto	-2 373 186,81	-9 860 683,09

Fastighetsavdelningen BALANSRÄKNING Belopp i euro per 31.12	Bokslut 2013	Bokslut 2012
AKTIVA		
BESTÅENDE AKTIVA		
Immateriella tillgångar		
Datorprogram	0,00	3 938,41
Materiella tillgångar		
Byggnader	47 008 734,07	39 988 713,68
Fasta konstruktioner och anläggningar	31 191,45	35 990,14
Övriga materiella tillgångar	52 307,18	54 787,79
Pågående nyanläggningar	55 315,98	8 391 427,72
Placeringar		
Övriga fordringar	348 382,39	65 689,90
S:A BESTÅENDE AKTIVA	47 495 931,07	48 540 547,64
RÖRLIGA AKTIVA		
Kortfristiga fordringar		
Kundfordringar	60 756,46	6 163,64
Övriga fordringar	46 072,65	102 786,97
S:A RÖRLIGA AKTIVA	106 829,11	108 950,61
AKTIVA TOTALT	47 602 760,18	48 649 498,25
PASSIVA		
EGET KAPITAL		
Grundkapital	-37 093 099,58	-37 093 099,58
Tidigare års över/underskott	724 184,17	670 348,27
Årets resultat	274 470,50	73 061,03
S:A EGET KAPITAL	-36 094 444,91	-36 349 690,28
FRÄMMANDE KAPITAL		
Kortfristigt		
Lån från kommunen	-11 118 376,68	-11 506 927,70
Erhållna förskott	0,00	0,00
Leverantörsskulder	-294 345,90	-705 881,28
Övriga skulder	-8 069,97	-7 253,01
Resultatregleringar	-87 522,72	-79 745,98
S:A FRÄMMANDE KAPITAL	-11 508 315,27	-12 299 807,97
PASSIVA TOTALT	-47 602 760,18	-48 649 498,25

Hamnverket BALANSRÄKNING Belopp i euro per 31.12	Bokslut 2013	Bokslut 2012
AKTIVA		
BESTÅENDE AKTIVA		
Materiella tillgångar		
Byggnader	7 202 262,64	2 735 908,85
Fasta konstruktioner och anläggningar	13 502 220,41	13 486 909,71
Maskiner och inventarier	330 849,53	123 618,98
Pågående nyanläggningar	2 200 434,38	5 666 065,91
S:a materiella tillgångar	23 235 766,96	22 012 503,45
Placeringar		
Övriga fordringar	24 175,33	0,00
S:a placeringar	24 175,33	0,00
S:A BESTÅENDE AKTIVA	23 259 942,29	22 012 503,45
RÖRLIGA AKTIVA		
Fordringar		
Långfristiga fordringar		
Fordringar på kommunen	5 294 503,34	6 525 594,74
S:a långfristiga fordringar	5 294 503,34	6 525 594,74
Kortfristiga fordringar		
Kundfordringar	540 953,99	689 501,12
Övriga fordringar	17 916,69	22 291,26
Resultatregleringar	224 073,20	223 587,20
S:a kortfristiga fordringar	782 943,88	935 379,58
S:A RÖRLIGA AKTIVA	6 077 447,22	7 460 974,32
AKTIVA TOTALT	29 337 389,51	29 473 477,77
PASSIVA		
EGET KAPITAL		
Grundkapital	-10 482 452,98	-10 482 452,98
Tidigare års över/underskott	-16 142 199,27	-14 134 124,55
Årets resultat	-1 418 750,39	-1 992 664,60
S:A EGET KAPITAL	-28 043 402,64	-26 609 242,13
FRÄMMANDE KAPITAL		
Långfristigt		
Resultatregleringar	-782 142,84	-1 042 857,13
S:a långfristigt	-782 142,84	-1 042 857,13
Kortfristigt		
Leverantörsskulder	-88 399,32	-1 396 730,49
Övriga skulder	-18 262,22	-21 747,19
Resultatregleringar	-405 182,49	-402 900,83
S:a kortfristigt	-511 844,03	-1 821 378,51
S:A FRÄMMANDE KAPITAL	-1 293 986,87	-2 864 235,64
PASSIVA TOTALT	-29 337 389,51	-29 473 477,77
FINANSIERINGSANALYS	Bokslut 2013	Bokslut 2012
Kassaflödet i verksamheten		
Rörelseöverskott	2 776 293,38	3 259 645,60
Avskrivningar	1 432 285,26	1 166 745,59
Finansiella intäkter och kostnader	-1 479 542,99	-1 391 981,00
Extra ordinära poster	122 000,00	125 000,00
Rättelseposter till internt tillförda medel	0,00	0,00
	2 851 035,65	3 159 410,19
Investeringskassaflöde		
Investeringsutgifter	-2 664 313,98	-9 881 572,89
Försäljningsinkomster av anläggningstillgångar	0,00	0,00
	-2 664 313,98	-9 881 572,89
Finansieringskassaflöde		
Förändringar i utlåningen		
Ökning/minskning i lånefordringar på kommunen	1 231 091,40	5 500 182,73
Övriga förändringar av likviditeten		
Förändringar av fordringar på övriga	152 435,70	227 273,70
Förändringar av räntefria skulder till övriga	-1 570 248,77	994 706,27
	-186 721,67	6 722 162,70
Förändring av likvida medel	0,00	0,00
Likvida medel 31.12.2013	0,00	0,00
Likvida medel 01.01.2013	0,00	0,00
Förändring	0,00	0,00

VA-Verket RESULTARÄKNING Belopp i euro	Bokslut 2013	Bokslut 2012
Omsättning	4 127 595,44	4 910 932,97
Tillverkning för eget bruk	52 827,76	0,00
Övriga rörelseintäkter	56 850,93	54 220,93
Material och tjänster		
Material, förnödenheter och varor	-1 319 845,80	-1 254 287,58
Köp av tjänster	-935 575,65	-1 739 847,09
Material och tjänster totalt	-2 255 421,45	-2 994 134,67
Personalkostnader		
Löner och arvoden	-654 811,25	-622 575,00
Lönebikostnader		
Pensionskostnader	-143 602,73	-137 202,31
Övriga lönebikostnader	-36 895,55	-37 263,30
Personalkostnader totalt	-835 309,53	-797 040,61
Avskrivningar enligt plan	-714 865,82	-670 303,79
Övriga rörelsekostnader	-42 567,36	-74 347,29
Rörelseöverskott (-underskott)	389 109,97	429 327,54
Finansiella intäkter och kostnader		
Till kommunen betalda räntekostnader	-123 970,99	-94 363,00
Ersättning för grundkapitalet	-318 198,00	-318 198,00
Överskott (underskott) före extraordinära poster	-53 059,02	16 766,54
Extraordinära intäkter och kostnader	0,00	0,00
Överskott (underskott) före reserver	-53 059,02	16 766,54
Förändring av reserver	0,00	0,00
Räkenskapsperiodens överskott (underskott)	-53 059,02	16 766,54
INVESTERING		
Investeringsinkomster	12 576,56	18 606,53
Investeringsutgifter	-1 271 665,64	-1 409 910,59
Investeringsnetto	-1 259 089,08	-1 391 304,06

VA-verket BALANSRÄKNING Belopp i euro per 31.12	Bokslut 2013	Bokslut 2012
AKTIVA		
BESTÅENDE AKTIVA		
Materiella tillgångar		
Byggnader	3 199 562,43	3 329 103,34
Fasta konstruktioner och anläggningar	10 901 062,00	10 259 992,75
Maskiner och inventarier	25 829,89	29 273,87
Övriga materiella tillgångar	7 929,65	7 929,65
Pågående nyanläggningar	358 089,36	321 950,46
S:A BESTÅENDE AKTIVA	14 492 473,33	13 948 250,07
RÖRLIGA AKTIVA		
Kortfristiga fordringar		
Kundfordringar	1 169 300,47	995 379,14
Övriga fordringar	-199 665,64	-153 842,49
S:A RÖRLIGA AKTIVA	969 634,83	841 536,65
SUMMA AKTIVA	15 462 108,16	14 789 786,72
PASSIVA		
EGET KAPITAL		
Grundkapital	-7 954 938,13	-7 954 938,13
Tidigare års över/underskott	-1 598 800,81	-1 582 034,27
Årets resultat	53 059,02	-16 766,54
S:A EGET KAPITAL	-9 500 679,92	-9 553 738,94
FRÄMMANDE KAPITAL		
Kortfristigt		
Lån från kommunen	-5 597 688,65	-4 958 841,97
Erhållna förskott	-9 325,01	0,00
Leverantörsskulder	-254 350,46	-203 230,67
Övriga skulder	-12 691,30	-11 846,72
Resultatregleringar	-87 372,82	-62 128,42
S:A FRÄMMANDE KAPITAL	-5 961 428,24	-5 236 047,78
SUMMA PASSIVA	-15 462 108,16	-14 789 786,72

FINANSIERINGSANALYS		
Kassaflödet i verksamheten		
Rörelseöverskott	389 109,97	429 327,54
Avskrivningar	714 865,82	670 303,79
Finansiella intäkter och kostnader	-442 168,99	-412 561,00
	661 806,80	687 070,33
Investeringskassaflöde		
Investeringsutgifter	-1 271 665,64	-1 409 910,59
Finansieringsandelar för investeringar	12 576,56	18 606,53
	-1 259 089,08	-1 391 304,06
Finansieringskassaflöde		
Förändringar i lånebeståndet		
Ökning/minskning av kortfristiga lån från kommunen	638 846,68	642 250,70
Övriga förändringar av likviditeten		
Förändringar av fordringar på övriga	-128 098,18	119 388,16
Förändringar av räntefria skulder till övriga	86 533,78	-57 405,13
	597 282,28	704 233,73
Förändring av likvida medel	0,00	0,00
Likvida medel 31.12.2013	0,00	0,00
Likvida medel 01.01.2013	0,00	0,00
Förändring	0,00	0,00

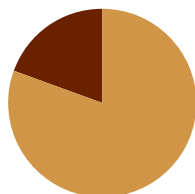
Projekt nummer	Investering	Grundbudget 2013	Ändr. i budget 2013	Budget eft. ändr. 2013	Bokslut 2013	Avvik. Bud/bok 2013
	Totalt	-5 868 000,00	-913 758,48	-6 781 758,48	-6 579 782,77	-201 975,70
10010	Konstinvestering 1%	0,00	-25 000,00	-25 000,00	-9 190,49	15 809,51
46001	Pommern landskapsbidrag	175 000,00	-125 000,00	50 000,00	0,00	-50 000,00
46130	Förmast	-47 000,00	40 000,00	-7 000,00	0,00	7 000,00
46210	Huvuddäck	-176 000,00	162 959,00	-13 041,00	-7 980,00	5 061,00
46250	Backen	0,00	-20 804,00	-20 804,00	-9 319,00	11 485,00
46404	Mellandäck	0,00	-18 422,80	-18 422,80	-1 014,00	17 408,80
50028	Ångbåtsbryggan	-40 000,00	0,00	-40 000,00	-37 036,18	2 963,82
50029	Östernäsvägen, genv. norrut	-30 000,00	30 000,00	0,00	0,00	0,00
50030	Skrakvägen	-190 000,00	-100 000,00	-290 000,00	-382 468,07	-92 468,07
50031	Ål.v. sanering ål.plan-n espl.g.	0,00	-40 000,00	-40 000,00	-21 172,58	18 827,42
50032	Sjöpromenaden, belysning	0,00	0,00	0,00	-46 867,59	-46 867,59
50040	Lotsgatan - hamnen	-105 000,00	90 000,00	-15 000,00	-17 502,47	-2 502,47
50041	Gc österleden	0,00	-30 000,00	-30 000,00	-29 634,25	365,75
50172	Odal- och snesgränd	0,00	-46 699,72	-46 699,72	-82 770,01	-36 070,29
50182	Upprustning av lekplatser	0,00	0,00	0,00	-26 615,82	-26 615,82
50249	Gc-vägar och gångstigar	-50 000,00	11 450,26	-38 549,74	-62 025,00	-23 475,26
50256	Storgården	0,00	-189 204,51	-189 204,51	-188 398,96	805,55
50717	Byte av kvicksilverlampor	-50 000,00	-13 636,38	-63 636,38	-39 715,89	23 920,49
50727	Södra horelli	-880 000,00	-367 538,68	-1 247 538,68	-1 265 955,88	-18 417,20
50729	Renovering av parker	0,00	-30 000,00	-30 000,00	-29 511,88	488,12
51002	Timregistrering	-30 000,00	0,00	-30 000,00	0,00	30 000,00
52029	Byte av parkbil	0,00	-45 000,00	-45 000,00	-58 065,01	-13 065,01
52030	Byte av pickup, lotsbroverket	0,00	-10 000,00	-10 000,00	-12 949,60	-2 949,60
52031	Byte av traktor, inköp av snöslunga	0,00	-110 000,00	-110 000,00	-107 893,31	2 106,69
52900	Friköpsplatser	0,00	0,00	0,00	21 077,00	21 077,00
59105	Korrvik-horelli pumpstation	-150 000,00	30 000,00	-120 000,00	-75 121,30	44 878,70
59108	Dagvattenutfall slemmern	-90 000,00	0,00	-90 000,00	-98 777,01	-8 777,01
59109	Smedsgränd/vedhuggsv.-skrä	0,00	0,00	0,00	-5 076,47	-5 076,47
59999	Ospecificerat	-515 000,00	455 000,00	-60 000,00	0,00	60 000,00
60007	Ytternäs skola,ventilation	0,00	-212 265,01	-212 265,01	-219 506,42	-7 241,41
60037	Övernäs skola om- och tillbyggnad	-500 000,00	450 000,00	-50 000,00	-55 315,98	-5 315,98
60039	Wäktars, fuktskador	0,00	-41 292,05	-41 292,05	-52 815,19	-11 523,14
60041	Edlagården 1, hiss	-80 000,00	0,00	-80 000,00	-69 651,58	10 348,42
60042	Ytternäs lm, värmväxlare	-30 000,00	0,00	-30 000,00	-31 093,21	-1 093,21
60043	Uncan, värmväxlare	-30 000,00	0,00	-30 000,00	-21 680,97	8 319,03
60044	Blåkråkan, byte elpanna	-30 000,00	0,00	-30 000,00	-17 955,50	12 044,50
60045	Bergsskyddet, ventilation	-30 000,00	0,00	-30 000,00	-41 493,79	-11 493,79
60046	Nyängen, brandlarm	-30 000,00	0,00	-30 000,00	-17 607,28	12 392,72
60047	Ytternäs lm, ventilation o tak	-45 000,00	0,00	-45 000,00	-43 299,62	1 700,38
60050	Trobershemmet, etapp 2	-700 000,00	399 551,46	-300 448,54	-348 487,91	-48 039,37
60060	Stadens fastighetsutnyttjande	-250 000,00	35 000,00	-215 000,00	-35 069,16	179 930,84
60119	Odalgården, ventilation	0,00	-10 518,95	-10 518,95	0,00	10 518,95
60224	Ytternäs om- och tillbyggnad	0,00	-91 903,29	-91 903,29	-35 650,12	56 253,17
70520	Högbackagatan	-200 000,00	145 000,00	-55 000,00	0,00	55 000,00
70536	Slammottagningsstation	0,00	0,00	0,00	-8 747,48	-8 747,48
70539	Bolstavägen	-110 000,00	0,00	-110 000,00	-157 950,09	-47 950,09
70576	Dagvatten, västernäs	0,00	-30 000,00	-30 000,00	-31 471,13	-1 471,13
70577	Ångbåtsbryggan, avlopp	0,00	-30 000,00	-30 000,00	-16 738,29	13 261,71
70578	Avlopp i park vid tallvägen	0,00	-30 000,00	-30 000,00	-28 377,78	1 622,22
70595	Dagvatten norra staden/jomala	0,00	0,00	0,00	-17 377,13	-17 377,13
70598	Fjärrövervakning, pumpstation	-40 000,00	10 000,00	-30 000,00	-22 031,78	7 968,22
70599	Lotsbro, gasmotor	-120 000,00	0,00	-120 000,00	-9 040,58	110 959,42
70618	Storförbrukarmätare	0,00	-30 000,00	-30 000,00	-29 066,54	933,46
70619	Avstängningsventiler	0,00	-30 000,00	-30 000,00	-83 101,81	-53 101,81
70666	Biobassänger lotsbroverket	0,00	-30 000,00	-30 000,00	-19 516,78	10 483,22
70667	Lotsgatan, dagvatten	0,00	-35 000,00	-35 000,00	-17 769,87	17 230,13
75500	Vattenmätare	-80 000,00	0,00	-80 000,00	-132 518,03	-52 518,03

Projekt nummer	Investering	Grundbudget 2013	Ändr. i budget 2013	Budget eft. ändr. 2013	Bokslut 2013	Avvik. Bud/bok 2013
81100	Grundförbättringar enligt lista	-150 000,00	0,00	-150 000,00	0,00	-150 000,00
81341	Säkerhetsregler	-30 000,00	-10 000,00	-40 000,00	-34 965,87	-5 034,13
81367	Sidobilramp kaj 6	0,00	-118 000,00	-118 000,00	-128 000,00	10 000,00
81368	Pollare kaj 4	0,00	-35 000,00	-35 000,00	0,00	-35 000,00
81369	Landgångar kaj 6	0,00	-802 000,00	-802 000,00	-261 000,00	-541 000,00
81370	Kaj 6	0,00	0,00	0,00	-198 660,00	198 660,00
81413	Bagagevagnar	0,00	0,00	0,00	-3 446,00	3 446,00
81429	Vikingterminalen vvs	0,00	-84 140,10	-84 140,10	-102 500,00	18 359,90
81431	Renovering vikinterminalen	-305 000,00	51 102,89	-253 897,11	-194 670,61	-59 226,50
81432	Uppdat. elcentral vikingterminalen	0,00	-21 000,00	-21 000,00	-22 040,69	1 040,69
81435	Matargångar kaj 6	-720 000,00	65 103,40	-654 896,60	-1 342 435,64	-687 539,04
81437	Hiss, kaj 2	-100 000,00	50 000,00	-50 000,00	0,00	-50 000,00
81438	Breddning nedfart	-50 000,00	0,00	-50 000,00	0,00	-50 000,00
81439	Ombyggnad landgång, kaj 6	0,00	-50 000,00	-50 000,00	0,00	-50 000,00
81505	Fahlers träpir	0,00	-76 500,00	-76 500,00	-67 155,00	-9 345,00
83118	Andningsskydd	0,00	0,00	0,00	-22 741,34	22 741,34
83120	Grundförbättringar enligt lista	-30 000,00	0,00	-30 000,00	0,00	-30 000,00
83121	Ledningsbil	-30 000,00	0,00	-30 000,00	-19 778,95	-10 221,05
83143	Reinvestering: skylift m161	0,00	0,00	0,00	-25 070,87	25 070,87

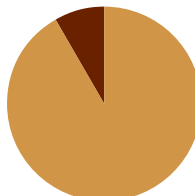

Ordförande
Henrik Lundberg
Elchef
Per Eriksson

Del av totala intäkter
19,2%

Del av investeringar
8,3%

Elverket Belopp i euro	Bokslut 2012	Budget 2013	Bokslut 2013	därav elhandel	därav nätverksamhet
RESULTATRÄKNING					
Omsättning	9 451 174	9 983 878	9 628 832	4 019 632	5 609 200
Tillverkning för eget bruk	0	135 000	926 709	0	926 709
Övriga rörelseintäkter	185 258	2 025 896	186 158	185 206	951
Material och tjänster					
Material, förnödenheter o. varor	-4 631 956	-4 387 554	-4 462 938	-3 844 447	-618 491
Köp av tjänster	-3 014 455	-3 379 199	-3 387 556	-47 419	-3 340 137
Material och tjänster totalt	-7 646 410	-7 766 753	-7 850 493	-3 891 866	-3 958 628
Personalkostnader					
Löner och arvoden	-606 876	-628 974	-644 415	0	-644 415
Lönebikostnader					
Pensionskostnader	-130 146	-136 974	-137 012	0	-137 012
Övriga könebikostnader	-35 315	-42 641	-35 257	0	-35 257
Personalkostnader totalt	-772 336	-808 589	-816 684	0	-816 684
Avskrivningar enligt plan	-583 556	-632 922	-638 939	0	-638 939
Övriga rörelsekostnader	-338 199	-2 131 780	-324 022	-10 365	-313 657
Rörelseöverskott (-underskott)	295 931	804 730	1 111 561	302 607	808 953
Finansiella intäkter och kostnader					
Övriga finansiella intäkter	18 848	18 948	18 848	18 798	50
Till kommunen betalda räntekostnader	-42 125	-41 192	-41 693	-35 284	-6 409
Ersättning för grundkapital	-134 481	-134 480	-134 481	-14 312	-120 169
Övriga finansiella kostnader	0	0	-243	0	-243
Finansiella intäkter och kostnader totalt	-157 758	-156 724	-157 569	-30 798	-126 771
S:a överskott (undersk.) före extraord. poster	138 173	648 006	953 992	271 809	682 183
Extraordinära intäkter och kostnader	0	0	0	0	0
Överskott (underskott) före reserver	138 173	648 006	953 992	271 809	682 183
Förändring av reseerver	0	0	0	0	0
S:a räkenskapsperiodens överskott (undersk.)	138 173	648 006	953 992	271 809	682 183
INVESTERING					
Inkomster	0	0	0	0	0
Utgifter	-799 467	-1 127 755	-941 861	0	-941 861
S:a investering	-799 467	-1 127 755	-941 861	0	-941 861

Ökad budget på driften: personalkostnader 1.283,00, övriga kostnader 1.665.081,98.
Minskad budget på driften: övriga intäkter 1.665.081,98,
Ökad budget på investeringar: utgifter 177.755,29.

Verksamhetsområde

Elverket svarar för utbyggnad och underhåll av elnätet, inköp och försäljning av elenergi samt granskning av elentreprenörernas arbeten.

Elverket sköter på beställning utbyggnad och underhåll av stadens gatubelysning och trafikljus samt utbyggnad av fibernät för staden.

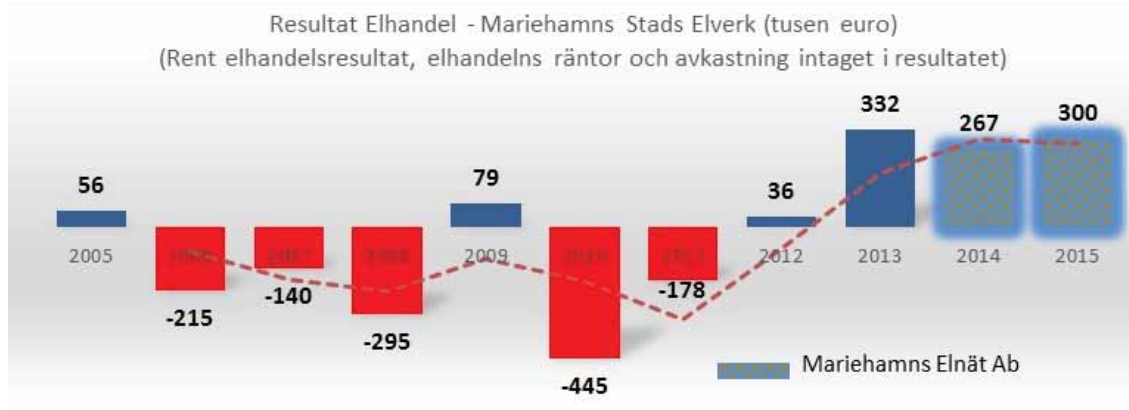
Verksamhetsidé

Elverket står för en säker strömförsörjning till kunderna som är beroende av en avbrottsfri elleverans. Säkerheten uppnås genom en effektiv organisation och kontinuerligt planlagt underhåll av elnätet. Elverket köper elenergin på en konkurrensutsatt elmarknad och erbjuder kunderna en stabil och låg prisnivå.

Måluppfyllelse drift

Bokslutet innehåller i dagsläge många osäkerhetsfaktorer pga. bolagiseringen. Årets resultat uppvisar en vinst på 953.992 då

avkastning på grundkapitalet och räntor till Mariehamns stad är betalda. Elhandelns resultat är 271.808 (jämfört med 2012, -13.738) och nätverksamhetens resultat är 682.183 (jämfört med 2012, 151.911). Resultatet är 305.986 över budget vilket kan jämföras med 2012 års resultat som var 301.105 under budgeten. Kassaflödet är positivt, vilket innebär att Mariehamns stad inte har tillskjutit medel. Omsättningen har ökat med ca 1,1 miljoner och kostnaderna har ökat med ca 0,25 miljoner största orsaken till dessa är till följd av förändrade redovisningsrutiner (tillverkning för eget bruk 926.728), samt bland annat lägre interna kostnader på tjänster ca 150.000 och minskad kostnad på material ca 200.000. Investeringarna uppgår till totalt 941.861 (jämfört med 2012, 799.467). På grund av korrigeringar, har föregående års överskott korrigerat ner från 555.154,93 till 122.895,24 i balansen. Avkastningen på grundkapitalet är 134.481 och belastar elhandeln med 14.312 och nätverksamheten med 120.169.

Notera bör också göras att elverket har gjort ett trendbrott redan under 2011, trots att man sänkte elpriserna under 2013. Detta på grund av bättre inköp, vilket också kanske möjliggör vidare sänkningar kommande år.

Elverket Belopp i euro	Bokslut år 2012	Budget år 2013	Bokslut år 2013	Avvikelse år 2013
DRIFT				
Försäljnings- o. avgiftsintäkter	7 941 307	8 754 225	8 310 159	-444 065
Övriga intäkter	1 713 974	1 744 415	2 450 387	705 973
S:a intäkter	9 655 281	10 498 639	10 760 547	261 907
Personalkostnader	-772 336	-808 589	-816 684	-8 095
Köp av tjänster	-2 447 894	-2 813 712	-2 992 994	-179 282
Material	-4 607 127	-4 350 771	-4 380 854	-30 084
Lokalhyror	-109 485	-111 655	-112 622	-967
Avskrivningar	-583 556	-632 922	-638 939	-6 017
Internränta	0	0	0	0
Övriga kostnader	-996 709	-1 132 984	-864 462	268 522
S:a kostnader	-9 517 108	-9 850 633	-9 806 554	44 079
S:a driftsnetto	138 173	648 006	953 992	305 986
Kommunbidrag	0	0	0	0
S:a driftsresultat	138 173	648 006	953 992	305 986
INVESTERING				
Inkomster	0	0	0	0
Utgifter	-799 467	-1 127 755	-941 861	185 894
S:a investering	-799 467	-1 127 755	-941 861	185 894

Elverket har under hösten 2013 blivit klara med att byta ut alla elenergimätare. Det nya energimätningssystemet och ekonomisystemet medför att prissättning och fakturering kan utvecklas samt att elenergin kan faktureras enligt förbrukning med en förbättrad månadsuppföljning.

Nätöverföring

Nätöverföringsvolymerna var -3,5 % lägre än 2012, vilket förklaras med det varma slutet på 2013.

Elhandel

Elenergiinköpen var -2,4 % lägre än 2012, vilket förklaras även det med det varma slutet på 2013, samt lägre spotpriser än budget.

Effekttopp

Högsta effekttuttaget under året noterades den 18 januari kl. 08:00-09:00 med en topp på 21,095 MW. Den högsta effekttoppen som elverket någonsin har noterat var den 15 februari 2011 på 22,332 MW. 22 % av elströmmen inom Mariehamns elverks nätöverförings område levereras av andra el leverantörer.

Driftsstörningar

Mariehamns stads elverk (MSE) har inte under året haft några större strömvabrott som har drabbat hela området eller berört flertal kunder, enskilda små strömvabrott kan dock ha förekommit.

Väsentliga händelser

Under året har elverkets arbete påverkats av följande väsentliga händelser:

- Beslut från stadsfullmäktige om att bolagisera Mariehamns stads elverk från 1.1.2014.

- Överlåtelseavtalet mellan Mariehamn stad och Mariehamns Elnät Ab skrevs på 31.12.2013. Bolaget har från och med den 1.1.2014 övertagit Mariehamns stads elverks verksamhet.

- Direktionen, förutom 2 personer, blev återvald till styrelsen för det nya bolaget.

- Idrifttagning och förberedelser för det nya ekonomisystemet.

- Skatteverket har ännu inte godkänt bolagiseringsöverlåtelsen i skrivandes stund, elverket väntar fortfarande på ett utlåtande.

Miljömål

Elverket har uppfyllt miljömålen genom att under året installera nya mätare för alla kunder. Detta innebär en bättre uppföljning för kunderna, och framförallt större möjligheter att vidta energibesparingsåtgärder samt att på den nya hemsidan kunna följa sin förbrukning i realtid.

Personal

Elverket hade vid årsskiftet 15 anställda. Personalen har under 2013 besökt ett antal mässor och deltagit i kurser.

Eldirektionen

Eldirektionen består av Henrik Lundberg, ordförande, Annelie Karlberg, vice ordförande, Erica Sjöström, Roger H Eriksson och Jerker Örjans.

Eldirektionen har sammankommit 10 gånger under året.

Per Eriksson är elchef sedan 11.04.2011 och är föredragande i eldirektionen sedan 01.01.2012.

Måluppfyllelse investering

Under året har alla energimätare bytts ut. Av utbyggnaden av Horelliområdet återstår endast Fyrvaktargatan. Området Odal och Snesgränd har blivit klara under 2013.

Projekt nummer Investering	Grundbudget 2013	Ändr. i budget 2013	Budget eft. ändr. 2013	Bokslut 2013	Avvik. Bud/bok 2013
Totalt	950 000,00	177 755,29	1 127 755,29	941 891,28	185 864,01
50172 Odal- och snesgränd	0,00	15 000,00	15 000,00	6 196,02	8 803,98
50727 Södra horelli	250 000,00	142 755,29	392 755,29	166 661,72	226 093,57
59999 Ospecificerat	40 000,00	0,00	40 000,00	0,00	40 000,00
70014 Transformatorstationer	65 000,00	0,00	65 000,00	56 500,61	8 499,39
70053 Skärgården, högspänning	30 000,00	0,00	30 000,00	37 937,40	-7 937,40
70054 Skärgården, transformatorer	20 000,00	0,00	20 000,00	14 638,07	5 361,93
70066 Transformatorer	30 000,00	0,00	30 000,00	0,00	30 000,00
70067 Skärgården	30 000,00	0,00	30 000,00	31 524,35	-1 524,35
70129 Ekonomisystem	100 000,00	0,00	100 000,00	136 763,36	-36 763,36
70130 Webbssidan	0,00	0,00	0,00	11 985,00	-11 985,00
70202 Lotsgatan västa delen flytt. av ledning	0,00	20 000,00	20 000,00	19 188,40	811,60
71700 Övriga inventarier	20 000,00	0,00	20 000,00	20 145,00	-145,00
71800 Förstärkningar fördelnings	55 000,00	0,00	55 000,00	19 907,77	35 092,23
71900 Förstärkningar ledningar	110 000,00	0,00	110 000,00	80 682,92	29 317,08
72500 Energimätare	200 000,00	0,00	200 000,00	339 760,66	-139 760,66

Balansräkning

ELVERKET I euro per 31.12	Not.	Bokslut 2013*	Därav elhandel*	Därav nätverksamhet*	Bokslut 2012
AKTIVA					
BESTÅENDE AKTIVA					
Immateriella tillgångar					
Datorprogram	5.	166 905,65	0,00	166 905,65	2 645,65
Materiella tillgångar					
Ekonomibyggnader	5.	10 875,00	0,00	10 875,00	11 625,00
Elledningar m.m.	5.	4 122 377,29	0,00	4 122 377,29	4 063 414,36
Maskiner och inventarier	5.	1 664 271,62	0,00	1 664 271,62	1 530 854,73
Pågående nyanläggningar		0,00	0,00	0,00	52 967,21
Placeringar					
Aktier och andelar	6.	75,69	0,00	75,69	75,69
S:A BESTÅENDE AKTIVA		5 964 505,25	0,00	5 964 505,25	5 661 582,64
RÖRLIGA AKTIVA					
Omsättningstillgångar					
Övriga omsättningstillgångar		92 949,92	0,00	92 949,92	0,00
Kortfristiga fordringar					
Kundfordringar		2 500 119,43	1 048 968,08	1 451 151,35	2 533 312,85
Övriga fordringar		-179 770,58	3 932,54	-183 703,12	-194 798,31
Resultatregleringar		82,71	0,00	82,71	0,00
S:A RÖRLIGA AKTIVA		2 413 381,48	1 052 900,62	1 360 480,86	2 338 514,54
AKTIVA TOTALT		8 377 886,73	1 052 900,62	7 324 986,11	8 000 097,18
PASSIVA					
EGET KAPITAL					
Grundkapital	7.	-3 362 014,44	-357 793,24	-3 004 221,20	-3 362 014,44
Tidigare års över/underskott	7.	-122 895,24	1 343 148,86	-1 466 044,10	-539 877,28
Årets resultat	7.	-953 992,03	-271 809,45	-682 182,58	-138 172,89
S:A EGET KAPITAL		-4 438 901,71	713 546,17	-5 152 447,88	-4 040 064,61
FRÄMMANDE KAPITAL					
Långfristigt					
Anslutningsavgifter	8.	-1 677 823,82	0,00	-1 677 823,82	-977 549,66
Kortfristigt					
Lån från kommunen		-890 042,42	-1 232 853,14	342 810,72	-1 667 741,81
Leverantörsskulder		-1 185 379,48	-533 593,65	-651 785,83	-1 259 134,55
Övriga skulder		-26 004,19	0,00	-26 004,19	-11 681,37
Resultatregleringar	9.	-159 735,11	0,00	-159 735,11	-43 925,18
S:A FRÄMMANDE KAPITAL		-3 938 985,02	-1 766 446,79	-2 172 538,23	-3 960 032,57
PASSIVA TOTALT		-8 377 886,73	-1 052 900,62	-7 324 986,11	-8 000 097,18

*) Balansräkning och finansieringsanalys är med tillhörande noter och nyckeltal upprättade före elverket bolagiserades den 31.12.2013. Efter bolagiseringen per 31.12.2013 är elverkets balansräkning 0 euro.

Finansieringsanalys

	Bokslut 2013*	Därv elhandel*	Därv nätverksamhet*	Bokslut 2012
Kassaflödet i verksamheten				
Rörelseöverskott	1 111 560,60	302 607,49	808 953,11	295 930,89
Avskrivningar	638 938,67	0,00	638 938,67	583 556,39
Finansiella intäkter och kostnader	-157 568,57	-30 798,04	-126 770,53	-157 758,00
	1 592 930,70	271 809,45	1 321 121,25	721 729,28
Investeringskassaflöde				
Investeringsutgifter	-941 861,28	0,00	-941 861,28	-799 542,80
Finansieringsandelar för investeringar	0,00	0,00	0,00	0,00
Försäljningsinkomster av anläggningstillgångar	0,00	0,00	0,00	0,00
	-941 861,28	0,00	-941 861,28	-799 542,80
Finansieringskassaflöde				
Förändringar i utlåningen				
Minskningar i lånefordringar på kommunen	0,00	0,00	0,00	0,00
Förändringar i lånebeståndet				
Ökning/minskning av kortfristigt lån från kommunen	-777 699,39	-178 514,86	-599 184,53	-17 276,84
Förändringar i eget kapital	-555 154,93	0,00	-555 154,93	0,00
Övriga förändringar av likviditeten:				
Förändringar av omsättningstillgångar	-92 949,92	0,00	-92 949,92	0,00
Förändring av fordringar på övriga	18 082,98	29 093,51	-11 010,53	-158 024,27
Förändring av räntefria skulder till övriga	756 651,84	-122 388,10	879 039,94	253 114,63
	-651 069,42	-271 809,45	-379 259,97	77 813,52
Förändring av kassamedel	0,00	0,00	0,00	0,00
Likvida medel 31.12.2013	0,00	0,00	0,00	0,00
Likvida medel 01.01.2013	0,00	0,00	0,00	0,00
Förändring	0,00	0,00	0,00	0,00

*) Balansräkning och finansieringsanalys är med tillhörande noter och nyckeltal upprättade före elverket bolagiserades den 31.12.2013. Efter bolagiseringen per 31.12.2013 är elverkets balansräkning 0 euro.

Bokslutsnoter 2013

Noter angående tillämpade bokslutsprinciper i bokslutet se Mariehamns stads bokslutsnoter sidan 74

Noter till resultaträkningen

1. VERKSAMHETENS INTÄKER ENLIGT VERKSAMHETSOMRÅDE

Omsättning	1.1-31.12.2013	1.1-31.12.2012
Nätverksamhet	5 609 200,41	4 953 971,32
Elhandel	4 019 631,88	4 497 203,16
Totalt	9 628 832,29	9 451 174,48

2. ÖVRIGA RÖRELSEINTÄKTER

	1.1-31.12.2013	1.1-31.12.2012
Nätverksamhet	951,26	3 966,74
Elhandel	185 206,40	181 291,52
Totalt	186 157,66	185 258,26

3. AVSKRIVNINGSTIDER ENLIGT PLAN

Stadens avskrivningstider

Immateriella tillgångar	5 år
Materiella tillgångar, Mark- och vattenområden	ingen
Förvaltnings- och institutionsbyggnader	40 år
Bostadsbyggnader	40 år
Fabriks- och produktionsbyggnader	30 år
Fritidsbyggnader	30 år
Ekonomibyggnader	20 år
Vattendistributionsnät	30 år
Avloppsnät	30 år
Fjärrvärmenät	20 år
Övriga jord- och vattenkonstruktioner	20 år
Broar, kajer och badinrättningar	20 år
Naturgasnät	20 år
Gator, vägar, torg och parker	20 år
Elledningar, transformatorer, utomhusbelysning	20 år
Övriga rör- och kabelnät	20 år
Fasta lyft- och flyttanordningar	20 år
Maskinerier och anordningar vid el-, vatten- o. dyl. verk.	10 år
Trafikregleringsanordningar	10 år
Övriga fasta maskiner, anordningar och konstruktioner	10 år
Telefonnät, central och abonnentcentraler	10 år
Fartyg av järn	15 år
Övriga tunga maskiner	10 år
Fartyg av trä och andra flytande arbetsmaskiner	10 år
Sjukhus-, hälsovårds- o. dyl. anordningar	10 år
Övriga transportmedel	10 år
Övriga rörliga arbetsmaskiner	10 år
Övriga lätta maskiner	10 år
Övriga anordningar och inventarier	5 år
Adb-utrustning	3 år
Övriga materiella nyttigheter;	Ingen avskrivning
Pågående nyanläggningar;	Ingen avskrivning
Placeringar;	Ingen avskrivning

ELVERKETS GENOMSnittliga AVSKRIVNINGAR OCH INVESTERINGAR 2011-2015

(Uppgifterna för 2013 - 2015 bygger på stadsfullmäktiges beslut till investeringar år 2012-14 och budgetunderlag)

	2011	2012	2013	2014	2015
Avskrivningar enligt plan	544 468,19	583 556,39	632 921,64	675 191,82	701 988,64
Egna anskaffningsutgifter för investeringar som är föremål för avskrivning	723 352,52	763 744,61	950 000,00	617 000,00	635 000,00
Totalt för perioden 2010 - 2014					
Avskrivningar enligt plan (medeltal)		627 625,34			
Egna anskaffningsutgifter för investeringar som är föremål för avskrivning (medeltal)		737 819,43			
Avvikelse i euro		-110 194,09			
Avvikelse i procent		-14,94			

De främsta orsakerna till den procentuella avvikelsen (från 10%) är att pågående investeringar aktiveras ett senare år, samt att avskrivningen första året utgör halva planmässiga avskrivningsbeloppet. Dessutom är investeringsnivån relativt hög.

4. FINANSIELLA INTÄKTER OCH KOSTNADER

Finansiella intäkter:	År 2013	År 2012
Dividender och räntor på andelskapital	18 848,00	18 848,00

NOTER TILL BALANSRÄKNINGEN

5. FÖRÄNDRINGAR I BESTÄENDE AKTIVA

	Immateriella tillgångar			Materiella tillgångar			Totalt	Sammanräkning totalt
	Övriga utgifter med lång verkn.tid	Totalt	Byggnader	Fasta anl. o. konstr.	Maskiner o. invent.	Förskotts-betaln. o. pågående		
Oavskriven ansk.utgift 1.1. 2013	2 645,65	2 645,65	11 625,00	4 063 414,36	1 530 854,73	52 967,21	5 658 861,30	5 661 506,95
Ökningar under räkenskapsper.	184 470,86	184 470,86	0,00	450 481,97	359 875,66	0,00	810 357,63	994 828,49
Finansieringsandelar under räkenskapsper.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Minskningar under räkenskapsper.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Överföringar mellan poster	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-52 967,21	0,00	0,00
Räkenskapsperiodens avskr.	-20 210,86	-20 210,86	-750,00	-391 519,04	-226 458,77	0,00	-618 727,81	-638 938,67
Nedskrivningar och deras återf.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Oavskriven ansk.utgift 31.12. 2013	166 905,65	166 905,65	10 875,00	4 122 377,29	1 664 271,62	0,00	5 797 523,91	5 964 429,56
Uppskrivningar		0,00					0,00	
Bokföringsvärde 31.12.13	166 905,65	166 905,65	10 875,00	4 122 377,29	1 664 271,62	0,00	5 797 523,91	5 964 429,56
Betydande tilläggsavskrivningar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Specifikation av bet till avskrivn.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

6. AKTIER OCH ANDELAR

Bolag	Ingående balans 01.01	Ändringar år 2013	Utgående balans 31.12	Andelar
KONTO 12100: ÖVRIGA AKTIER				
Ålands Telefonandelslag	75,69	0,00	75,69	1 st à 75,69 €
TOTALT	75,69	0,00	75,69	

7. FÖRÄNDRINGAR I EGET KAPITAL

	2013	2012
Grundkapital 1.1	3 362 014,44	3 362 014,44
Grundkapital 31.12	3 362 014,44	3 362 014,44
Överskott från tidigare år 1.1	678 050,17	539 877,28
Överföring/rättelse ¹⁾	-555 154,93	0,00
Överskott från tidigare år 31.12	122 895,24	539 877,28
Räkenskapsperiodens över-/underskott 31.12	953 992,03	138 172,89
Eget kapital sammanlagt 31.12	4 438 901,71	4 040 064,61

¹⁾ Under räkenskapsperioden har skulden för de återbäringsbara elanslutningsavgifterna korrigerats. Anslutningsavgiftsskulden var upptagen till ett för lågt belopp och ökades med 555 154,93 euro, vilket rättades mot överskott från tidigare år.

8. LÅNGFRISTIGT FRÄMMADE KAPITAL

	2013	2012
Anslutningsavgifter till övriga	1 562 425,77	975 316,66
Anslutningsavgifter till Mariehamns stad	115 398,05	2 233,00
Totalt 31.12	1 677 823,82	977 549,66

9. PASSIVA RESULTATREGLERINGAR

	2013.12.31	2012.12.31
Kortfristiga resultatregleringar	142 784,17	43 925,18
Semesterlöneperiodisering	16 950,94	0,00
Så kortfristiga resultatregleringar	159 735,11	43 925,18

Noter angående personal

10. ANTAL ANSTÄLLDA	2013	2012
Totalt årsarbete per 31.12	9,68	9,97

Årsarbete = +ordinarie och tillfälligt anställda - frånvaro. För deltidsanställda uträknas årsarbete enligt sysselsättnings%/100% $\times$ anställningstid i månader/12.

11. FRÅNVARO	2013	2012
Antal årsarbetare	0,34	0,54

12. KÖNSFÖRDELNING	2013	2012
Män	87%	85%
Kvinnor	13%	15%
Totalt	100%	100%

13. PERSONALKOSTNADER	2013	2012
Löner och arvoden	644 415,37	617 554,25
Lönebikostnader	172 268,29	154 782,08
Totalt	816 683,66	772 336,33

Personalkostnader som aktiverats bland materiella tillgångar via tillverkning för eget bruk 139 177,23 *

* Hur stor andel av personalkostnaderna som är aktiverade framkommer inte ur stadens bokföring för år 2012. Ändrade bokföringsrutiner fr.o.m. år 2013 gör dock att beloppet kan redovisas framöver.

Använda bokföringsböcker och bokföringssystem

Bokföring: Ekonomiprogrammet Microsoft Dynamics Nav på egen server

Böcker: Fördelningsbok skrivs ut och mappas in. Huvudbok och dagbok förvaras elektroniskt med backup-system.

Balansbok: Paginerad och inbunden som en del av Mariehamns stads balansbok.

Direktionen för elverkets bokslut 2013

Behandling av årets resultat

Direktionen föreslår att 953.992,03 regleras mot tidigare års överskott på 122.895,24 euro vilket därmed per 31.12.2013 utgör totalt 1.076.887,27 euro.

Bokslutets undertecknande

Henrik Lundberg
Ordförande

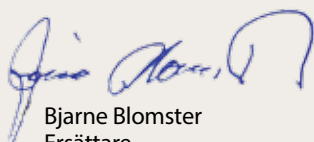
Annelie Karlberg
Vice ordförande

Jerker Örijans
Ledamot

Roger H Eriksson
Ledamot

Bjarne Blomster
Ersättare

Förtroendevalda i nämnder 2013

Stadsutvecklingsnämnden

Ordförande Donny Isaksson
Vice ordförande Peter Enberg
Ledamöter Yvonne Aspholm
Marita Karlsson
Pia Karlsson
Rauli Lehtinen
Tomas Sundberg

Byggnadsnämnden

Ordförande Lotta Wickström-Johansson
Vice ordförande Viktor Dahlén
Ledamöter Monica Grunér
Clas-Folke Hansen
Dan Sagulin

Bildningsnämnden

Ordförande Christian Nordas
Vice ordförande Henrik Boström
Ledamöter Eva Ekström-Andersen
Axel Jonsson
Anneli Karlberg
Mats Boman
Erica Scott
Linda Söderström

Kultur- och fritidsnämnden

Ordförande Mogens Lindén
Vice ordförande Krister Norrgrann
Ledamöter Pia Aarnio
Maria Antman
Lillan Holmberg
Anita Husell-Karlström
Robert Liewendahl

Socialnämnden

Ordförande Barbro Sundback
Vice ordförande Ulf-Peter Westmark
Ledamöter Dennis Björk
Jessica Eckerman-Hartvik
Annika Eriksson
Igge Holmberg
Hannele Vaitilo
Clas Öfverström

Infrastrukturnämnden

Ordförande Roger Jansson
Vice ordförande Ulla Andersson
Ledamöter Ann Gottberg
Anders Holmberg
Harry Karlsson
Tuula Mattsson
Jörgen Pettersson
Christina von Herten

Redogörelse över hur kommunens interna tillsyn har ordnats

Iakttagande av bestämmelser, föreskrifter och beslut

Kommunens organisation finns fastslagen i förvaltningsstadga, instruktion samt i budget och bokslut. Anslagsansvarig och godkännare för och inom respektive resultat- och balansräkningsenhet följer förvaltningsstadgan och finns närmare specificerad i godkännanderättslistan. I förvaltningsstadgan finns även angivet förvaltningschefernas befogenheter och åligganden. Tjänsteinnehavare med beslutanderätt är skyldig att, i löpande nummerordning, föra förteckning över fattade tjänstemannabeslut. Nämnd, motsvarande organ eller stadsstyrelsen har tagit del av besluten.

Uppnående av mål, tillsyn över användningen av tillgångar, kompetent och tillförlitlig bedömning av lönsamheten

Stadsfullmäktige har godkänt rambudgetering med nettoanslag för driften. Uppföljning av användningen av budgeterade medel, sker kontinuerligt i nämnd eller motsvarande organ. Två tertialuppföljningar behandlas i stadsstyrelsen och delges stadsfullmäktige. För stadsstyrelse/-fullmäktige presenteras hela årets verksamhet i bokslut och verksamhetsberättelse. I verksamhetsberättelsen klagörs även hur verksamhetsidéer och målsättningar uppfyllts.

Finanschefen har fattat beslut om användarrätten till kommunens bankkonton. Vid årsskiftet beställs verifierade saldobesked från respektive bank. Registrering av leverantörsfakturor samt övriga betalningar sker centralt på finanskansliet. Hela betalningsrutinen kan inte genomföras av en och samma person. Ansvarig för en betalningsrutin kan inte registrera leverantörsfakturor.

Ordande av riskhantering

Risker i anslutning till verksamhet, investeringar och finansiering bärs i regel av kommunen. Ekonomiska risker (såsom minskade samfundsskatteintäkter, lånebördan), strategiska risker (såsom finansierings- och borgensåtaganden för bostadsbyggande, näringslivsfrågor), skaderisker (såsom eldsvåda, vattenläckage, andra olyckor) samt verksamhetsrisker (såsom tillräcklig och behörig personal) har vid behov beaktats av behörig instans. Finansieringsriskerna har reducerats genom att finanskansliet följer regelbundet kommunens penningströmmar och likviditet. Kommunens likviditet har varierat. Penningmedel har inte placerats under året. Ny upplåning med 5,7 milj. euro har skett under året. Rapport över skatteintäkter, lånesaldon samt kassamedel har under året delgivits stadsstyrelsen och stadsfullmäktige. Egendomsriskerna och verksamhetsansvaret har minimerats genom försäkringar.

Datariskerna hanterar kommunen genom väl skyddat nätverk och personliga lösenord. Backup görs kontinuerligt av IT-avdelningen med regelbundna kontroller.

Tillsyn av anskaffning, överlåtelse och skötsel av tillgångar

Investeringarna samt förvaltningarnas driftsupphandlingar i enlighet med stadens upphandlingsanvisningar faller under nämnd eller motsvarande organs ansvarsområde. I enlighet med förvaltningsstadgan och stadsstyrelsens beslut har gemensam upphandling genomförts av stadens upphandlingsgrupp i samarbete med intern expertis inom respektive produkt- och ämnesområde. Fr.om 1.1.2013 rekryterades internt en upphandlingsledare till finanskansliet med ansvar för stadens förvaltningsövergripande upphandlings-, inköps- och logistikfrågor.

Infrastrukturnämnden ansvarar för skötseln av de kommunala fastigheter som ingår i internhyressystemet.

Avtal

Kommunens avtal finns samlat i mappar och förvaras i brandsäkert arkiv. Det finns en numrerad innehållsförteckning. Uppföljning av avtalsvillkor och -preskribering åligger respektive tjänsteman. Avtal som löper över budgetåret beslutas i enlighet med förvaltningsstadga och instruktion.

Bedömning av hur den interna revisionen är ordnad

Stadsstyrelsen ansvarar för ordnandet av den interna övervakningen och utfärdar vid behov direktiv för denna övervakning. Den interna revisionen sköts i första hand som respektive förvaltningschefers ansvarsområde.

Säkerställande av den interna kontrollen i koncernen

Varje juridiskt enskilt koncernsamfund i Mariehamns stads koncern har egen revision. I enlighet med förvaltningsstadgan är det stadsdirektören som ansvarar för koncernstyrningen om inte stadsstyrelsen i enskilda fall beslutar annat. Stadsfullmäktige utser stämmorepresentanter och stadsstyrelsen styr via sitt direktiv till Mariehamns stads representanter vid bolagsstämmor. Under året och i enlighet med stadens fastställda koncerndirektiv har stadsstyrelsen gett instruktioner och anvisningar till stadens företrädare i olika samfunds förvaltningsorgan om hur staden skall ställa sig till de aktuella frågor som behandlats.

Stadsstyrelsen fattar med stöd av stadens ägande och bestämmanderätt beslut om vilka upplysningar de olika samfunden skall ge staden om sin verksamhet och sin ekonomiska ställning. Samtliga koncernbolag har redovisat reviderade bokslut för år 2013.

Bokslutsnoter 2013

Noter angående tillämpade bokslutsprinciper

Värderingsprinciper och värderingsmetoder samt periodiseringsprinciper och periodiseringsmetoder som har följts vid upprättandet av bokslutet;

Bestående aktiva

Materiella och immateriella tillgångar bland bestående aktiva har upptagits i balansräkningen enligt anskaffningsutgift minskad med avskrivningar enligt plan och med finansieringsandelar för investeringsutgifter. Planavskrivningarna har beräknats utgående från en på förhand upprättad avskrivningsplan.

Placeringar

Placeringar bland bestående aktiva har upptagits i balansräkningen till anskaffningsutgift eller lägre värde. Grunden för värderingen utgörs av de sannolika framtida inkomster som sammanhänger med tillgången eller dess värde för produktionen av tjänster.

Poster av placeringskaraktär bland bestående aktiva har upptagits i balansräkningen enligt anskaffningsutgift eller till sannolikt lägre överlåtelsepris.

Omsättningstillgångar

Omsättningstillgångarna har upptagits i balansräkningen enligt FIFO-princip till beloppet för anskaffningsutgiften eller till beloppet för den sannolika anskaffningsutgiften om den är lägre eller till beloppet för det lägre sannolika överlåtelsepriset om det är lägre.

Finansieringstillgångar

Fordringarna har upptagits i balansräkningen till nominellt värde eller till sannolikt värde om detta är lägre. Finansiella värdepapper har upptagits i balansräkningen till anskaffningsutgift eller till sannolikt överlåtelsepris om detta är lägre.

Hantering av understöd

Finansiella understöd för anskaffning av materiella tillgångar bland bestående aktiva har upptagits som minskningar av anskaffningsutgiften för ifrågasvarande tillgång.

Poster i utländsk valuta

Stadens valutakonto i SEK och stadens utländska leverantörsskulder har omräknats till Euro med valutakurs per 31.12.2013 = 8,7655.

NOTER TILL RESULTATRÄKNINGEN

VERKSAMHETENS INTÄKTER ENLIGT ANSLAG

Totalt	År 2013	År 2012
Stadsledning	1 748 574,38	1 199 095,64
Byggnadsnämnden	103 215,15	39 265,93
Socialnämnden	3 976 829,68	4 001 625,15
Bildningsnämnden	3 597 848,10	3 435 636,87
Direktionen för Elverket	9 262 017,94	7 966 066,89
Stadsutvecklingsnämnden	51 319,83	25 859,62
Infrastrukturnämnden	14 285 850,01	13 836 351,19
Summa intäkter	33 025 655,09	30 503 901,29
Korrigeringsav internainvesteringsinkomster	0,00	-13 695,00
Summa totala intäkter	33 025 655,09	30 490 206,29

SKATTEREDOVISNING AV KOMMUNALSKATT, SAMFUNDSSKATT, FASTIGHETSSKATT OCH ÅLÄNSK KÄLLSKATT

Belopp i euro	Årets försk. uppbörd	Tidigare års kom.skatt	Fastighets-skatt	Andel i samf.skatten	Åländsk källskatt	Skatter sammanlagt
År 2013						
Januari	101,18	3 617 460,85	1 952,92	-301 130,26	0,00	3 318 384,69
Februari	2 651 820,85	555 054,89	513,85	265 557,91	0,00	3 472 947,50
Mars	2 980 604,12	528 430,28	639,52	382 733,56	153 865,49	4 046 272,97
April	3 083 561,74	182 511,61	2 280,38	-200 989,21	0,00	3 067 364,52
Maj	3 325 507,20	104 004,94	766,43	591 884,26	0,00	4 022 162,83
Juni	3 024 675,43	64 254,85	580,07	355 476,56	0,00	3 444 986,91
Juli	3 558 283,90	36 853,41	597,05	260 604,48	0,00	3 856 338,84
Augusti	3 250 245,00	492 072,45	812,79	419 757,84	0,00	4 162 888,08
September	3 006 295,07	46 954,07	95 597,12	292 714,60	115 456,30	3 557 017,16
Oktober	2 918 053,15	41 912,43	15 608,21	343 456,42	0,00	3 319 030,21
November	3 008 978,49	-2 773 016,33	90 142,25	292 868,26	0,00	618 972,67
December	3 564 523,54	471 382,31	4 514,90	-257 739,63	0,00	3 782 681,12
Summa totalt	34 372 649,67	3 367 875,76	214 005,49	2 445 194,79	269 321,79	40 669 047,50

LANDSKAPSANDELAR OCH KOMPENSATIONER

Belopp i euro	År 2013	År 2012
Landskapsandelar		
Socialvård	4 316 174,77	4 166 136,00
Grundskola	2 293 392,61	2 310 836,63
Medborgarinstitut	275 856,00	269 136,00
Bibliotek	188 925,56	183 113,16
Idrotts-, ungdoms- och kulturverksamhet	230 508,56	223 419,54
Allmänna landskapsandelar	0,00	0,00
Justering av överföringarna	-1 588 871,41	0,00
S:a landskapsandelar	5 715 986,09	7 152 641,33
Landskapskompensationer		
Uteblivna intäkter från kapitalinkomstbeskattningen	216 177,50	126 107,79
Kompensation för "äländska avdrag"	288 811,64	422 047,96
Komp. för allmänt avdrag i kommunalbeskattningen	0,00	175 062,15
S:a landskapskompensationer	504 989,14	723 217,90
S:a landskapsandelar och kompensationer totalt	6 220 975,23	7 875 859,23

EXTRAORDINÄRA INTÄKTER OCH KOSTNADER

	År 2013	År 2012
Extraordinära intäkter		
Försäljningsvinst vid Elverkets bolagisering	2 593 914,94	0,00
Förseningsböter gällande entreprenad för matargångar i hamnen	122 000,00	0,00
Förseningsböter gällande entreprenaden för ombyggnad av kaj 6	0,00	125 000,00
Extraordinär intäkter totalt	2 715 914,94	125 000,00

AVSKRIVNINGSTIDER ENLIGT PLAN

Immateriella tillgångar	5 år	
Materiella tillgångar, Mark- och vattenområden	ingen	
Förvaltnings- och institutionsbyggnader	40 år	
Bostadsbyggnader	40 år	
Fabriks- och produktionsbyggnader	30 år	
Fritidsbyggnader	30 år	
Ekonomibyggnader	20 år	
Vattendistributionsnät	30 år	
Avloppsnät	30 år	
Fjärrvärmenät	20 år	
Övriga jord- och vattenkonstruktioner	20 år	
Broar, kajer och badinrättningar	20 år	
Naturgasnät	20 år	
Gator, vägar, torg och parker	20 år	
Elledningar, transformatorer, utomhusbelysning	20 år	
Övriga rör- och kabelnät	20 år	
Fasta lyft- och flyttanordningar	20 år	
Maskinerier och anordningar vid el-, vatten- o. dyl. verk.	10 år	
Trafikregleringsanordningar	10 år	
Övriga fasta maskiner, anordningar och konstruktioner	10 år	
Telefonnät, central och abonnentcentraler	10 år	
Fartyg av järn	15 år	
Övriga tunga maskiner	10 år	
Fartyg av trä och andra flytande arbetsmaskiner	10 år	
Sjukhus-, hälsovårds- o. dyl. anordningar	10 år	
Övriga transportmedel	10 år	
Övriga rörliga arbetsmaskiner	10 år	
Övriga lätta maskiner	10 år	
Övriga anordningar och inventarier	5 år	
Adb-utrustning	3 år	
Övriga materiella nyttigheter;	Ingen avskrivning	
Pågående nyanläggningar;	Ingen avskrivning	
Placeringar;	Ingen avskrivning	

GENOMSNISSLIGA AVSKRIVNINGAR OCH INVESTERINGAR 2010-2014

(Uppgifterna för 2014 - 2016 bygger på stadsfullmäktiges beslut till investeringar år 2014-16 och budgetunderlag)

	2012	2013	2014	2015	2016
Avskrivningar enligt plan	5 802 451,60	6 223 113,18	6 184 042,35	6 327 559,04	6 592 491,07
Varav Elverkets andel	583 556,39	638 938,67	0,00	0,00	0,00
Egna anskaffningsutgifter för investeringar som är föremål för avskrivning	18 401 687,97	6 913 761,01	6 110 000,00	7 205 750,00	7 081 518,00
Varav Elverkets andel	763 744,61	785 679,92	0,00	0,00	0,00
Totalt för perioden 2011 - 2015					
Avskrivningar enligt plan	6 225 931,45	(Medeltal)	Varav Elverkets andel		244 499,01
Egna anskaffningsutgifter för investeringar som är föremål för avskrivning	9 142 543,40	(Medeltal)	Varav Elverkets andel		309 884,91
Avvikelse i euro	-2 916 611,95		Varav Elverkets andel		-65 385,89
Avvikelse i procent	-31,90		Varav Elverkets andel		-21,10

De främsta orsakerna till den procentuella avvikelsen (från 10%) är att pågående investeringar aktiveras ett senare år, samt att avskrivningen första året utgör halva planmässiga avskrivningsbeloppet. Dessutom är investeringsnivån hög.

Elverket är ett helägt dotterbolag från 1.1.2014

FÖRSÄLJNINGSVINST ELLER -FÖRLUST PÅ SÅLDA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

	2013	2012
Övriga verksamhetsintäkter		
Försäljningsvinster av mark- och vattenomr.	952 224,03	299 080,46
Försäljningsvinster av byggnader	134 667,22	0,00
Övriga försäljningsvinster	67 257,83	495 334,93
Försäljningsvinster totalt	1 154 149,08	794 415,39
Övriga verksamhetskostnader		
Försäljningsförlust av kiosk i Västerhamn	0,00	3 558,09
Försäljningsförlust av daghemmet		
Nyängens moduler	0,00	126 198,56
Försäljningsförluster totalt	0,00	129 756,65

FINANSIELLA INTÄKTER OCH KOSTNADER

	2013	2012
Finansiella intäkter	2013	2012
Ränteintäkter		
Ränteintäkter på av staden utgivna lån	8 946,01	14 987,21
Ränteintäkter på depositioner	804,98	5 856,53
Ränteintäkter totalt	9 750,99	20 843,74
Övriga finansiella intäkter		
Kursvinster	13 000,52	25 536,95
Skatteredovisningsränteintäkter	630,58	46,99
Dividender	25 928,00	25 223,00
Övriga finansiella intäkter	22 982,72	19 496,89
Övriga finansiella intäkter totalt	62 541,82	70 303,83
S:a finansiella intäkter	72 292,81	91 147,57
Finansiella kostnader	2013	2012
Räntekostnader		
Räntekostnader på av staden upptagna lån	-500 481,56	-547 556,61
Räntekostnader totalt	-500 481,56	-547 556,61
Övriga finansiella kostnader		
Kursförluster	-9 710,54	-32 026,95
Banktjänster	-28 198,72	-22 884,60
Övriga finansiella kostnader	-105 320,55	-1 516,62
Övriga finansiella kostnader totalt	-143 229,81	-56 428,17
S:a finansiella kostnader	-643 711,37	-603 984,78

NOTER TILL BALANSRÄKNINGENS AKTIVA
IMMATERIELLA OCH MATERIELLA TILLGÅNGAR

	Immateriella tillgångar			Materiella tillgångar								Totalt
	Immateriella rättigheter	Övriga utgifter med lång verkn.tid	Förskotts-betaln.	Totalt	Mark-områden	Byggnader	Fasta anl. o. konstr.	Maskiner o. invent.	Övr. materiell tillg.	Förskotts-betaln. o. pågående		
Oavskriven ansk.utgift 1.1. 2013	203 604,53	34 220,97	0,00	237 825,50	11 523 678,40	58 996 439,42	37 665 489,73	1 596 073,61	654 836,07	15 769 071,27	126 205 588,50	
Ökningar under räkenskapsper.	254 492,62	19 348,83	0,00	273 841,45	693,58	14 044 049,96	4 300 163,19	1 021 008,06	147 977,20	2 351 972,10	21 865 864,09	
Finansieringsandelar under räkenskapsper.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Minskningar under räkenskapsper.	-166 905,65	0,00	0,00	-166 905,65	-535 027,70	-759 434,75	-6 055 389,63	-67 035,69	-2 480,61	-1 637,26	-7 421 005,64	
Överföringar mellan poster	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-13 797 020,71	-13 797 020,71	
Räkenskapsperiodens avskr.	-96 771,80	-9 539,55	0,00	-106 311,35	0,00	-2 696 538,36	-2 994 792,89	-425 470,58	0,00	0,00	-6 116 801,83	
Nedskrivningar och deras återf.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Oavskriven ansk.utgift 31.12. 2013	194 419,70	44 030,25	0,00	238 449,95	10 989 344,28	69 584 516,27	32 915 470,40	2 124 575,40	800 332,66	4 322 385,40	120 736 624,41	
Uppskrivningar	0,00			0,00							0,00	
Bokföringsvärde 31.12.2013	194 419,70	44 030,25	0,00	238 449,95	10 989 344,28	69 584 516,27	32 915 470,40	2 124 575,40	800 332,66	4 322 385,40	120 736 624,41	

SAMMANDRAG	ING. BALANS	AVSKRIVN.	VÄRDE EFTER	ÖKNING AV	MINSKNING AV	Överfört till	UTGÅENDE
Anläggningstillgångar	i Euro	2013	AVSKR. 2013	ANL.TILLG. 2013	ANL.TILLG 2013	färdiga arb. 2013	BALANS 2013 Euro
Pågående nyanläggningar	15 769 071,27	0,00	15 769 071,27	2 351 972,10	1 637,26	13 797 020,71	4 322 385,40
Färdiga anläggningstillg.	128 622 427,78	6 223 113,18	122 399 314,60	38 690 278,77	21 928 029,11		139 161 564,26
Totalt 31.12.2013	144 391 499,05	6 223 113,18	138 168 385,87	41 042 250,87	21 929 666,37	13 797 020,71	143 483 949,66

PLACERINGAR

	Aktier och andelar					Övriga fordringar		
	Aktier koncernbolag	Aktier intressebolag	Andelar i kom.-förbund	Övriga aktier o. andelar	Totalt	Fordringar på koncernbolag	Övriga fordringar	Totalt
Anskaffningsutgift 1.1	11 469 446,81	735 317,62	399 815,61	5 280 048,11	17 884 628,15	63 456,90	0,00	63 456,90
Ökningar ¹	4 327 980,17	0,00	0,00	0,00	4 327 980,17	556 054,70	0,00	556 054,70
Minskningar ²	0,00	0,00	0,00	-323 244,62	-323 244,62	0,00	0,00	0,00
Överföringar ³	0,00	4 690 693,93	0,00	-4 690 693,93	0,00	0,00	0,00	0,00
Anskaffningsutgift 31.12.	15 797 426,98	5 426 011,55	399 815,61	266 109,56	21 889 363,70	619 511,60	0,00	619 511,60
Nedskrivningar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Uppskrivningar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bokföringsvärde 31.12	15 797 426,98	5 426 011,55	399 815,61	266 109,56	21 889 363,70	619 511,60	0,00	619 511,60

¹ Stadens Elverk bolagiserades under året och Mariehamns Elnät Ab bildades och tog över verksamheten. Aktierna förvärvades genom apportegendom.

² HFD upphävde stadens beslut om aktieteckning i Ålands Industrihus Ab och staden anhöll om återbetalning av hela aktieteckningen om 1.026.290,37 euro. Ålands industrihus Ab likviderades under år 2013. Mariehamns stad återfick totalt 413.073,21 euro av aktieteckningen, vilket var 89.904,28 euro mer än beräknat i förra bokslutet.

³ Stadens placering i Fastighets Ab Nyfahlers har flyttats från övriga aktier till ägarintressesamfund efter att stadens andel har korrigerats till 45,83 %.

INNEHAV I ANDRA SAMFUND

Bolag	Hemort	Kommunens ägarandel	Andelar	Kommunkoncernens andel		
				"av eget kapital"	"av främ. kapital"	"av räkensk. vinst/förl."
DOTTERSAMFUND						
*Fastighets Ab Marstad	M:hamn	100,00%	6 320	8 960 130	44 017 518	330 423
*Mariehamns Energi Ab	M:hamn	87,14%	201 340	4 960 937	12 291 832	0
*Mariehamns Centralantenn Ab	M:hamn	100,00%	100	139 841	551 293	3 501
*Mariehamns Elnät Ab	M:hamn	100,00%	10 000	4 327 449	7 843 381	-531
			Totalt	18 388 358	64 704 024	333 393
ÄGARINTRESSESAMFUND						
FAB Nyfahlers	M:hamn	45,83%	3 455			
Ålands Vatten Ab	Jomala	37,50%	4 222			
Svinryggens Deponi Ab	Jomala	50,00%	15			
ANDELAR I KOMMUNALFÖRBUND						
*Ålands omsorgsförbund	M:hamn	40,99%		4 593	2 066 150	0
*Södra Ålands högstadiestrikt/Träningskk.Jomala		50,00%		195 983	153 918	0
*Ålands Miljöservice Ab	M:hamn	58,97%		-8 752	183 538	149 813
			Totalt	191 825	2 403 607	149 813
ÖVRIGA AKTIER						
Mariehamns telefon Ab	M:hamn	<20%	40			
Ålands Vindenergi	M:hamn	<20%	724			
Ab Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området	H:fors	<20%	5			
Luottokunta	H:fors	<20%	1			
Ålands Skid- och Skidskyttecentrum	Jomala	<20%	100			
TOTALT				18 580 182	67 107 631	483 206

*= Ingår i koncernens balansräkning

FORDRINGAR PÅ KONCERNSAMFUNDEN

	År 2013	År 2012
	Kortfristig	Kortfristig
Fordringar på dottersamfund		
Leverantörsskulder	124 646,52	133 734,07
Lånefordringar	4 600 000,00	0,00
Resultatregleringar	14 659,31	0,00
Totalt	4 739 305,83	133 734,07
Skulder till kommunförbund		
Leverantörsskulder	5 511,03	11 191,23
Resultatregleringar	278 643,86	58 804,16
Totalt	284 154,89	69 995,39
Skulder till intressesamfund		
Leverantörsskulder	70 018,04	30 429,27
Resultatregleringar	0,00	7 326,25
Totalt	70 018,04	37 755,52
Fordringar sammanlagt	5 093 478,76	241 484,98

RESULTATREGLERINGAR, AKTIVA

	År 2013	År 2012
Kortfristiga resultatregleringar		
Icke erhållna inkomster		
Ålands Kommunförbund, slutredovisn.	0,00	58 804,16
Ålands omsorgsförbund, slutredovisn.	278 643,86	0,00
Reparation av kajanläggning, fordan på Silja Line	223 587,20	223 587,20
BSR Innoship - projektbidrag	11 088,21	0,00
Mariehamns elnät Ab, slutredov. bankavst.	14 659,31	0,00
Kalkylerad mervärdesskatt, korrigering gällande år 2010-2012	0,00	46 624,21
Icke erhållna inkomster totalt	527 978,58	329 015,57
Utgiftsförskott		
Diverse utgiftsförskott	18 785,94	10 227,95
Löne-, rese-, teleförsäkring och låglönestöd	3 238,33	2 572,30
Ränta och amortering, förfallodag 2.1.2013	0,00	388 752,91
Utgiftsförskott totalt	22 024,27	401 553,16
S:a resultatregleringar, aktiva	550 002,85	730 568,73

NOTER TILL BALANSRÄKNINGENS PASSIVA**SPECIFIKATION AV DET EGNA KAPITALET**

	År 2013	År 2012
Grundkapital 01.01.	78 167 195,67	78 167 195,67
Ökningar	0,00	0,00
Minskningar	0,00	0,00
Grundkapital 31.12.	78 167 195,67	78 167 195,67
Överskott från tidigare år 01.01	19 416 232,01	18 727 081,54
Rättelse av fel som uppkommit under föreg. räkenskapsperioder ¹	-358 400,88	1 310 500,06
Överskott från tidigare år 31.12.	19 057 831,13	20 037 581,60
Räkenskapsperiodens under-/överskott	1 723 929,43	-621 349,59
Eget kapital totalt	98 948 956,23	97 583 427,68

¹) Under räkenskapsperioden 1.1-31.12.2013 har följande rättelser gjorts:

Återbäringsbara elanslutningar före år 2013	-555 154,93
Återbäringsbara anslutningar till Mariehamns Energi före år 2013	196 754,05
Totalt	-358 400,88

FÖRVALTAT KAPITAL

FONDENS NAMN	ING. BALANS 2013-01-01 Euro	INBET. 2013 Euro	UTBET. 2013 Euro	UTG. BALANS 2013-12-31 Euro
FONDER FÖR SKOLORNA:				
Erik Johanssons stipendiefond	2 132,54	5,32	0,00	2 137,86
Skolnämndens fond	10 104,22	50,52	0,00	10 154,74
FONDER FÖR SOCIALVERKSAMHET:				
Fond för Trobergshemmet	6 854,77	0,71	6 712,02	143,46
Lempi Lindströms fond ⁽¹⁾	22 813,49	966,86	1,50	23 778,85
Elin Sofia Österbergs fond ⁽³⁾	0,00	0,00	0,00	0,00
A och J Trobergs fond för sjuka	2 729,52	13,65	0,00	2 743,17
Edla Nordins fond	4 216,54	20,25	166,93	4 069,86
Gertrud Westerlunds fond	45 022,00	34,77	1,50	45 055,27
Helenas Minnesfond	3 523,75	252,28	17,80	3 758,23
N-K Johanssons fond för hemtjänsten ⁽²⁾	73 643,60	368,22	0,00	74 011,82
Edvard Vikströms fond	143 991,92	699,86	4 019,83	140 671,95
Maire Holmbergs fond	32 332,46	161,66	0,00	32 494,12
Doris Söderlunds fond	66 025,03	330,13	0,00	66 355,16
TOTALT 31.12.13	413 389,84	2 904,23	10 919,58	405 374,49

⁽¹⁾ Finns även aktier i Nordea, 3292 st, marknadsvärde 31.12.2013 = 31.965,32 euro.

⁽²⁾ Omfattade även gåvobrev: lägenhet om rum och kökvrå, 26,9 m², Skarpansvägen 19 A. Sålades i januari 2011.

⁽³⁾ Finns fortfarande ett gravvårdsavtal som gäller t.o.m. år 2017

FRÄMMANDE KAPITAL

LÅN SOM FÖRFALLER TILL BETALNING EFTER FEM ÅR ELLER SENARE

Långfristiga skulder:	År 2013	År 2012
Lån från kreditinstitut och försäkringsanstalter	9 576 790,80	8 931 463,70
Lån från offentliga samfund	13 630 745,06	13 023 789,52
Långfristiga skulder sammanlagt	23 207 535,86	21 955 253,22

SKULDER TILL KONCERNSAMFUNDEN

	År 2013	År 2012
	Kortfristigt	Kortfristigt
Skulder till dottersamfund		
Leverantörsskulder	615 114,72	757 104,50
Totalt	615 114,72	757 104,50
Skulder till kommunförbund		
Leverantörsskulder	38 592,95	40 086,82
Resultatregleringar	0,00	79 992,71
Totalt	38 592,95	120 079,53
Skulder till intressesamfund		
Leverantörsskulder	105 346,12	87 922,58
Totalt	105 346,12	87 922,58
Skulder sammanlagt	759 053,79	965 106,61

CHECKRÄKNINGSLIMIT

	År 2013	År 2012
Limit för checkräkning med kredit 31.12	5 000 000,00	1 591 000,00

SPECIFIKATION AV ÖVRIGA SKULDER

Långfristiga	År 2013	År 2012
Anslutningsavgifter	0,00	975 316,66
Långfristiga totalt	0,00	975 316,66
Kortfristiga		
Förskottsinnehållning	616 893,02	605 090,70
Löneskulder	0,00	508,95
Lönebikostnader	743 868,63	221 264,31
Övriga skulder	1 422,61	2 299,50
Kortfristiga totalt	1 362 184,26	829 163,46
Övriga skulder totalt	1 362 184,26	1 804 480,12

RESULTATREGLERINGAR, PASSIVA

Resultatregleringar	År 2013	År 2012
Långfristiga resultatregleringar		
Inkomstförskott		
Osäker samfundsskatteinkomst	7 265 802,00	7 265 802,00
Obetalda utgifter		
Förlikningsavtal gällande hamntaxor	782 142,84	1 042 857,13
S:a långfristiga resultatregleringar	8 047 944,84	8 308 659,13
Kortfristiga resultatregleringar		
Obetalda utgifter		
Semesterlöneperiodisering	4 045 593,73	3 971 765,03
Ränteperiodiseringar	74 150,23	61 958,51
Förlikningsavtal gällande hamntaxor	260 714,29	260 714,29
Stämning gällande matargångar, Ålands bygg	280 000,00	0,00
Övriga obetalda utgifter	51 486,86	59 979,84
S:a kortfristiga resultatregleringar	4 711 945,11	4 354 417,67
S:a resultatregleringar, passiva	12 759 889,95	12 663 076,80

NOTER ANGÅENDE SÄKERHETER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER

ANSVARSFÖRBINDELSER

	År 2013	År 2012
Borgensförbindelser		
Samfund inom samma koncern:		
Fastighets Ab Marstad	15 129 871,45	9 853 203,54
Fastighets Ab Dalnäs	1 377 213,45	1 407 213,45
Mariehamns Centralantenn Ab	149 857,93	187 579,67
Stiftelsen Sjökvarteret i Mariehamn r.s.	33 823,11	42 101,56
Mariehamns Energi Ab ²⁾	2 599 573,18	2 863 891,42
Sammanlagt	19 290 339,12	14 353 989,64
Övriga samfund:		
Kobba Klintars vänner rf	24 202,27	89 908,53
Scoutkåren Ålandsflickorna rf	7 271,95	8 265,54
Sammanlagt ¹⁾³⁾	31 474,22	98 174,07
Sammanlagda borgensförbindelser 31.12	19 321 813,34	14 452 163,71

¹⁾Mariehamns stad har därutöver beviljat borgen för en checkräkningslimit om 17 000 euro till Ridklubben Slepner r.f., utnyttjat 31.12.2013 = 0,00 euro.

²⁾Mariehamns Energi har även beviljats en borgen för ett lån på 1.000.000 euro enligt stadsfullmäktiges beslut den 11.06.2013, §66.

³⁾Skeppsföreningen Albanus beviljades borgen för ett lån på 40.000 euro enligt stadsfullmäktiges beslut den 17.12.2013, §119.

Stadens leasingansvar	År 2013	År 2012
Förfaller under följande räkensk.pperiod	54 691,90	77 896,54
Förfaller senare	37 733,97	80 572,47
Sammanlagt	92 425,87	158 469,01

Övriga ansvar

Ålands bygg Ab har år 2013 stämt Mariehamns stad vid Ålands tingsrätt för de merkostnader som bolaget anser sig berättigat till för uppförande av matargångar till kaj 6. Kraven har framställts i två olika stämningsansökningar och det yrkade kapitalet uppgår sammanlagt till 1 140 463,68 euro, kraven omfattar även räntor och ersättning för rättegångskostnader.

Mariehamns stad har bestridit kraven och svaromål är inlämnat till Ålands tingsrätt 30.8.2013. Förlikningsbud lämnades till Ålands bygg Ab 28.11.2013 enligt vilket staden erbjöd 280 000 euro för att få ett avslut på tvisten. Ålands Bygg Ab accepterade inte förlikningen. Muntlig förberedelse vid Ålands tingsrätt torde ske under våren 2014.

År 2011 inlämnades ett besvär gällande upphandlingen av entreprenaden för tillbyggnaden av kaj 6 i Västerhamn i Mariehamn. Förvaltningsdomstolen har överfört ärendet till Marknadsdomstolen som inte ännu har fattat beslut i ärendet.

Stadsbussen i Mariehamn har i maj 2013 inlämnat ett besvär till marknadsdomstolen gällande upphandling av kollektivtrafik. En temporär upphandling har verkställts.

Delfendals Kom Ab har i december 2013 inlämnat ett besvär till förvaltningsdomstolen gällande anbud på transport och behandling av avvattat rötslam från Lotsbroverket. En temporär upphandling har verkställts.

AV STADEN UTGIVNA LÅN

	År 2013	År 2012
1 euro per 31 december		
Egna externt utgivna lån		
Fastighets Ab Möckelöbrinken ¹⁾	0,00	92 503,35
Mariehamns Elnät Ab	4 600 000,00	0,00
Totalt	4 600 000,00	92 503,35

¹⁾Lånet till FAB Möckelöbrinken är kostnadsförd då fordran anses osäker.

NOTER ANGÅENDE PERSONALEN

ANTALET ANSTÄLLDA 31.12

	År 2013	År 2012
Stadsledning ¹⁾	135,00	45,06
Stadsutvecklingsnämnden	4,49	4,78
Byggnadsnämnden	4,57	5,57
Bildningsnämnden	199,36	264,89
Socialnämnden	385,44	395,73
Infrastrukturnämnden	148,18	157,40
Elverket ²⁾	12,84	13,38
Totalt	889,88	886,81

¹⁾ Stadsledningens antal ökade från början av året med anledning av en omorganisering där Kost- och lokalservice som tidigare varit fördelat på respektive nämnd nu blivit en enhet under personalkansliet inom stadsledningen.

²⁾ Elverkets personal övergick till Mariehamns Elnät Ab vid bolagiseringen den 31.12.2013.

PERSONALKOSTNADER

	År 2013	År 2012
Personalkostnader enl. resultaträkningen	42 772 278,17	40 315 327,35
Personalkostnader som aktiverats bland immateriella och materiella tillgångar via tillverkning för eget bruk	255 899,41	

ARVODEN TILL REVISOR

	År 2013	År 2012
BDO Audiator Ab		
Revisionsarvode	30 647,30	29 028,50
Övriga arvoden	0,00	0,00
Arvoden sammanlagt	30 647,30	29 028,50

ANVÄNDA BOKFÖRINGSBÖCKER OCH BOKFÖRINGSSYSTEM ÅR 2013

Bokföring: Ekonomiprogrammet Microsoft Dynamics NAV på egen server.

Böcker: Fördelningsbok. Huvudbok och dagbok, förvaras elektroniskt med backup-system.

Balansbok: Paginerad och inbunden.

Koncernens bokslutsnoter 2013

KONCERNENS EXTRAORDINÄRA INTÄKTER OCH KOSTNADER

Kostnader

-

Intäkter

Mariehamns stad	
Försäljningsintäkt vid bolagisering av Elverket	2 715 914,94
Ålands Miljöservice (MISE)	68 331,49

SPECIFIKATION AV ÖVRIGA SKULDER

	Koncernbolag och -samfund		Mariehamns stad	
	2013	2012	2013	2012
Övriga långfristiga skulder				
Anslutningsavgifter	7 770 157,86	5 564 440,94	0,00	977 549,66
Övriga	612 560,50			
Övriga långfristiga skulder totalt	8 382 718,36	5 564 440,94	0,00	977 549,66
Övriga kortfristiga skulder				
Övriga	1 068 770,03	671 848,39	1 362 184,26	829 163,46
Övriga kortfristiga skulder totalt	1 068 770,03	671 848,39	1 362 184,26	829 163,46
Koncernen totalt	10 813 672,65	8 043 002,45		

SPECIFIKATION AV KONCERNENS EGET KAPITAL

	2013	2012
Grundkapital 1.1.	78 167 195,67	78 167 195,67
Ökningar	0,00	0,00
Minskningar	0,00	0,00
Grundkapital 31.12.	78 167 195,67	78 167 195,67
Överskott från tidigare räkenskapsperioder 1.1.	20 465 934,87	18 190 918,60
Överföringar till skadefonden	0,00	0,00
Rättelser från föregående räkenskapsår	-45 253,83	-55 989,31
Överskott från tidigare räkenskapsperioder 31.12.	20 519 144,87	20 960 546,77
Räkenskapsårets under/överskott	-351 051,00	-494 611,90
Eget kapital totalt	98 335 289,54	98 633 130,54

Överskott från tidigare räkenskapsperioder är inte jämförbart med året innan p.g.a. korrigerigering av fjärrvärmeanslutningsavgifter.

KONCERNENS VÄSENTLIGA RESULTATREGLERINGAR

Väsentliga resultatregleringar aktiva

Mariehamns stad	
Inkomstrest. Ålands omsorgsförbund k.f.	278 445,48

Väsentliga resultatregleringar passiva

Mariehamns stad	
Utgiftsrest. Tvist med Ålands Bygg Ab	280 000,00
Förlikning av hamnavg. Viking Line Abp	168 209,87
Marstad Fab	
Ränteperiodisering	152 363,51
Mariehamns energi Ab	
Fordringar på övriga bolag	228 615,22
Ålands omsorgsförbund K.f.	
Semesterlönepreperiodisering	303 947,18
Mariehamns Elnät Ab	
Semesterlönepreperiodisering	142 784,17
Diverse resultatregleringar	196 730,34

KONCERNENS ANSLUTNINGSAVGIFTER UNDER AKTIVA

	2013	2012
Mariehamns stad		
Anslutningsavgifter (Återbärb)	504 113,55	63 456,90
Elanslutn.avg interna	115 398,05	2 233,00
Anslutningsavgifter som aktiverats under byggnader	0,00	447 906,37
Koncernen		
Anslutningsavgifter som aktiverats under byggnader	0,00	279 660,74
Anslutningsavgifter	444,01	0,00

Anslutningsavgifter som felaktigt aktiverats under byggnader har rättats under året. Det samma gäller för elanslutningsavgifter.

KONCERNENS ANSVARSFÖRBINDELSER

	2013	2012
Mariehamns stad		
Borgensförbindelser	19 321 813,34	14 452 163,71
Leasingansvar	92 425,87	158 469,01
Koncernen		
Skulder mot vilka inteckningar i fastigheter ställts som säkerhet	33 915 806,97	34 725 856,64
Givna panter och ansvarsförbindelser		
För egna skulder	3 392 146,22	3 438 146,41

Bokslut 2013

Behandling av årets resultat

Stadsstyrelsens förslag med anledning av årets resultat är att överskottet på 1.723.929,43 euro förs vidare till tidigare års överskott på 19.057.831,13 euro.

Bokslutets undertecknande

Mariehamn 24.4.2014

Petri Carlsson
Ordförande

Sara Kemetter
I vice ordförande

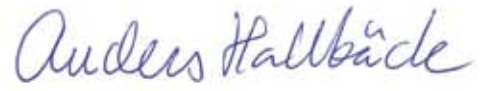
Erica Sjöström
II vice ordförande

Nina Lindfors
styrelsemedlem

Bert Häggblom
styrelsemedlem

Anders hallbäck
ersättare för Karl-Johan Fogelström

Jan Karlsson
ersättare för Krister Norrgrann

Katrin Sjögren
styrelsemedlem

Edgar Vickström
stadsdirektör

Revisionsanteckning

Över utförd revision har idag avgetts berättelse.

Mariehamn 29.4.2014

Jack Christenbrunn
Ordförande

Christina Johansson-Gammals
Vice ordförande

Produktion: April Kommunikation
Omslagsfoto: Kjell Söderlund
Tryck: Waasa Graphics

Mats Lundberg
Ledamot

Margareta Flink
Ledamot

441 822
Trycksak

